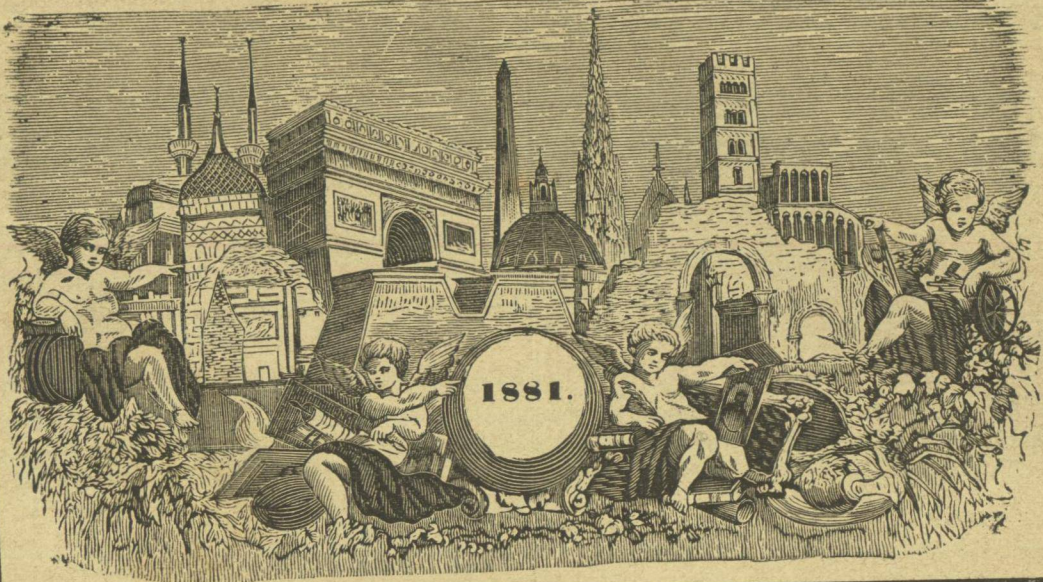

ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1881

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΤΕΥΧΟΣ ΑΘ'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.—Μία λέξις περί Κομητῶν (συνέχ.).—'Αμλέτου (συν. καὶ τέλος) Ἑλληνική Ἱστορία, αἱ Ἀθηναὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 12ου αἰῶνος μ. Χ. (συνέχεια καὶ τέλος).—Ἄσμα ἐπὶ τοῖς γάμοις τῆς δεσποινίδος Μαρίας Σ. Ὁμήρου καὶ Ἡλία Ἡλιάδου.—Παιδαγωγικὴ παρέκκλισις (συνέχεια).—Περιοδία ἐν Περσίᾳ (συνέχεια).—Ὁ Ἰατρός τῶν Πτωχῶν (συνέχεια).—Διάφορα.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Σέρβοι στρατιῶται νεοσύλλεκτοι — Ἡ Ἀδριανούπολις. — Τὰ φρούρια τῆς Νικοπόλεως. — Ὁ στρατηγὸς Ἀλῆ Πασσᾶς.

ΔΗΛΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν ἂν ἀναγγείλω τοῖς κκ. συνδρομηταῖς μου καὶ τῷ δημοσίῳ, ὅτι ἀπὸ τοῦδε ἀνέθεσα τὴν σύνταξιν τοῦ ὑπ' ἐμοῦ ἐκδομένου περιοδικοῦ ὃ «Γραφικὸς Κόσμος» εἰς τὸν κ. Λεωνίδα Α. Λαζαρίδην. Ἐπὶ τούτῳ δὲ παρακαλῶ τοὺς ἀξιοτίμους κυρίους, οἵτινες προθύμως μέχρι τοῦδε μὲ συνέδραμον ἠθικῶς ἐν τῷ ἔργῳ μου, καὶ πάντα φιλόμουτον ἐπιθυμοῦντα νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πρόσδον τοῦ μόνου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδομένου περιοδικοῦ διὰ τῆς ἀποστολῆς ὕλης καταλλήλου πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν μόρφωσιν τῆς κοινωνίας, καὶ ἐν γένει πρὸς καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων, ὅπως τοῦ

λαμποῦ συνεννοῶνται μετὰ τοῦ κ. Α. Α. Λαζαρίδου.

Ὁ Ἐκδότης καὶ Διευθυντὴς
ΙΠΠ. Γ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ.

ΜΙΑ ΛΕΞΙΣ ΠΕΡΙ ΚΟΜΗΤΩΝ

ὑπὸ Ν. Κ. Μακάρου.

(Ἴδε σελ. 1192 τεύχος ΔΗ')

Καὶ ὄντως ἂν πράγματι ἐκ τῆς αὐτῆς πρωτογόνου νεφελοτήτος παρήχθη ὃ τε πλανητικὸς καὶ κομητικὸς κόσμος ἔπεται ἅ) ὅτι ἐπειδὴ ἡ νεφελοτήτης αὕτη εἶχε κίνησιν ὁμοειδῆ καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἔπρεπε καὶ οἱ κομηταὶ ὅ-

πως και άπαντες οι πλανήται, να έχωσι την αυ-
την διεύθυνσιν κινήσεως· αλλά τοιοῦτό τι δὲν
συμβαίνει, ὅπως άνωτέρω εἶδομεν· ἂν ὅμως θε-
λήσωμεν νά ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐξωτερική τις αἰ-
τία ἠλλάξε τήν διεύθυνσιν τῆς κινήσεως, τότε
διατί ἡ αὐτή αἰτία νά μή ἐπενεργήσῃ καί ἐπί
τῶν πλανητῶν, ἢ ἐπί τινος τούλάχιστον ἐξ αὐ-
τῶν β') ὅτι ἐπειδή αἱ τροχιαί τῶν πλανητῶν
εὐρίσκονται σχεδόν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ἔ-
πρεπε καί αἱ τῶν κομητῶν τήν αὐτὴν θέσιν νά
ἔχωσιν, ἐνῶ τὸ τοιοῦτο δὲν συμβαίνει. γ') ὅτι
ἐπειδή αἱ τροχιαί τῶν πλανητῶν περιγράφουσι
ἐλλείψεις μικρᾶς ἐκκεντρικότητος, καί ἐπομένως
τήν αὐτὴν σχεδόν ἀπὸ τοῦ ἡλίου φυλάττουσιν
ἀπόστασιν, ἔπρεπε καί οἱ κομηταί τῆς αὐτῆς ἐκ-
κεντρικότητος τροχιάς νά περιγράφωσιν ἐνῶ τὸ
τοιοῦτον, ὡς εἶδομεν, δὲν συμβαίνει· δ') ὅτι ἐπει-
δὴ οἱ πλανῆται θανείζονται τὸ ἑαυτῶν φῶς παρὰ
τοῦ ἡλίου ἔπρεπε καί οἱ κομηταί τήν αὐτὴν ἰ-
διότητα νά ἔχωσιν, ἐνῶ τὸ τοιοῦτο δὲν συμβαίνει·
ε) ὅτι ἐπειδή οἱ πλανῆται, ὅπως ἐκ διαφορῶν
φασματοσκοπικῶν παρατηρήσεων ἐγνώσθη, ἔχου-
σι μετὰ τοῦ ἡλίου τὰ αὐτὰ σχεδόν χημικὰ στοι-
χεῖα, α ἐν τῷ κόλπῳ τῆς ἐκπεπωμένης ἀπεί-
ρου μάζης, ἐξ ἧς ἐγενήθησαν ὡς τόσα τέκνα ἐκ
τῆς αὐτῆς μητρὸς, τὰ ἔμβρυα τῶν ἐσθεσμένων
σήμερον τούτων κόσμων, ἢ φασματικῆ ἀνάλυσις
ἀνεκάλυψε τήν ὑπαρξιν τῶν αὐτῶν ἀπλῶν σω-
μάτων, μετάλλων καί μεταλλοειδῶν, ἐκ τῆς ποι-
κίλης τῶν ὁποίων ἐνώσεως σχηματίζεται ἡ μάζα
τῆς ἡμετέρας Γῆς καί τὸ ἀερώδες αὐτῆς περικά-
λυμμα· ἐν ἄλλαις λέξεσι, καί ὁ ἥλιος χημικῶς
συνίσταται ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων, ἐξ ὧν καί
ἕκαστος τῶν ὀκτώ πρωτίστων πλανητῶν. Μόλον
ὅτι ἴσως περιέχει καί τινά στοιχεῖα ἄτινά εἰσιν
εἰσέτι ἄγνωστα ἡμῖν· ἢ ἴσως τινὰ τῶν γήινων
στοιχείων δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ἡλίῳ·» (Ο «Φυ-
σικὸς Κόσμος» Α. Ἀγγουλλεμέν Τόμ. Β'). ἐνῶ οἱ
κομηταί συνίστανται ἢ ἐξ ἀπλοῦ ἀνθρακος, ἢ ἐξ
ἀνθρακούχων συνθέσεων, ὅπως μέχρι σήμερον ἡ
ἐπιστήμη κατώρθωσε ν' ἀνακαλύψῃ. Ὅθεν νομί-
ζομεν, ὅτι λογικώτερόν ἐστι νά παραδεχθῶμεν
μᾶλλον τήν ὑπόθεσιν τοῦ Λαπλάς ὡς πιθανωτέ-
ραν, καί νά ὑποθέσωμεν τοὺς κομητας οὐράνια
σώματα ἀλλαχοῦ ἔχοντα τὸν λόγον τῆς ὑπάρ-

ξεως αὐτῶν καί αἰωνίως διατρέχοντα τὰ πεδία
τοῦ διαστήματος, ἐκτὸς ἐκείνων, οἵτινες, συνε-
πεία τῆς ἐπενεργείας τῆς ἡλιακῆς ἔλξεως, αναγκά-
ζονται, ἅμα πλησιάζοντες τῷ ἡμετέρῳ ἡλιακῷ
βασιλείῳ νά διατελῶσι πιστοὶ ὑπήκοοι αὐτοῦ.

Πρὸς ἐξήγησιν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν ἐν τῷ δι-
αστήματι πολλοὶ πολλὰς θεωρίας ἐσχημάτισαν.
Οἱ μὲν παραδέχονται, ὅτι εἰσι μικρᾶς νεφελοτή-
τας ἐλκόμενοι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἐνῶ οὗτος διατρέ-
χει τὸ διάστημα, τείνων πρὸς τὸν Ἡρακλέα, οἱ
δὲ, ὅτι εἰσι σωρεῖαι κοσμικῆς ὕλης, διακεχυμένης
ἐν τῷ διαστήματι καί ἐπὶ τέλους ἐλκομένης ὑπὸ
τοῦ ἡλίου, ἄλλοι παραδέχονται, ὅτι εἰσιν ἐκρή-
ξεις, ἐκσφενδονιζόμεναι ὑπὸ τῶν ἀστέρων, ἄλλοι
πάλιν, ὅτι εἰσιν ἐκρήξεις τοῦ ἡμετέρου ἡλίου,
ἄλλοι ὅτι δυνατόν νά ᾧσι συντρίμματα κατα-
στραμμένων κόσμων, διατελοῦντα ἐν τῇ οἰκονίῳ
νυκτί, μέχρις ὅτου ὑπέικοντα τῇ ἔλξει σώματός
τινος ἐπανερχονται καί πάλιν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς
τήν ζωὴν. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Κιρκ-
βσοτ οἱ κομηταί τοῦ 1812 I καί 1846 IV εἰ-
σῆλθον εἰς τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα διὰ τῆς
ἐπιδράσεως τῆς ποσειδωνείου ἔλξεως διεληθόντες
πλησίον τοῦ Ποσειδῶνος κατὰ τὰ 695 π. Χ. ὁ
Καμίλλ Φλαμαριῶν γράφων περὶ κομητῶν λέγει
καί τάδε: «Ἔστιν ἡμῖν δυνατόν νά φαντασθῶμεν
τὸ διεξοδικώτατον ταξείδιον, ὅπερ ἐπιχειροῦσι
μέχρις ὅτου προσπελάσωσιν ἡμῖν; ἔστιν ἡμῖν
δυνατὸν νά φαντασθῶμεν πρὸ πύσων ἐτῶν διε-
τρέχον διὰ τῆς ζωφώδους ἀπειρίας τοῦ διαστή-
ματος μέχρις ὅτου βῆσιθῶσιν ἐν τοῖς πυρσὶ τοῦ
ἡμετέρου ἡλίου; Ἐὰν παρατηρήσωμεν τὰς διευ-
θύνσεις, τὰς ὁποίας τινὲς τῶν κομητῶν διατρέ-
χουσιν, ἵνα μέχρις ἡμῶν φθάσωσι, καί ἂν προ-
διορίσωμεν τὰς μικροτέρας ἀποστάσεις τῶν ἀ-
στέρων, οἵτινες κατὰ τὰς διευθύνσεις ταύτας
εὐρίσκονται διεσπαρμένοι, καταισοῦμεν ὅτι αἱ
κομηταί οὗτοι ἀπεσπάσθησαν βεβαίως πρὸ χρόνου
ὑπολογιζομένου ὑπὲρ τὰ 20 ἑκατομμύρια ἐτῶν!!!
Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ σώματα ταῦτα τοσοῦτον ἄλ-
λοκότως κινοῦνται ἐν τῷ διαστήματι ἄρα γε δὲν
ὑπάρχει φόβος προσβολῆς τινος αὐτῶν μετὰ τῆς
ἡμετέρας γῆς; ἐφ' ἧς τοσοῦτον ἀμερίανως κατοι-
κοῦμεν; Ἐνταῦθα καί πάλιν αἱ θεωρίαι καί αἱ
εἰκασίαι εὐρίσκουσι πεδῖον ἐρίθωλον πρὸς ἐνέ-

πιθῆν καί ζωογόνησιν αὐτῶν. Καί τινες μὲν τῶν
ἐπιστημόνων παραδέχονται, ὡς ὁ Βιστὼν, ὅτι ἐν
περιπτώσει συγκρούσεως κομητοῦ τινὸς μετὰ τῆς
γῆς, θά συμβῆ γενικὸς κατακλυσμὸς, οἱ δὲ, ὡς ὁ
Μοπερτουῆς, ὅτι ὁ Ἰσημερινὸς θ' ἀντικαταστήσῃ
τοὺς πόλους καί τανάπαλιν, ἐν τούτοις ὅμως, λέ-
γει, ἀντὶ τοιαύτης καταστροφῆς, πιθανὸν νά συμ-
βῆ διηκεκὲς ἔαρ, ἢ ἡ ἀπόκτησις νέων σεληνῶν,
καί θαυτιλίου ὁμοίου τῷ τοῦ Κρόνου καί ἄλλα
τοικῦτά τινε εὐτυχήματα, οἱ δὲ, ὡς ὁ Πιγγρέ,
ὅτι δυνατόν ν' ἀραρπάτῃ ἀρ' ἡμῶν τήν σεληνὴν,
οἱ δὲ, ὡς ὁ Λαπλάς, ὅτι δυνατόν ν' ἀνυψώσῃ
τὰς θαλάσσας ἐκ τῶν λεκανῶν αὐτῶν καί νά κατα-
ταρσίψῃ αὐτάς ἐπὶ τῶν ἡπείρων καί οὕτω νά ἐ-
πέλθῃ ὁ ἐκμηδενισμὸς τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν
ὄντων καί ἡ καταστροφή τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἄλλὰ οἱ τὰ τοιαῦτα παραδεχόμενοι ἀγνοοῦσι
βεβαίως τήν ἐλαχίστην πυκνότητα τῆς μάζης
τῶν κομητῶν, καί ὅτι ἐπομένως τὸ ἐκ τοιαύτης
συγκρούσεως ἀποτέλεσμα οὐδὲν τὸ ἐπικίνδυνον
ἔχει· ἢ κατὰ τὸν Λαλάντ, ἂν σύγκρουσὶς τις συμ-
βῆ, ἡ ἡμετέρα γῆ τοιαύτην προσβολὴν θά ὑπο-
στῆ οἷαν μυῖα συγκρουομένη μετ' ἀτραμάξης·
ἄλλοι δὲ φοβοῦνται μὴ τυχὸν οἱ ἐκ τῆς θερμότη-
τος τοῦ ἡλίου ἀναπτυσσόμενοι ἀτμοὶ τῶν κομη-
τῶν προξενήσωσιν ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἐν τῇ
ἐνοργάνῳ φύσει οἷον ἀσφυξίαν, δηλητηρίασιν τῆς
ἡμετέρας ἀτμοσφαιρας, ἐπιδημικὰς ἀσθενείας καί
τὰ τοιαῦτα.

Ἐπάρχουσιν ὅμως ἄλλοι λέγοντες, ὅτι ἂν καί
δὲν ὑπάρχῃ κίνδυνός τις διὰ τοὺς λίαν ἀραιούς
κομητας, ἐν τούτοις ὅμως ἄφραυτος ὁ κίνδυνος διὰ
τοὺς ὅπως δήποτε στερεὸν καί πυκνὸν ἔχοντας
πυρῆνα· πῶς ἐστὶ δυνατόν, λέγουσι, κομηταί ἔ-
χοντες ἱκανὴν πυκνότητα, ὡς ὁ τοῦ Δονάτου,
ὅστις ὑπελογίσθη ἔχων τὸ 1]700 περίπου τῆς
γῆνιου μάζης, ἢ πυρῆνα πελωρίων διαστάσεων
ὡς ὁ πυρῆν τοῦ κομητοῦ τοῦ 1841, ἔχων 690,
000 μέτρα διάμετρον, ὁ τοῦ 1843, ἔχων 800,
000 μέτρα, ὁ τοῦ 1769, ἔχων 44,000,000!
μέτρα νά μὴ προξενήσωσιν ἱκανὴν προσβολὴν κα-
τὰ τῆς ἡμετέρας κατοικίας; καθόσον μάλιστα καί
ὁ ἐπὶ τοῦ Νῶε κατακλυσμὸς εἰς ἐπενεργεῖαν κο-
μητοῦ τοῦ 1680 κατὰ τινε ἀποδίδοται· Ἄλλ' οἱ
μὴ παραδεχόμενοι τὰ δυνατόν τοιαύτης συγκρού-

σεως ἀπαντῶσι λέγοντες, ὅτι ὁ κομητης ἐκεῖνος,
ὅστις, κατὰ τοὺς φοβουμένους τήν σύγκρουσιν,
προξενήσῃ τὸν κατακλυσμὸν, δὲν ἀπωλέσθη βε-
βαίως, καί ὅτι καί πάλιν θ' ἀνεφάνῃ, καί ὅμως
οὐδεὶς τοιοῦτος ἔκτοτε κατακλυσμὸς, ἢ τοιαύτη
ἀναστάσις ἐγένετο. Ὁ δὲ Καμίλλ Φλαμαριῶν
περὶ τοῦ θέματος τούτου λέγει: «Οἱ ἀστέρες
οὗτοι οὐκ εἰσι βεβαίως ἀπολύτως ἀκίνδυνοι, οὐχ
ἤττον ὅμως δυνάμεθα νά προσθέσωμεν, ὅτι καί-
τοι πλεῖσθ' ὅσοι κομηταί ὑπάρχουσι καί μετὰ
διαφόρου ταχύτητος περὶ τὸν ἥλιον κινοῦνται,
ἐν τούτοις ὅμως τοιαύτη καταστροφή δὲν δύνα-
ται νά συμβῆ μέχρι τοῦ φυσικοῦ θανάτου τῆς
γῆς, διότι τὸ διάστημά ἐστὶν ἄπειρον, τὸ τὰ οὐ-
ράνια πελάγη διατρέχον ἡμέτερον σκάφος κινεῖ-
ται μετὰ τεραστίας ταχύτητος καί τὸ σημεῖον
τοῦ ἀπείρου, ὅπερ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τοῦ χρό-
νου κατέχομεν, διατελεῖ ἀπαρατήρητον ἐν τῇ
καθόλου ἀπειρίᾳ» καί ὅμως, τολμῶμεν νά εἴ-
πωμεν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἐπιστήμη δὲν κατώρθωσεν
εἰσέτι νά παρατηρήσῃ πάντας τοὺς κομητας καί
νά ἐρευνήσῃ μετὰ τῆς θεούσης ἀκριβείας πάντα
τὰ τοὺς κομητας ἀφορῶντα, διὰ τοῦτο, νομίζο-
μεν, ὅτι δὲν δικαιοῦμεθα νά εἴπωμεν μετ' ἐπι-
στημονικῆς πεποιθήσεως, ὅτι εἷς κομητης δὲν
θά καταδεχθῆ ποτε νά προσβάλλῃ μίαν μικρὰν
καί ἀφανῆ ἐν τῷ σύμπαντι Γῆν, καθότι ἡ ἐπι-
στήμη εἰσέτι διὰ τοῦ πρίσματος τῆς ἀγνοίας πα-
ρατηρεῖ τὰ μυστηριώδη ταῦτα καί τὸν νοῦν ἐκ-
πλήσσοντα οὐράνια σώματα.

Τί δὲ νά εἴπωμεν περὶ τῆς κατοικησιμότητος
τῶν κομητῶν; Ἄρα γε καί οὗτοι κατοικοῦνται
ὑπ' ὄντων, ὅπως καί οἱ λοιποὶ οὐράνιοι κόσμοι;
μόλον ὅτι τό περὶ κατοικησιμότητος ζήτημα μέ-
χρι σήμερον ἀποδεδειγμένον ἐστὶ διὰ μόνου τοῦ
συλλογισμοῦ οὐχὶ δὲ καί διὰ τῆς παρατηρήσεως,
καθόσον ἡ ἐπιστήμη δὲν κατώρθωσεν εἰσέτι νά
παρατηρήσῃ ὄντα καί ἐπὶ τῶν ἄλλων κόσμων,
ἔστωσαν καί ὑπὸ διαφορῶν ἄλλας μορφάς, ὅπερ
βεβαίως συμβαίνει, οἷοτι δὲν κατωρθώθη ἀκόμη
ἡ ἐφεύρεσις καί κατασκευὴ τῶν ἀναγκαίων ὀρ-
γάνων, τούλάχιστον ὡς πρὸς τοὺς κομητας ἴ-
σως δὲ ἐν δικαιοῦμεθα οὔτε καὶ τὸν
συλλογισμὸν νά ἐφαρμόσωμεν ἐπὶ τοῦ περὶ τῆς
κατοικησιμότητος αὐτῶν ζητήματος, ἐπειδὴ οἱ

κομῆται, ὡς ἤδη γνωστόν ἐστίν, ἔχουσι σύστασιν λίαν εὐμετάβλητον, οὐ μόνον φυσικὴν ἀλλὰ καὶ μετεωρολογικὴν, μόλον ὅτι ὅπου ὁ συλλογισμὸς δὲν ἐφαρμόζεται δὲν ἐπιταί. ὡς ἀναγκαία συνέπεια, ὅτι καὶ ἀλήθειά τις ἀντικειμενικῶς οὐχ ὑφίσταται· ἀλλ' ὅπως δὴποτε συνεπέα τοῦ εὐμεταβλήτου χαρακτῆρος, οὕτως εἰπεῖν, τῶν κομητῶν, κατὰ τινὰς ἀποκλείεται ἡ ὑπόθεσις περὶ τῆς κατοικητικότητος τῶν κομητῶν, ἐκτὸς ἀνπαρδεχθῶμεν, λέγουσιν, ἀληθῆ τὴν θεωρίαν τοῦ Λαμπέρτ, καθ' ἣν πᾶν ζῶον κέκτεται ὀργανισμόν προσφυᾶ πρὸς τὸν τόπον ἐν ᾧ ζῆ. Τοῦτου ἕνεκα καὶ ὁ Ζ. Χερσέλ ἐλεγε, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῶν κομητῶν ἐστὶ πλήρες εἰσέτι μυστηρίων, ἅτινα ἀνάγουσιν εἰς τὰς εἰκασίας εὐρὺ στάδιον.

—ο—ο—

Γ'.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ὀλίγα περὶ κομητῶν ἐν γένει· ἤδη δὲ ἀντὶ νὰ προθῶμεν εἰς τὴν περιγραφὴν ἄλλων κομητῶν περιοριζόμεθα μόνον, εἰς τὴν ἐν ὀλίγοις ἀφήγησιν, καθόσον ἠδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν τὴν ἀναγκαίαν ὕλην, τῶν ἀφορώντων τὸν τελευταῖον κομητῆν τοῦ 1881 Β, τὸν ὁποῖον ἡ ἐπιστῆμη δικαίως, νομίζομεν, ὀφείλει νὰ προστονομάσῃ κομητῆν τοῦ Δὸν Πέτρου, πρὸς τιμὴν τοῦ Μονάρχου τοῦτου τῆς Βραζιλίας, ὅστις οὐ μόνον πρῶτος εἰδοποίησε τὴν ἐπιστημονικὴν Εὐρώπην περὶ τῆς ἐμφάνισεως αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ οὐκ ὀλίγον εἰργάσθη ἐπ' αὐτοῦ, ὅπως ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερίς ὀφύλαξεν τῆς Μαγικεστρίας ἐν τῷ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13]25 Ἰουνίου φύλλῳ αὐτῆς ἔγραφε τὰ ἐξῆς περὶ αὐτοῦ: «Πρὸ δεκαπενθημέρας, τῆς 28]9 Ἰουνίου ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Βραζιλίας Δὸν Πέτρος, ὅστις ἐνθουσιωδῶς ἐνδιαφέρεται περὶ πάντων τῶν ἐπιστημονικῶν ζητημάτων, ἐτήλεγράφησε τῆς Ἀκαδημίας τῆς Γαλλίας τὸ ἀποτέλεσμα τῶν γενομένων παρατηρήσεων (περὶ τοῦ νέου κομητοῦ) ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Ρίο-ΰανέρου ὁ αὐτοκράτωρ ἀκριβῶς ὀρίζει τὴν τροχίαν τοῦ κομητοῦ, ἔχουσαν μεγάλην ἐκκεντρικότητα· τοιαύτη δ' ἐστὶν ἡ ἀκρίβεια τῶν ὑπολογισμῶν αὐτοῦ, ὥστε δι' αὐτῶν ἠδυνήθη ὁ ἀγγλος ἀστρονόμος Ζ. Ρ. Χίντ ἵνα προεῖῃ τὸν

χρόνον, καθ' ὃν ὁ κομητῆς ἠδύνατο νὰ φανῆ ἄνωθεν τοῦ ἡμετέρου ὀρίζοντος. . . »

Ὁ κομητῆς τοῦ 1881 Β. ἐφάνη τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ ἀκροτηρίου τῆς Καλλῆς Ἑλπίδος, ἄνευ προηγουμένης προγνώσεως τῆς ἐπιστῆμης, καθότι ἐπειδὴ οἱ κομητῆται ἐκ τοῦ ἀπείρου διαστήματος ἔρχονται καὶ ἐπισκέπτονται ἡμᾶς· τοῦτου ἕνεκα ἀδύνατον ἀποθάνει ἵνα προβλέπη ἡ ἐπιστῆμη τὴν ἔλευσιν αὐτῶν, ἐκτὸς ἐκείνων, ὧν τὴν τροχίαν κατῶρθωτε νὰ ὑπολογίστη, μόλον ὅτι καὶ οἱ τῶν ὑπολογισμῶν τροχιῶν κομητῆται δὲν πραγματοποιοῦσι πάντοτε τοὺς ὑπολογισμοὺς, διότι, καθὰ ἀνωτέρω εἶδομεν, οἱ διάφοροι πλανῆται διαφόρως δύνανται διὰ τῆς ἔλξεως αὐτῶν νὰ ἐπενεργήσωσιν ἐπὶ τῆς περιοδικότητος τῶν κομητῶν· διὰ τοῦτο ἵνα προδιορισθῆ σχεδὸν ἀκριβῶς ἡ ἀνεμράνισις περιοδικῶν τινος κομητοῦ δεόν νὰ ὑπολογισθῆ καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς ἔλξεως τῶν πλανητῶν, πλησίον τῶν ὁποίων διέρχονται.

Ὁ Βασιλικὸς ἀστρονόμος τοῦ Λονδίνου ἔγραφε τῆς 13]25 Ἰουνίου ἐκ Greenwich τὰ ἀκόλουθα: «Ἡ θέσις τοῦ κομητοῦ ἀκριβῶς προσδιορίσθη χθὲς τὸ ἔσπερας (12]24 Ἰουνίου)· ὑπελογίσθη δ' ὅτι εἶχεν ὀρθὴν μὲν ἀνάβασιν 5 ὥρων, 38 λεπτῶν, 39 δευτερολεπτῶν, ἤτοι 84°, 39', 43", βορείαν δ' ἀπόκλισιν 40°, 36', 36"· μετὰ δὲ τῆς αἰγῆς καὶ τὸν Βῆτα τοῦ Ἡνιόχου ἐσχημάτιζε τρίγωνον σχεδὸν ἰσόπλευρον. Ἡ οὐρὰ αὐτοῦ ἐξετείνετο 7°—8° κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ βορείου πόλου, ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐφαίνετο λαμπροτέρα παντὸς ἄλλου ἀστῆρος τοῦ οὐρανοῦ. Διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ἐφαίνετο ἔχων σύστασιν ὁμοίαν τῆς τοῦ κομητοῦ τοῦ Κόγγια, ἐμφανισθέντος τῷ 1874, καὶ δῶν φωτεινὰ τόξα συμπλεκόμενα.

Ἄλλος ἀστρονόμος ἐκ τῆς Νέας Ἰόρκης τῆς 14]26 Ἰουνίου ἔγραφεν, ὅτι εἶδε τὸν κομητῆν ἐκ Μαντεβίλλ, Πενσυλβανία κατὰ τὴν 2 ὥραν εὐρωπαϊστὶ τὴν πρώτην τῆς τετάρτης. Ἄλλος δὲ λέγει, ὅτι παρατηρήθη ἐν Daytor, Ohio κατὰ τὴν 3 ὥραν καὶ 20 λεπτά τὴν πρώτην τῆς τρίτης· ὁ καθηγητῆς Στὸν τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Κενκιννάτι νομίζει, ὅτι ὁ τελευταῖος κομητῆς οὐκ ἐστὶν ὁ τοῦ 1812 διότι ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ δὲν τείνει πρὸς Μεσημβρίαν, πιθανῶς ὅμως νὰ ᾖ ὁ τοῦ 1807. οἱ δὲ καθηγηταὶ Χάλλ καὶ Ἐατ-

Στέβος· φρατῖωται· Νεοσύλλεκτης.

μάν νομίζουσιν, ότι ο Νέος κομήτης ἔστιν, ὃν ὁ διδάκτωρ Γκούλτ ἀνεκάλυψεν ἐκ τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς. Ὁ καθηγητὴς Σκίννερ ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἀστεροσκοπεῖου ἐπέτυχεν ἱκανὰς σπουδαίας παρατηρήσεις κατ' αὐτὸν ἐντὸς 2 ἡμερῶν καὶ 6 ὥρῶν, ὁ κομήτης διέτρεξε 10ο διάστημα καὶ ὅτι ἔστιν ὠραιότερος τοῦ κομήτου τοῦ Κόγγια τοῦ 1874 καὶ λαμπρότερος τοῦ 1843.

Τὰ δ' Ἡμερήσια Νέα ἔγραφον, ὅτι ὁ πυρὴν τοῦ κομήτου μεταβάλλεται σταθερῶς κατὰ τὴν φωτεινὴν αὐτοῦ λάμπην καὶ τὸ σχῆμα· ἡ οὐρὰ αὐτοῦ, οὔσα ὠρισμένη, φαίνεται πλατεῖα καὶ λαμπρὰ, νομίζει δὲ τις, ὅτι συνίσταται ἐκ κόνεως ἀδαμάντων, ἐφ' ἧς προσπίπτουσιν αἱ ἠλιακαὶ ἀκτῖνες. Κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς ὁ λαμπρὸς ἡμῶν ξένος θὰ ἐπανέλθῃ καὶ πάλιν μετὰ 73 ἔτη, ἐκτὸς ἂν δὲν συμβῇ αὐτῷ ἀπαίσιόν τι συμβεβηκός, ἐνῶ διατρέχει τὸ διάστημα.

Ὁ δὲ κ. Δ. Κ. Κοκκίδης τῆ 3]15 Ἰουλίου ἔγραφεν ἐν τῷ αἰῶνι, ὅτι ἐν Ἀθήναις ἐγένετο τὸ πρῶτον ὄρατὸς τῆ 12]24 Ἰουνίου, μετ' ὀλίγον ἀπὸ τὰς 16]28 Ἰουλίου εἰσῆλθε διὰ τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν ζώνην τῶν ἀειφανῶν ἀστέρων ἐν ἧ ἔκτοτε μένει καὶ ἐπομένως ἔστιν ὄρατὸς δι' ὅλης τῆς νυκτός· ἐξακολουθῶν δὲ νὰ βαίνει πρὸς τὰ βόρεια τοῦ οὐρανοῦ θὰ φθάσῃ κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπομένης ἐβδομάδος (ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς πραγματείας αὐτοῦ) εἰς ἀπόστασιν 10ο ἀπὸ τοῦ πόλου, ἐν ἧ ἀποστάσει θὰ παρὰμένη καθ' ὅλον τὸν καθ' ἡμᾶς Ἰούλιον, μετ' ὃ θὰ ἀρχίσῃ ν' ἀπομακρύνεται βραδέως καθόσον δ' αἱ ἡμέραι παρέργονται θὰ φαίνεται ἀφ' ἐσπέρας ὑψηλότερον σχετικῶς πρὸς τὸν βόρειον πόλον εἰς τὴν μικρὰν ὁμῶς πάντοτε ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν τῶν 10ο περίπου.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀπὸ τῆς Γῆς, ἐξακολουθεῖ, ἀπόστασιν τοῦ κομήτου, αὕτη ἦτο ἐλαχίστη τῆ 10]22 Ἰουνίου, διότι ἀπέχεν ἀφ' ἡμῶν 6 σχεδὸν ἑκατομμύρια γεωγραφ. μιλίων (ἔξ 7,414 μέτρων ἑκαστον)· νῦν ὁμῶς ἀπέχει 15]4]2 ἑκατομμ. καὶ τὴν προσεχῆ δευτέραν θὰ ἀπέχῃ ἀφ' ἡμῶν 20 ἑκατομμ. ὅσον δηλαδὴ καὶ ἡμεῖς ἀπέχμεν τοῦ ἡλίου. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ καθ' ἡ-

μᾶς Αὐγούστου θ' ἀπέχῃ τῆς Γῆς 27 ἑκατομμ. γεωγραφικῶν μιλίων.

Τοῦ Ἥλιου ἀπέχει, προσθέτει, κατὰ τὴν ἐλαχίστην ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν ὁ κομήτης 13]4]2 ἑκατομμ. γεωγρ. μιλλ. θ' ἀπέχῃ δ' αὐτοῦ περισσότερον ἢ ἀπὸ τῆς Γῆς μέχρι τῶν μέσων τῆς ἐπομένης ἐβδομάδος, ὅτε ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῆς Γῆς καὶ ἀπὸ τοῦ Ἥλιου θὰ ᾔηαι σχεδὸν ἡ αὐτὴ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ αὐγούστου καθ' ἡμᾶς, ὅτε θ' ἀπέχῃ καὶ ἀπὸ τοῦ Ἥλιου 27 ἑκατομμ. γεωγραφ. μιλλ. Ἐνεκα λοιπὸν τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ κομήτου καὶ ἀφ' ἡμῶν καὶ ἀπὸ τοῦ Ἥλιου, οὕτινος κυρίως ἀντανακλᾷ φῶς ὁ πυρὴν αὐτοῦ, ἡ λαμπρότης τοῦ κομήτου θὰ βαίνει μειουμένη, ἀσφαλῶς ὁμῶς δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν πότε θὰ παύσῃ φαινόμενος εἰς ἡμᾶς, διότι εἰς τοὺς κομήτας συμβαίνει φυσικὰ φαινόμενα, ἐξ ὧν παράγεται καὶ ποσὸν τι ἰδίῳ φωτός. Ἡ ἔκτασις τῆς κόμης (*) εἰς τὸν τελευταῖον κομήτην ἔφθασε τὰς 20ο νῦν ὁμῶς ἐλαττοῦται· ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπόστασιν ἡ ἔκτασις τῆς κόμης ὑπερέβη τὰ 2 ἑκατομμ. γεωγραφικ. μιλλ. Τὸ δεύτερον περιβάλλωμα ἔφθασε κατὰ τὸν κ. Σμίθ εἰς 50ο, ἐπομένως εἶχεν ἔκτασιν μείζονα τῶν 5 ἑκατομμ. γεωγραφικ. μιλλ. Ἡ διεύθυνσις τῆς κόμης οὐκ ἔστι πάντοτε ἀκριβῶς ἀντιθέτως ἀπεστραμμένη τοῦ Ἥλιου (ὅπως ἡμεῖς ἀνωτέρω ἀνεφέρσαμεν) ἀλλὰ παρεκκλίνει ὀλίγον τῆς διεύθυνσεως ταύτης· τῆ αὐτῆν παρεκκλίσειν ἐπαρουσίασε καὶ ὁ τελευταῖος κομήτης.

Ἐὰν ὁ εἰσέτι φαινόμενος κομήτης, λέγει, ᾗ περιοδικὸς ἢ παραβολικὸς θὰ ἐξακριβωθῇ μετὰ τὸ πέρασ πασῶν τῶν παρατηρήσεων. Τοῦτο δ' ἀπαιτεῖται, ὅπως τὸ παρατηρηθὲν τόξον ᾗ ὅσον οἷον τε μείζον καὶ οὕτως ὁ τελικὸς προσδιορισμὸς γίνῃ ὅσον οἷον τε ἀσφαιλέστερος.

Ἐν τούτοις ὁμῶς καθ' ἀνωτέρω ἐγράφομεν, τὰ Ἡμερήσια Νέα ἀνήγγειλον πρὸ ἡμερῶν, ὅτι ἡ περίοδος αὐτοῦ προσδιορίσθη εἰς 73 ἔτη· πῶς δέον νὰ συμβιβάσωμεν τὰ δύο ταῦτα συμπέρασματα; ὁ γινόμενος προσδιορισμὸς ἔστι λεγαν-

(*) Διὰ τῆς λέξεως κόμη ὁ κ. Κοκκίδης ἐνοεῖ τὴν οὐρὰν βεβαίως ὅπως ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν κατωτέρων.

θασμένος, ἢ τῷ κ. Κοκκίδῃ ἦτο εἰσέτι ἄγνωστος· ἡ περιοδικότης αὐτοῦ, ὅτε περὶ αὐτοῦ ἔγραφε; ὑπολαμβάνοντες τὸ δεύτερον μάλλον ἀληθές, ἐτόλμησαμεν νὰ κατατάξωμεν τελευταῖον καὶ τὸν κομήτην τοῦ 1881 Β. ἐν τῷ πίνακι τῶν περιοδικῶν κομητῶν, ὧν ἡ ἐπάνοδος δὲν παρετηρήθη.

Κατὰ τινὰ δὲ ἔχθεσιν τοῦ Καμίλλ Φλαμπαριὸν τῆ 15]27 Ἰουλίου ὁ κομήτης ἀπέχεν ἀπὸ τοῦ ἡλίου 40,000,000 λευγῶν, ἀπὸ δὲ τῆς Γῆς 35,000,000. Τῆ 20]17]βρίου θ' ἀπέχῃ ἀπὸ τοῦ ἡλίου 59,000,000 ἀπὸ δὲ τῆς Γῆς 54,000,000. Ἀλλὰ θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ περαιτέρω ἐπισκεπτόμενος τὸν Δία εἰς ἀπόστασιν 192,000,000 λευγῶν ἀπὸ τῆς Γῆς, τὸν Κρόνον 355,000,000, τὸν Οὐρανὸν 710,000,000 καὶ τὸν Ποσειδῶνα στρεφόμενος περὶ τὸν ἥλιον εἰς ἀπόστασιν 1,100,000,000 λευγῶν. Κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς ὁ κομήτης θὰ βυθισθῇ ἐτι βαθύτερον εἰς τὰ βάθη τοῦ ἀπείρου θὰ στραφῇ δὲ ὅπως ἀναλάβῃ τὴν πρὸς τὸν ἥλιον πορείαν αὐτοῦ ἐν σημείῳ, εἰς ὃ θὰ φθάσῃ μετὰ 37 ἔτη· οὕτως ἐπισκεπθήσεται αὐτὸς τὴν Γῆν μετὰ 74 ἔτη, ἂν, ὡς λίαν πιθανόν, ὁ κομήτης οὗτος ᾗ αὐτὸς ὁ τοῦ 1807. Καὶ ἡ ταυτότης πρὸς τὸν κομήτην ἐκεῖνον σχεδὸν βεβαία ἐστὶ, ἂν τις κρίνῃ ἐκ τῆς τροχιάς, ἣν διαγράφει ἐν τῷ ἀπείρῳ· διότι τῶν κομητῶν κύριον χαρακτηριστικὸν καὶ γνώρισμά ἐστιν ἡ τροχιά αὐτῶν, οὐχὶ δὲ ἡ σύστασις ἢ τὸ τὸ μέγεθος αὐτῶν παραλλάσσουσα καὶ μεταβαλλομένη πάντοτε· ὅτε δὲ ἦτο εἰς τὸ περιήλιον αὐτοῦ ἡ φωτεινὴ αὐτοῦ οὐρὰ εἶχεν ἔκτασιν 10,000,000 λευγῶν.

Κατ' ἄλλους πάλιν ὁ νῦν κομήτης καὶ ὁ τοῦ 1807 διατρέγουσι· μὲν τὴν αὐτὴν τροχίαν, χωρίζονται ὁμῶς ἀπ' ἀλλήλων κατὰ πολλὰ ἑκατομμύρια μιλίων. Ὅπως δὴποτε ὁμῶς ἀμφότεροι οἱ κομήται οὗτοι ἐσχημάτιζον κατ' ἀρχὰς ἓνα κομήτην, διχασθέντα ἀκολούθως πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ὅπως συνέβη καὶ ἐν τῷ κομήτῃ τοῦ Μπιέλα περὶ οὗ ἀνωτέρω ἀνεφέρσαμεν τὰ δέοντα.

Εἰς δὲ τὴν Γαλλικὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, ὁ Ζανσπὲν ἐπαρουσίασε φωτογραφίαν τοῦ κομήτου, ληφθεῖσαν ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τῆς Μέντον ἐντὸς 40 δευτερολέπτων. Διὰ τῆς κόμης αὐτοῦ φαίνονται ἀστέρες διαφόρου μεγέθους· ὁ

Faye θεωρεῖ τὰς φωτογραφίας ταύτης λίαν ἐνδιαφερούσας, διότι δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν πρὸς ἀντιπαραβολὴν τοῦ κομήτου βραδύτερον ἢ διὰ τὰς μελλούσας ἀνεμφανίσεις αὐτοῦ· ὁ δὲ διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τῶν Παρισίων ὑπὸναύαρχος Μουσὲρ ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος κομήτης τοῦ 1881 Β ἐστὶν ὁ αὐτὸς καὶ τῷ 1807 ἀναφανείς, ὅτι ἡ περίοδος αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὸν ἔστιν 74 ἐτῶν καὶ ὅτι τέλος ὁ κομήτης οὗτος οὐδὲν παρουσιάζει τὸ ἔκτακτον.

Ὁ δὲ σοφὸς διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπεῖου Ἀθηνῶν κ. Σμίθ γράφει ἡμῖν πάνυ εὐμενῶς εἰς ἀπάντησιν τῆς πρὸς αὐτὸν σταλείσης ἡμετέρας ἐπιστολῆς περὶ τοῦ θέματος τούτου, τὰ ἑξῆς:

(ἔπεται τὸ τέλος).

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΑΜΑΕΤΟΥ.

Ἐπίγραμμα Ἀλεξάνδρου Κ. Περδικίδου.

(Συνέχ. καὶ τέλος, ἴδε τεῦχος ΛΣΤ'. σελ. 1162)

Μετὰ τὴν καρδίαν του ἃς ἐξετάσωμεν τὴν διανοίαν του, λέγει ὁ κύριος Στάπφερ. Εἶνε αὕτη καλλιεργημένη καὶ ἀνεπτυγμένη μέχρις ὑπερβολῆς, θέλω νὰ εἰπῶ μέχρι τοῦ σημείου ἔνθεν οἱ ἔμμεσοι ἔξεις κινδυνεύουσι νὰ καταλήψωσι ὀλοκλήρον τὸν ἄνθρωπον καὶ ριψοκινδυνεύωσι ἐν ἑαυτῷ τὸ δύνασθαι καὶ τὴν θέλησιν τοῦ πράττειν.

Καθὼς ὁ Βροῦτος, ὁ Ἀμλέτος εἶνε μέγας ἀγνωστικὸς· ἔχει πάντοτε ἐπ' αὐτοῦ βιβλίον τι ἢ τετραδίων σημειώσεως. Εἶνε πλήρης τῶν ἀναγνώσεών του, ἀλλὰ δὲν ἀπατάται· εὐκόλως ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς. Μελετᾷ αὐτοὺς βραδύς καὶ τοὺς κρίνει, ὅτε δὲ ὁ Πολώνιος τὸν ἐρωτᾷ τί ἀναγινώσκει μετὰ τούτης προσοχῆς, ἀπαντᾷ μετὰ πικρᾶς περιφρονητικῆς: «Λέξεις λέξεις λέξεις λέξεις.» Καθὼς ὁ Βροῦτος, προτιμᾷ τὰς φιλοσοφικὰς μελέτας. ἀλλ' ἐὰν ἀναγινώσκει τὴν φιλοσοφίαν τὴν ἀναγινώσκει ὡς Πατκλ, ἐκουσίως δὲ θ' ἀνακράξῃ μετ' αὐτοῦ: «Νὰ χλευάζῃ τις τὴν φιλοσοφίαν ἀληθῶς φιλοσοφεῖ.» Ἐξ ἀναχρονισμοῦ, ὅπερ, εἶνε, κατὰ τὴν σοφὴν ρήτραν τοῦ κ. Στάπφερ, εἶνε, κατὰ τὴν σοφὴν ρήτραν τοῦ κ. Στάπφερ, ὁ σημεῖον μεγαλοφυΐας, ὁ Σαίξπηρ γεννᾷ ἐκ τοῦ

Ἀμλέτου μαθητὴν οὐχὶ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, ὡς τὸν λαμπρὸν καὶ ὀρμητικὸν Λαέρτιον, ἀλλὰ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιτεμβέργης· ἐξελλθὼν τῆς ὀμίλης, τῆς σκεπτικῆς καὶ δυσκαταλήπτου Γερμανίας, ὁ νεαρὸς νεὸς ζητεῖ νὰ ἐπαναθυσιῆ. Ὁ Ἀμλέτος ἐκ συμφύτου παραδέχεται ὅλας τὰς θεωρίας καὶ ἰδέας, οὐδὲν δὲ ἔχει ἰδικὸν δόγμα· πάντα τῶ φαινόνται καλὰ καὶ μάλιστα τὰ θρησκευτικὰ ὥστε πίπτει εἰς τὴν δημώδη δυσδιαιμονίαν. Ἡμέρας τινὰς ὑπερῶτερον ἀφοῦ εἶδε πλανῶσαν τὴν σκιάν τοῦ Πατρός του, ὁμιλεῖ διὰ τὴν ἄγνωστον ἐκείνην χώραν τὴν πέραν τοῦ τάφου ἐνθὲν οὐδεὶς ὁδοιπὸρος ἐπανέρχεται. Ἐγκατακρίσαν ἐν τῇ ὀμίλει ταύτῃ ἀντιλογίαν· βεβαιότατα! ἀνακράζει μετ' ἀγανακτικῆς ὁ ἐνθουσιῶν Στάπφερ. Ἡ ἀντιλογία αὕτη εὐρίσκειται ἐν αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ Ἀμλέτου· ἐπιδεικνύει τὴν πρώτην σύγχυσιν διανοίας ἧτις, ὅσον οὐπω, θὰ ἀμφιδάλλῃ τὴν ἀθηναικότητα τοῦ φαντάσματος καὶ θὰ τὸ ὑποπέυτῃ ὡς μὴ ὄν εἰ μὴ σχέδιον τοῦ πνεύματος τοῦ πειρασμοῦ, τοῦ Διαβόλου. Δὲν θέλει νὰ κτυπήτῃ τὸν Κλαύδιον προσευχόμενον, διότι ὁ προσευχόμενος εὐρίσκειται ἐν καταστάσει συγχωρητέω· ἀπλοῦν σόφισμα! Ὁ Ἀμλέτος εἶνε ἀρετὰ πεφωτισμένος διὰ νὰ γνωρίζῃ ὅτι ὑπάρχει διαφορά μεταξὺ τῆς δικαιολογίης καὶ τῆς προσευχῆς, μεταξὺ τοῦ προσεύχεσθαι καὶ τοῦ γονατίζειν. Ἀλλ' ἤθελε τὰς παραμικροτέρας αἰτίας διὰ νὰ μὴ ἐνεργήτῃ, διότι εἶνε σκεπτικὸς, καὶ διότι δὲν ἔχει ἀπορρασιμένον δόγμα ἐπὶ τῶν μεγάλων ζητημάτων ἀτινα ἀποβλέπουσι τί πλέον τὴν ἀνθρώπινον ψυχὴν.

Ἴνα μὴ παρατείνωμεν τὴν περὶ Ἀμλέτου μελέτην, ἄλλως μὴ ἐπιτρέποντος τοῦ χώρου, θελομεν, ἐν ὀλίγοις, κλείσει τὰς κρίσεις τοῦ σοφοῦ Γάλλου.

Ὁ κ. Π. Στάπφερ λέγει ὅτι ὁ Ἀμλέτος ἐσκέπτετο πολὺ· διὰ τοῦτο δὲν ἐξετέλει τὸ καθήκον του· δηλαδὴ τὴν ἐκδίκησιν τῆς δολοφονίας τοῦ πατρός του.

Καὶ ὅμως ἡ ὥραία ἐκείνη ψυχὴ ἀρχεται καταπίπτουσα ἀπὸ τὸ μεγαλεῖόν της· ὁ Ἀμλέτος διὰ σατανικῆς πράγματι ἰκανότητος φονεῖ τὸν Ροζενγκράντ καὶ τὸν Γουίλδερστέιν. Καταντᾷ

ἀμείλις, ἐβαρύνῃ τὸν κότμιν, τὸ σῶμά του ἀπέκαμεν. « Ἐὰν ἐλήλυθεν ἡ ὥρα μου, οὐκ ἐλευθήσεται· ἐὰν δὲν ἐλεύσεται, ἐλήλυθεν· ἃ εἶνε τώρα ἢ ὑπερῶτερον, καὶ μὲ μέλλει; ἃς πράξῃ ὅ,τι θέλει.» Δέχεται, (καὶ τοῦτο ἔνκ δισκαυδία τὸν βασιλέα, νὰ μιν οὐμαχίῃ μετὰ τοῦ Λαέρτιου. Ἀλλ' ἀπονήσκει ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ, καὶ ἦτο πλέον καιρὸς, διότι ἐγένετο πρότωπον θαυματοφύρον καὶ ὀλοφονον.

Ὁ κ. Π. Στάπφερ λέγει οὕτω τὴν κρίσιν του: Ὁ Ἀμλέτος ἐστὶν ἄνθρωπος ἰσχυρότατος φυσικῶς τε καὶ ἠθικῶς, ὅστις ἐκ τῶν δυστυχῶν του, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεώς του, ἐγένετο κακοῦργος· ὅμως εἶνε συγχωρητέος διότι ὑπέφερε πολὺ, καὶ διότι ἠγάπησε τὸν Ὁράτιον, θέλω νὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν.

Ο ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ 1882 ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

Ἐκδόθμενοι τῇ εὐγενεῖ καὶ γενναίᾳ
προστασίᾳ τοῦ φιλογενούς Κυρίου

ΕΠΙΜΕΙΝΩΝΔΑ Α. ΚΑΡΑΒΑ.

Ἡ Ἐνθερμος καὶ εὐμενὴς ὑποδοχὴ ἧς ἔτυχε παρὰ τῷ ὁμογενεῖ τῆς τε πρωτεύουσῃς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ δημοσίου ὁ κατὰ τὸ προπαραθῆ· ἔτος ἐκδοθεὶς ὑπ' ἐμοῦ « ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ » μὲ παρέχει τὴν τολμὴν ὅπως καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προβῶ εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ δευτέρου αὐτοῦ ἔτους, εὐελπιστῶν ὅτι τῆς αὐτῆς συμπαθοῦς θέλω τύχει παρὰ τῶν φιλομούσων ὁμογενῶν ὑποστηρίξεως.

Ἡλικία ὕλης ἐξαιρετικῆ καὶ προϊὼν τοῦ κολόμου διαφόρων ἐμβροθῶν τῆς πρωτεύουσῃς μας λογίων, εἰκόνες καλλιτεχνικαὶ καὶ ἐκ τῶν ἀριστῶν ἐξ ὧν κατεχωρήθησαν ἐν περιοδικῶς K] πόλεως, μεγίστη παρὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ ὄλου βιβλίου φιλοκαλίᾳ καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μετρίότης τῆς τιμῆς αὐτοῦ—ἐκάστου σώματος τιμωμένου ἐνταῦθα μὲν 10 μόνον γροσίων, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ φράγκων 3ῶν—ἔσσονται τὸ κύρια τοῦ « Γραφικοῦ Χρόνου » συστατικά.

Ἀποπερατουμένης ὅσον οὐπω τῆς Ἐκδόσεως τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ 1882 ὁ « Γραφικὸς Χρόνος » (ἔτος δευτέρου) παρακαλοῦνται οἱ κρατοῦντες Ἀγγελίας ὅπως ἐπιστρέψωσι ταύτας εἰς τὸν Ἐκδοτὴν μέχρι τῆς 15 Ὀκτωβρίου, ὅποτε ἀρχεται ἡ διανομὴ καὶ πώλησις αὐτοῦ.

Ὁ Ἐκδοτὴς

Π. Γ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

ΠΕΡΙ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 12ου ΑΙΩΝΟΣ Μ. Χ.

(Συνέχ. καὶ τέλος, ἴδε τεῦχος ΛΗ'. σελ. 1195)

Ἐγκαταλείπων τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ὑπερεπλεόναζον ὁ πλοῦτος καὶ ἅπασαι ἐν γένει αἱ ἡδοναὶ τοῦ βίου, ὁ Ἀκομηνάτος εὔρε τὰς Ἀθῆνας, πόλιν ἐτι μᾶλλον πτωχὴν καὶ μελαγχολικὴν. Ἡ πλεονεξία τῶν κυβερνῶντων, αἱ καταχρήσεις τῶν ἐπὶ τῆς εἰσπραξέως τῶν φόρων ὑπαλλήλων καὶ ἐν γένει ἡ διοικήσις τοῦ τόπου, ταῦτα πάντα ἐξήγουν τὴν αἰτίαν τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως τῆς Ἀττικῆς. Ἀλλ' ὅμως δέον ὅπως πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπιπροσθῶμεν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ρόζερ κατάκτησιν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῶν Ἀθηνῶν. Ὅπως κἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα ἡ εἰκὼν τῆς πόλεως, ἦν διαγράφει ὁ μητροπολίτης, παριστᾷ μεγάλην δυστυχίαν καὶ ταλαιπωρίαν. Τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ἦσαν κατηδαφισμένοι, αἱ οἰκίαι κατερριμμένοι καὶ τὰ γήπεδα αὐτῶν μεταβεβλημένα εἰς ἀγρούς ἐν οἷς ἐκαλλιεργοῦντο διάφορα σπορτά. Αἱ ἀναμνήσεις τοῦ Ἀκομηνάτου περὶ τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος καὶ τῆς ἀπασθεθείσης ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του εὐκλείας τῆς χώρας ταύτης, διεγείρονται καὶ καθιστῶσι τὴν κατάπτωσιν τῆς πόλεως πρὸ τῶν ὁμμάτων αὐτοῦ ἐτι μᾶλλον ἐναργῆ καὶ σπαραξικάρδιον, συγκρίνοντος τὴν κατάστασιν τῆς πόλεως ταύτης κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους πρὸς τὴν παρούσαν αὐτῆς τύχην. « Ματαίως θὰ ζητήσητε ἐν αὐτῇ, λέγει, τοὺς περιφήμους περιπάτους τοῦ Λυκείου. Διασώζεται ἐτι ὁ λόφος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀλλὰ μεταβεβλημένος εἰς βοσκήν προβάτων... Αἱ Ἀθῆναι δὲν εἶναι πλέον ἢ ἔρημος, τὰ εἰρημια μεγάλης πόλεως, ἧς τὸ ὄνομα μόνον ἀπαιτεῖ καὶ προσελκύει τὸ σέβας καὶ τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν. Καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς ἐνδόξου πόλεως ἠθέλην ἐξαφανισθῆ ἐκ τῆς μνήμης ἡμῶν ἐὰν τὰ ἀριστουργήματα τῆς φύσεως, ἡ Ἀκρόπολις, ὁ Ἀρειὸς Πάγος, ὁ Ὑμηττός, ὁ Πειραιεύς, δὲν ὑπερίσχυον τῆς καταστροφῆς τῶν αἰῶνων καὶ δὲν διεσώζοντο μέχρις ἡμῶν.» Ὁ Παρθενὼν ἐν τούτοις διε-

τηρεῖτο ἐτι σχεδὸν ἀβλαβής: Ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε διασώσει καὶ ἐξαγάγει αὐτόν. Ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς εἶχε μεταβληθῆ εἰς Ἐκκλησίαν τῆς Θεοτόκου, ἦν ἀπεκάλουν Παναγίαν. Ἡ λατρεία τῆς Θεομήτορος προσεῖλκεν ἐν αὐτῇ τοὺς προσκυνητὰς καὶ τοὺς περιηγητὰς.—Ἐν τοῖς Προπυλαίοις δὲ κατῴκει ὁ Μητροπολίτης.

Ἐν τῷ λόγῳ, ὃν ἀπήγγειλε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνθρονίσεως αὐτοῦ, ὁ Ἀκομηνάτος οὐδόλως ἀποκρύπτει εἰς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, ὅτι αἱ Ἀθῆναι πολὺ ὑπελείποντο τῆς ἀρχαίας αὐτῶν λαμπρότητος. ἠθέλην ὅμως εὐρίσκει παραμυθίαν, λέγει, ἐπὶ τῇ καταπτώσει ταύτῃ, ἐὰν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ φρόνησις ἐβασίλευον ἐτι καὶ διόκουν τὴν πόλιν ὡς κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. Κυρίως δὲν ἀπέδιδε μεγάλην σπουδαιότητα, ὀλίγον δὲ διέφερεν αὐτῷ ἡ Στοά, ὁ Περίπατος, ἡ Ἀκρόπολις, ὁ Πειραιεύς, ὁ Φανὸς τοῦ Διογένους κ.τ.λ. Μᾶλλον ἐνεψυχούτο καὶ ἐνεπληρούτο θείας χάριτος καὶ ἐνθουσιασμοῦ ὁμιλῶν ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ ἢ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπερ δι' αὐτὸν ἦτο τὸ ὕρος Χορὸς, τὸ ὅποιον ἐπάτησεν ὁ Μωῦσῆς καὶ ἐδόξασαν τὰ βήματα τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ἀκομηνάτος ἐξογκώνει ὑπερβαλόντως τὴν ἐξαχρειωθεῖσαν κατάστασιν τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του. Πολλὰ δὲ γεγονότα προσέρχονται πρὸς ὑποστήριξιν τούτου: Ἡ Πάπισσα Ἰωάννα π.χ. λέγεται, ὅτι τὰς σπουδὰς αὐτῆς ἐποίησατο ἐν τινι Σχολῇ τῶν Ἀθηνῶν, ἧτις ἐξήκολούθει εὐδοκίμως λειτουργοῦσα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς. Ἡ Ἰσλανδία, ἐν ἧ πολλὰ Ἑλληνικὰ οἰκογένεια μετέφκησαν κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα, ἐθεώρει καὶ ἐσέβετο τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ὡς μητέρα πατῶν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τροφὸν πάντων τῶν φιλοσόφων. Ὁ Παρισινὸς Ζίλλ, διάσημος ἰατρός τοῦ δωδέκατου αἰῶνος περὶ τὸ 1198 ἀκμόσος, λέγεται, ὅτι τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἐν Ἀθήναις ἐποίησατο. Τέλος ὁ Βαζενζεστόν καυχᾶται εἰς τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Λεῖπσπερ, Ρόβερ ὅτι ἐσπούδασεν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταύτῃ τῆς Ἀττικῆς καὶ ὅτι ἐδιδάχθη ἐν αὐτῇ πολλὰ πράγματα, ἄγνωστα μέχρι τούδε τοῖς Λατίνοις. Αὐτὸς, λέγουσι, μετεκόμισεν ἐξ Ἑλλάδος εἰς Ἀγγλίαν τοὺς Ἀραβικοὺς ἀριθμοὺς καὶ μετέφρασε μάλιστα εἰς τὸ Λατινικὸν Ἑλληνικὰ τινὰ συγγράμματα

περί γραμματικῆς. Ὁ Μαθιὲ Πάρις ἀναφέρει πρὸς τούτους, ὅτι ὁ Βαζενζέστοκ ὠδηγεῖτο ἐν ταῖς σκουδαῖς αὐτοῦ ὑπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἐπισκόπου Ἀθηνῶν Κωνσταντίας. Ἡ νέα αὕτη κόρη διεκρίνετο ἐπὶ πολυμαθείᾳ, ἦτο δὲ πεπροικισμένη ὑπὸ πολλῶν καὶ ποικίλων γνώσεων. Προεγίγνωσκε, λέγεται, τοὺς λιμούς, τὰς καταιγίδας, τὰς ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου καὶ τοὺς σεισμούς. Εὐγνώμων μαθητῆς, ὁ Βαζενζέστοκ ὠμολόγει, ὅτι καίτοι τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν Παρισίοις ἐποιήσατο, εἰς τὴν νέαν ταύτην κόρην ὤφειλε τὰς πολυτιμότερας αὐτοῦ γνώσεις, τὰς ἀποτελούσας τὴν δόξαν αὐτοῦ.

Ὁ Βαζενζέστοκ ἀπέθανε κατὰ τὸ 1252, ἀρχιδιάκονος ὢν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Σαϊσέστερ· οὐδὲως δὲ ἀπίθανον, ὅτι τὰς διατριβὰς αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Ἐπισκοπείας τοῦ Ἀκομηνάτου. Ὁ Χόπφ δὲ θά ὑποθέτη βεβαίως ὅτι ὁ Βαζενζέστοκ διέτριβεν ἐν Ἀθ. ἐπὶ τῆς Ἐπ. τοῦ Ἀκομηνάτου διίσχυριζόμενος, ὅτι ἡ Κωνσταντῖνα ἦτο θυγάτηρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τούτου. Ἐν τούτοις ὁ διίσχυρισμός αὐτοῦ εἶναι ἀνυπόστατος, καθότι ὁ Μ. Ἀκομηνάτος δὲν ἀπέκτησε τέκνα, ὡς αὐτὸς οὗτος λέγει. Κατὰ πᾶσαν ὁμῶς πιθανότητα ἡ σοφὸς αὕτη νέα ὑπῆρξε θυγάτηρ τινὸς τῶν προηγηθέντων τοῦ Ἀκομηνάτου ἀρχιερέων, ὡς παρ. χ. τοῦ Γεωργίου Ξέρου, ἀποθανόντος τὸ 1182.

Πρὸς τούτους γνωστὸν, ὅτι πρὸ δέκα περιόπου ἐτῶν ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἱερεὺς τις ὀνόματι Κοσμᾶς, ὃν ἐπώνομαζον Ἀττικὸν, τοῦθ' ὅπερ τρανῶς δηλοῖ, ὅτι ἐμορφώθη ἐν Ἀθήναις. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εὕρισκοντο ἔτι πολλοὶ μανιωδῶς ἐπιθυμοῦντες, ὅπως ἀποκτώσι βιβλία καὶ καταρτίζωσι πλουσίας βιβλιοθήκας. Μεταξὺ αὐτῶν δὲ συγκαταλέγεται καὶ ὁ Ἀκομηνάτος, ὅστις ἠγόραζε πλῆθος βιβλίων καὶ ἔπεμπεν αὐτὰ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἄπασαι αἱ εἰδήσεις, ἃς ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ Ἀκομηνάτου, σχετίζονται ἐν γένει πρὸς τὴν κακοδαιμονίαν τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ἁπᾶσι τοῖς ἐγγράφοις αὐτοῦ, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰς ἐκθέσεις ἃς ἔπεμπε τακτικῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀρηγεῖται τὰς σιτοδείας, τὰς καταχρήσεις τῶν διεπόντων τὰ κοινὰ καὶ τὴν ἐλσει-

νὴν κατάστασιν τοῦ τόπου. Ἐν τοῖς ἐγγράφοις τούτοις βλέπει τις πῶς διωκοῦντο τότε αἱ ἐπαρχίαι καὶ εἰς ὅποσας καὶ ὅποσας ταλαιπωρίας ὑπέκειντο οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι αὐτῶν. Λί μετὰ βολαὶ αἴτινες ἐλάμβανον χώραν ἐν τε τῇ διοικήσει καὶ τῇ Αὐτοκρατορίᾳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ματαίας καὶ φροῦδας παρεῖχον αὐτοῖς ἐλπίδας πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως καὶ ἀνακουρίσεως αὐτῶν. Σημειώσεως δ' ἀξία πληροφορία ὡς πρὸς τὰ ἦθη τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐστίν, ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν πολλάκις ἐπέσυρον τὰς παρατηρήσεις καὶ ἐπιπλήξεις τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν ἐπὶ τῇ κουφότητι τῆς διαγωγῆς καὶ τῶν ἐθίμων αὐτῶν. Ὁ Ἀκομηνάτος κατηγορεῖ αὐτῶν, ὡς κατατριβόντων τὸν τῆς προσευχῆς καὶ δεήσεως χρόνον εἰς παρακίρους καὶ περιττὰς ὄλως συνδιαλέξεις: « Οἱ πόδες σας, λέγει αὐτοῖς, πατοῦσιν ἐπὶ τῆς αὐλῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἡ διάνοιά σας πλανᾶται εἰς σκέψεις ἀνωφελεῖς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντικείμενον ἐχούσας τὰς περὶ τοῦ βίου φροντίδας. »

Ἐν Ἀττικῇ, χώρα, ἣτις συχνάκις κατετρόχετο ὑπὸ λιμῶν καὶ σιτοδειῶν, ὑπῆρχε πλῆθος μοναστηριῶν, ἀπάντων κειμένων εἰς τὰς μᾶλλον θυμῆρεις καὶ τερπνὰς τοποθεσίας. Ὁ Ἀκομηνάτος ποιεῖται χαριεστάτην περιγραφὴν τῶν μονῶν τούτων, ἐν αἷς ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των ἀπῆλθον πάντες οἱ ἐνδαισιτόμενοι μοναχοὶ ἀπατῶν τῶν θελγήτρων τῆς φύσεως, ἅπερ ἡ Ἑλλάς ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ. Πάντες δὲ ὅσοι ἔζων ἐν τοῖς ἀσύλοις τούτοις ἦσαν ἀπηλλαγμένοι τῶν ταλαιπωριῶν, τῶν λιμῶν, τῆς πειρατείας καὶ τῶν καταχρήσεων τῶν πραιτόρων. Ὁ Ἀκομηνάτος μακρὰν τῶν θελγήτρων καὶ τῶν ἰδρονῶν, ὧν ἀπέλαυον οἱ ἐν ταῖς πλουσίαις ταύταις μοναῖς ζῶντες, ἀναμειγμένους πάντοτε εἰς τὰς πολιτικὰς ταραχὰς, ἐπιφορτισμένους τὴν διαίτησιν ἐπισκοπῆς πάντοτε ἐν ἀναστατώσει εὕρισκομένης, ἠναγκασμένους πάντοτε νὰ μεσολαβῇ καὶ ἐπικαλεῖται τὴν πολιτικὴν διοίκησιν χάριν τοῦ ποιμνίου του, ἐπεδείξατο θάρρος γενναίου στρατιώτου, καὶ λίαν ριψοκινδύνου ἐν καιροῖς χαλεποῖς καὶ κρισίμοις. Ὅτε ὁ Λέων Σγούρος διοικητῆς τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸ 1203 καὶ 1204 ἀπέπειράθη ὅπως κυριεύσῃ τὴν χώραν καὶ καταστῇ ἀ-

νεξάρτητος τῆς κυριαρχίας τῶν Αὐτοκρατόρων, ὁ Ἀκομηνάτος μετ' αὐταπαρνησίας καὶ ἐνεργητικότητος ὑπερησπίστη τὴν χώραν κατὰ τῶν κατακτητικῶν σκοπῶν αὐτοῦ. Πρῶτον ἤρξατο ἀποκρούων γενναίως πάσας τὰς ἀδικούς δηλώσεις τοῦ Σγούρου. Εἶτα ὅτε οὗτος ἐποιήσατο ἔφοδον κατὰ τῆς πόλεως ὁ Ἀκομηνάτος ἐτοποθέτησεν ἐπὶ τῶν τευχῶν τῆς Ἀκροπόλεως τὰς μηχανὰς καὶ ἅπαντα τὰ ἀμυντικὰ ὅπλα, ἅπερ διέθετε, καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἀποσυρθῇ. Βέβαιον, ὅτι ὁ Σγούρος πρὶν ἢ ἀναχωρῆσαι, κατηδάφησε τὴν πόλιν, παντοῦ ἔθετο πῦρ, ἤρπασε μεθ' ἑαυτοῦ πᾶν τὸ πολυτίμον καὶ σχεδὸν ἀπέρριπεν ἐκ τῶν πολιτῶν ἅπαντα αὐτῶν τὰ κτήνη. Τὸ γεγονός τούτο ἀναφέρει Νικῆτας ὁ Χονιάτης, ὅπερ ἡ σώφρων σιγή τοῦ Ἀκομηνάτου διὰ παντός προὔτιμα, ὅπως ἀγνωῶμεν.

Μᾶλλον ἤπειρος ἐπεδείχθη πρὸς τοὺς σταυροφόρους ὁ Ἀκομηνάτος, ὅτε κατὰ τὸ 1205 οἱ Γάλλοι ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ μαρκησίου Μονφερράτου Βονιφακίου, νικηταὶ τοῦ Σγούρα εἰς τὰς Θερμοπύλας, ἤγειραν τὴν σημαίαν αὐτῶν πρὸ τῶν Ἀθηνῶν. Δὲν ἀπέπειράθη ἀνωφελῆ κατ' αὐτῶν ἀντίστασιν, καίτοι ἐν συντριβῇ καρδίας ἔβλεπε θριαμβεύουσαν τὴν ἐκστρατείαν τῶν Λατίνων. Ὁ ραψωδὸς Ραμπὸς δὲ Βακουέρας ἀρηγεῖται ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ τίνι τρόπῳ ὁ Μωρέας καὶ αἱ Ἀθηναὶ ὑπετάγησαν. Ὁ Ἀκομηνάτος εἶδε τὸν Βονιφακίον παραχωροῦντα τὴν κατάκτησιν αὐτοῦ εἰς τὸν κυρίαρχον Ὄθωνα τῆς Roche. Γενόμενος κύριος τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Βιωτίας, ὁ Ὄθων μετωνομάσθη Μέγας Κύρος τῶν Ἀθηνῶν. Πρὸς τούτοις ἡ κατοχὴ αὕτη δὲν ἐγένετο ἄνευ ἀπωλείων καὶ ζημιῶν σπουδαίων διὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπον. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Θεοτόκου ἐλεηλατήθη, ἡ βιβλιοθήκη τοῦ μητροπολίτου ἐπωλήθη καὶ μετὰ μεγίστης θλίψεως ἔβλεπεν οὗτος διανεμόμενα τὰ βιβλία, ἅπερ μετὰ πολλοῦ τοῦ κόπου καὶ πολλῶν μόχθων κατώρθωσεν ὅπως ἀποκτήσῃ. Ἡναγκάσθη μάλιστα νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν ἐπισκοπὴν του, ἣν ἐπὶ εἰκοσάδα ὄλην ἐτῶν διηθύμην, καὶ ἴδῃ διοριζόμενον εἰς τὴν θέσιν του Λατίνου ἐπίσκοπον. Ἐπολογίζουσιν, ὅτι ὁ Ἀκομηνάτος ἀπέθανε περὶ τὸ 1220. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ἀνὴρ εἰς ὃν ὀφείλομεν τὰς πληροφορίας ἡμῶν περὶ τῆς

πόλεως τῶν Ἀθηνῶν περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τρίτου.

Τὸ ὄνομα αὐτοῦ δὲν ἦτο ἄγνωστον οὐδ' εἶναι εἰς πάντας ἀνεξαίρετως τοὺς σοφοὺς. Τινὰ δὲ μάλιστα τῶν χειρογράφων αὐτοῦ ἀπησχόλησαν οὐκ ὀλίγον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1664 μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Πολλοὶ εὐρωπαῖοι συγγραφεῖς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐσχολίασαν καὶ ἔγραψαν πολλὰ ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἀκομηνάτου καὶ ἐδημοσίευσάν τινα ἐξ αὐτῶν. Ὁ Κ. Σπυρίδων Λάμπρος αὐξάνει τὰς γνώσεις ταύτας ἡμῶν διὰ τῆς ἀνακαλύψεως ἐν Βιέννῃ χειρογράφων ἀγνωστων μέχρι τῆς σήμερον.

Ἀναδιφῶν τὰ χειρόγραφα ταῦτα ὁ κ. Λάμπρος διελεύκανε πολλὰ σκοτεινὰ σημεῖα τῆς ἱστορίας τῆς περιόδου ταύτης τῶν Ἀθηνῶν. Ὀφείλομεν, ὅπως συγχαρῶμεν αὐτῷ, καθότι ἠτύχησεν ὅπως πρῶτος αὐτὸς θέσῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ χειρογράφων ἀγνωστων καὶ ἀνεκδότων. Ὀφείλομεν ὅπως συγχαρῶμεν αὐτῷ ἔτι μᾶλλον καθότι ἐχρήτατο αὐτοῖς ἀκολουθῶν τὰς ἀρχὰς, ἃς καθιέρωσε παυτοῦ σήμερον ἡ ἀνακαινισθεῖσα Ἱστορικὴ Σχολὴ ἁθρινῶν τῶν προόδων, ἃς ἡ ἐπιστήμη ἐποιήσατο κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα. Ἐν λόγῳ εἰσιτηρίῳ εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας καὶ λίαν διδακτικῷ, ὃν ἀπήγγειλε κατὰ Μάρτιον τοῦ 1878, ὁ κ. Λάμπρος παρακολουθεῖ ἀπάσας τὰς προόδους, ἃς ἡ ἐπιστήμη ἐποιήσατο. Συνοψίζων δὲ τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος, οὐδενὸς ἐφείσθη κόπου, ὅπως καταδείξῃ ὅποσας προόδους ἐποιήσατο ἡ ἀλήθεια ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ. Ἀπὸ τῶν Ἀκαλιζέρ, Πετῶ καὶ λοιπῶν εὐρωπαϊῶν συγγραφέων μέχρι τοῦ κ. Παπαρηγοπούλου, διεληθούσα διὰ τῆς μελέτης τῶν Μουλλερ, Δροῦσῶ, Γκολσμὶθ καὶ λοιπῶν ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία ἔλαβε σήμερον ἄλλοισιν ὄλως μορφήν.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ στάδιον αὐτῆς μεγάλως ἠυρύνθη. Ἡδυνήθημεν νὰ μελετήσωμεν καὶ σπουδάσωμεν τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν τῶν Ἑλλήνων, νὰ ἐμβαθύνωμεν καὶ ἀναπτύξωμεν κάλλιον τὴν εὐφύιαν αὐτῶν, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὴν φύσιν αὐτῆν τοῦ ὑπ' αὐτῶν κατοικουμένου ἐδάφους, ἠδυνήθημεν φιλοσοφικώτερον νὰ ἀναπτύξωμεν καὶ ἐξηγήσωμεν τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ ὁ-

λον τῆς θρησκείας αὐτῶν. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν με-
γάλως συνετέλεσεν εἰς τὰς πολυτίμους ἀνακα-
λύψεις, ἃς ἐποιήσατο ἡ συγκριτικὴ γραμματικὴ.
Ἡ ἐπιγραφία μάλιστα ἔρριψεν ἀπλῆτως τὸ φῶς
αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων τῶν Ἑλλήνων καθιδρυ-
μάτων. Ἡ παρούσα ζωὴ, ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ τῶν
Ἑλλήνων χάριν τῶν ἐρευνῶν τῶν ἡμετέρων σο-
φῶν οὐδὲν ἔχει τὸ μυστήριον. καθ' ἑκάστην ἀ-
νακαλύπτωμεν λεπτομερείας περὶ τοῦ θεάτρου
αὐτῶν, περὶ τῶν ἀγώνων, περὶ τῶν δικαστῶν,
περὶ τῶν συμβολαίων, περὶ τῶν ὀπλοφυλακείων καὶ
περὶ τῶν ἐξόδων τῶν δημαρχείων αὐτῶν. Δυνά-
μεθα σχεδὸν σήμερον νὰ καταρτίσωμεν πλήρη

τὸν προϋπολογισμὸν τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς
τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου. Τὰς ποικί-
λας ταύτας πηγὰς: τοὺς κίονας, τὰ ἀγγεῖα, τὰ
νομίσματα, τὴν ζωγραφικὴν, ὁ κ. Λάμπρος προσ-
καλεῖ τοὺς νεωτέρους ἱστορικοὺς ὅπως συμβου-
λευθῶσιν, συγκρίνωσιν καὶ μελετήσωσιν μετὰ με-
γίστης προσοχῆς καὶ σεβασμοῦ. Τὴν μέθοδον
ταύτην, ἣν ὑπερεπαίνει παρὰ τοῖς διδασκάλοις
αὐτοῦ, ἀκολουθεῖ καὶ οὗτος ἐν τῷ βιβλιαρίῳ ὅ-
περ ἀνελύσαμεν καὶ εἰς αὐτὴν ἀποδίδει τὸ διά-
φορον, ὅπερ παρέχουσιν αἱ ἐρευναι αὐτοῦ. Νομί-
ζομεν ὅτι ὁ κ. Σ. Λάμπρος θὰ συνεχίσῃ τὰς ἐ-
ρεῦνας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετῆλικος ἱστορίας τοῦ

Ἡ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Ἑλληνικοῦ ἔθνους, αἵτινες μεγάλως καὶ θὰ εὐ-
χαριστήσωσι καὶ θὰ ὠφελήσωσιν ἡμᾶς.

CH. GIDEL.

ΑΣΜΑ

Ποιηθὲν μὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Νγιάγκα μελοποιηθὲν
δὲ ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Ραιδεστενοῦ, πρῶτην πρωτοψάλ-
του τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ μετενεχθὲν ἐκ τῆς καθ'
ἡμᾶς μουσικῆς γραφῆς εἰς τὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν
παρ' Εὐστρατίου Γ. Παπαδοπούλου,

Ἀφιερῶνται ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ «Γρα-

φικοῦ Κόσμου» τοῖς νεονύμφοις ΜΑΡΙΑ Σ. Ο-
ΜΗΡΟΥ καὶ ΗΛΙΑ ΗΛΙΑΔΗ.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν γάμων τῆς Δεσποινί-
δος Κ. Μαρίας Σ. Ὁμήρου μετὰ τοῦ Κ. Ἡλίου
Ἡλιάδου δημοσιεύομεν σήμερον μετὰ πάσης προ-
θυμίας τὸ ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον λίαν κατάλληλον
ᾄσμα· καὶ ἀφιερῶντες αὐτὸ τοῖς νεονύμφοις εὐ-
χόμεθα αὐτοῖς βίον μακρόβιον, ὄλβιον καὶ πλή-
ρη εὐδαιμονίας καὶ εὐτυχίας.

Ἡ Δεσποινὶς Μαρία Σ. Ὁμήρου ἐστὶ μία ἐκ
τῶν ὀλίγων νεανίδων, τῶν καλῶς μεμορφωμένων

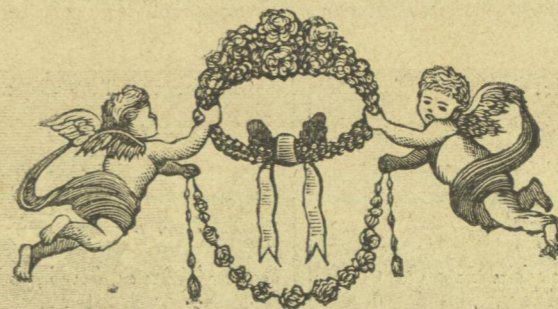
καὶ πεπρωκισμένων διὰ τῶν πολυτίμων ἐκείνων
προσόντων, ἅπερ διακρίνουσι τὰς μελλούσας κα-
λὰς μητέρας. Τυχούσα ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τῆς
ἀναγκαίας πνευματικῆς τροφῆς παρὰ καθηγητῶν
ἐντριβῶν καὶ σπουδαίων, ἐνεστερνίσθη τὰς ἀρ-
γὰς καὶ τὰς ἰδέας αὐτῶν ἐνσκήψασα βαθέως ἐν
τῆς διδάγματι τῶν ἀρχαίων ἡμῶν συγγραφέων
καὶ υἰοθετήσασα τὰς σωτηρίου καὶ λίαν παιδα-
γωγικὰς αὐτῶν ἀρχὰς.

Ὁ δὲ Κ. Η. Ἡλιάδης, γνωστός εἰς τὸν ἐμπο-
ρικὸν κόσμον, ἐστὶν ἀνὴρ μετὰ πολλῶν ἀρετῶν,

κάτοχος εὐρείων γνώσεων ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ κύκλου
αὐτοῦ, ἀνὴρ ἀγαπῶν λίαν τὴν πρόοδον καὶ πάν-
τοτε κατὰ τὸ ἐνὸν συμβάλλων πρὸς διάδοσιν καὶ
ἀνάπτυξιν τῆς παιδείας καὶ τῶν γραμμάτων.

Τοιαῦτα συνοικέσια, συναπτόμενα ὑπὸ τοὺς
αἰσιωτέρους οἰωνοὺς, ὑπισχνοῦνται πολλὰ τά-
γαθὰ εἰς τὴν κοινωνίαν μας, ἧτις, καὶ τοῦτο με-
τὰ λύπης λέγομεν, στερεῖται εἰσέτι τῶν ἀναγκαί-
ων ἐκείνων στοιχείων, ἀτινά εἰσιν ἀπαραίτητα
πρὸς τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ἀναμόρφωσιν.

Τὸ ᾄσμα περὶ οὗ ὁ λόγος ἔχει ὡς ἑξῆς:

Αἱ τοῦ Ἑλικῶνος Μοῦσαι
καὶ αἱ χάριτες ὑμεῖς
πάρεστε νῦν προσελθοῦσαι
παρ' ἡμῖν διογενεῖς.

Ἐλθετε καὶ τῆς Παλλάδος
αἱ Παρθένοι αἱ ἀγναί
εἰς τὴν στέψιν τῆς ἀμνάδος
συμμαθήτριάι σεμναί.

Αἱ μὲν χάριτες κ' αἱ Μοῦσαι
ἐγγύς στήτε Λειτουργοῦ
Στέφανον προσαγαγούσαι
τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψηλοῦ.

Ἀναδῆσατε Μαρίαν
τῷ στεφάνῳ μετ' αὐτὸν
τὴν παρθένον τὴν κοσμίαν
καὶ Ἡλίαν τὸν ἐσθλόν.

Συνενώσατε δὲ πᾶται
μετὰ τόνου ἠχηροῦ
καὶ χαρᾶς αἱ φίλαι σῆσται
πρὸ τοῦ ζεύγους τοῦ κλεινοῦ

Μετ' αὐτὰς τῆς Ἐκκλησίας
δι' αὐτοῦ τοῦ ὑπουργοῦ
τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας
Ἄς ποιῆι ὑπὲρ αὐτοῦ

Καὶ ὑμῶν τὰς ἐκ καρδίας
σὺν αὐταῖς τῶν σεβαστῶν

καὶ τῶν φίλων τῆς οἰκίας
γεννητόρων, ἀδελφῶν.

Ἀρραγῆς τῆς συζυγίας
καὶ τοῦ γάμου ὁ δεσμὸς
μεστός εἴη εὐτυχίας
ἐκβοήσατε αὐτός!

Ἐκ καλύκων δὲ γενναῖος
βλαστησάτω εἴτ' αὐτοῦ
τοῦ δικλῶνου καρπὸς νέος
δένδρου νέου καὶ λαμπροῦ,

Ἀρετῆς μεστός παντοίας
μυροβόλος, δαψιλῆς
σέμνωμα τῆς κοινωνίας,
προσφιλῆς, θεοσεβῆς,

Εἰς τὸ φῶς τὸ τῆς ἡμέρας
ὑψ' ὠραίου οὐρανοῦ
ἐπ' αὐτῆς τῆς γῆς τῆς σφαίρας
κύσμος τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Τῶν λαμπάδων ἡ φαιδρότης
σύμβουλον τῆς χαρμονῆς
καὶ αὐτὴ ἡ ἰλαρότης
εὐτυχίας τῆς πολλῆς,

Ἦνπερ ἔξει στεφομένη
ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ
ἡ δυὰς κεκοσμημένη
ἀρεταῖς Χριστιανοῦ.

Τῇ παιδείᾳ καὶ τῇ γνώσει
εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν
εὐημοῦσι καὶ τιμῶσι
ταύτην γλῶσσαι τῶν πολλῶν.

Τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας
εὐγενία, ἀρεταὶ
λάμπουσι καὶ τῆς τιμίας
λίθου μᾶλλον αἰ πολλαί.

Οἰκονόμος καὶ ἀνδρεία
ὡς ἐκείνη ἡ γυνὴ
ἔσεται ἢν παροιμία
Σολομῶντος ἔννοεῖ.

Ἑλληνίς ἐστὶ γηνησία
ἕλλην γηνησίος καὶ αὐτὸς
τοῦ Ὀμήρου ἡ Μαρία
καὶ Ἡλίας ὁ χρηστός.

Ἀρετὰς ἄς Ἀθηναῖος
ὁ Φωκίων καὶ γυνὴ
αὐτὰς ἔχει καὶ ὁ νέος
καὶ Μαρία ἡ καλή.

Ἐμπορος τῶν ἐν Ἀγγλία
τῶν Ἑλλήνων τῶν πολλῶν
οὐκ ἐτιμᾷ ἢ κοινωνία
τῶν τιμίων καὶ γνωστῶν.

Ὅν κοσμοῦσι τρόποι, ἤθη,
σπάνια καὶ εὐγενῆ
ἀρετῶν καὶ ἄλλων βρίθειαι
καὶ παιδείας εὐπορεῖ.

Μεσογείου δὲ πατρίδα
κῆπον τὸν περικαλλῆ
Σμύρνην πόλιν ἑλληνίδα
ἔχει καὶ περιφανῆ.

Ἐχοιεν αἰ ἑλληνίδες
καὶ λοιπαὶ ἀνατροφῆν
αἰ χρησταὶ αὐταὶ ἐλπίδες
τῶν γονέων τὴν αὐτήν.

ὦ Θεέ! ὁ ἀποστέλλων
οὐρανὸν τ' ἀγαθὰ
παραπλήσιον τὸ μέλλον
αὐταῖς δὸς Σὺ καὶ λοιπά.

Προγραμμὸς, καὶ εὐεργέται
αὐτῆς ἦσαν οἱ γονεῖς
εἰς τὸν βίον ποδηγῆται
αὐστηροὶ ἀξυδερκεῖς.

Εἰς ἀνάπτυξιν ἰδίαν
πρωτοτόκου θυγατρὸς
ἐποίησαντο θυσίαν
δε' ἡμέρας καὶ νυκτός.

Τούτου ἕνεκ' ἐμορφώθη
ἀνεπτύχθη ἐντελῶς
ὠφελίμων ἐπληρώθη
γνώσεων πολυειδῶς.

Ὅθεν ὁ πατὴρ Σωκράτης
τῶν καμάτων τὸν καρπὸν
χαρᾶς βλέπων ὑπερτάτης
ἀπολαύει γαυριῶν.

Καὶ ἡ μήτηρ Πολυξένη
ἡ εἰκὼν τῆς ἀρετῆς,
μεριμνῶσα παντὶ σθένει
πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῆς.

Θεὸς στεῖλε εὐτυχίαν,
ἀμφοτέρων καὶ ζωὴν
σκέπε αὐξῶν ἡλικίαν
ὡς τοῦ Τιθωνοῦ αὐτήν.

Καὶ ὁ Παῦλος αὐτῆς θεῖος
ὁ καλὸς καὶ σεβαστὸς
τέρπεται καὶ αὐτὸς ὁμοίως
ὅσον ὁ πατὴρ αὐτός.

Ἄδεται ὅτι ἀρχαῖος
πολλὰ ἔτη ἀριθμεῖ
οἶκος οὗτος ὁ Σμυρναῖος
τοῦ Ὀμήρου ἡ φυλή.

Κ' ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων
τοῦ μεγάλου ποιητοῦ
τ' ὄνομα ἀπὸ τῶν γόνων
παναχώριστον αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ καθὼς ἐκεῖνος
ἔντινι τῶν ὑπ' αὐτοῦ
Οἰκονόμου Κωνσταντῖνος
συγγραφέων πρὸ πολλοῦ,

Ὁ ἐν Σμύρνη μνημονεύει
οἶκος ἔλκει ὁ πολὺς
οὗτος ὅστις γοητεύει
ἐξ Ὀμήρου παρευθύς.

Διὰ τοῦτο φύσει, ρέπει
ς' τὴν παιδείαν, τὰ καλὰ,
καὶ τὰς Μούσας περιέπει
δαπανῶν πολλὰ ποσά.

Ἡ ἀνατροφή ὁμοία
δέδοται καὶ τοῖς λοιποῖς
εὐπατρίδων ἀνταξία
θυγατράσι καὶ υἱοῖς.

Καταβάλλεται θυσία
καθ' ἐκάστην οὐ μικρά
δαπανῶνται δὲ μυρία
πρὸς ἐκπαίδευσιν ποσά.

Ὁψεὸς μου ἐξ ἰδίας
γνώσιν ἔλαβον ἐγὼ
τούτων πάντων τῆς θυσίας·
τορῶς ὅθεν εὐφημῶ.

Εἶπον, μόνον τῆς καρδίας
χάριτας καὶ τῆς ψυχῆς
παραλείψας τῆς Μαρίας
τὰς τοῦ σώματος αὐτῆς,

Ἐπειδὴ ἐς ἃ εἰ μένει
τὸ ὠραῖον τῆς ψυχῆς,
οὐδεπώποτε μαραίνει
ν ὀ σ ο ς , γ ἤ ρ α ς τ ῆ ς ζ ω ῆ ς .

Ἦδη δὲ τῆς Ἰουστίνης
μνημονεύω μουσουργοῦ
τ' ὄνομα τῆς δεσποσύνης
θυγατρὸς καὶ μελωδοῦ.

Μετὰ ταῦτα ἡ Ἑλένη
ἔρχεται εἰς τὴν σειράν,
ἔς τὴν Κορίνην μεταβαίνει
Μουσά μου τὴν ζωηράν.

Εἰς τὴν μνησάν τῶν ἀρρένων
Γεωργίου τῶν υἱῶν
πρωτοτόκου μεταβαίνων
καὶ Ἀντωνίου τῶν ἐσθλῶν,

Καὶ τοῦ Παύλου τελευταῖον
Ἰωάννου εἰς αὐτοῦ
Θεοδώρου φροντιστέον
καὶ Ὀμήρου τοῦ μικροῦ.

Τοῖς τοκεῦσι δὴ βίον
ὁ Θεὸς πολὺ μακρὸν,
φρουρῶν, σκέπων καὶ τὸν θεῖον
Παῦλον Ὀμηρον αὐτόν,

Καὶ τὰς ἄλλας θυγατέρας
καὶ τοὺς ἐξ καλοῦς υἱοῦς
ἀξιώσας μεθ' ἡμέρας
ἰδεῖν γάμους τοὺς αὐτούς.

Οἱ νεόνυμφοι ἐν τέλει
εἶησαν περιχαρεῖς,
ἀπολαύοντες ἐν γένει
ὄλθου τε, μακρᾶς ζωῆς.

Ἄ ἐκφράζει ἡ καρδία
ἔσται, πέποιθα, δεκτά·
οὐδεμία κολακεία,
ὅτι ἀληθῆ αὐτά.

Ἦττον μάλιστ' ἀληθείας
οὐδ' ἐγγύς αὐτῆς εἰσι·
τῆς εἰλικρινοῦς καρδίας,
προϊόντα ἀκραρνῆ.

Εἰσὶν ἄνθη Ἑλικῶνος·
ἴα, κρίνα, δροσερά,
ἃ οὐδέποτε ὁ χρόνος
μεταβάλλει εἰς ξηρά.

ΑΠΟΧΑΡΕΤΙΣΜΟΣ.

Χαῖρε, νύμφη τοῦ πατρός σου
οὔσα ἐν ἀλλοδαπῇ
μεμνημένη καὶ μητρός σου
τῆς οἰκίας χαῖρε Σὺ.

Χαῖρε, νύμφη, ἐν οἰκίᾳ,
ἀγλαύμορφος σεμνή,
τοῦ συζύγου σου Ἡλία,
μακρὰ ἦτω ἡ ζωή!

Μέμνησο, καταγωγή σου
οἶον γένος σου, φωνῶ,
οἶα καὶ ἡ μητρική σου
γλῶσσα, θρήσκευμα αὐτέ.

Εὐπλοήσαιο ἀπελθοῦσα
ἐνθα σὲ καθοδηγεῖ
δεξιὰ ἡ σὲ φρουροῦσα
τοῦ Θεοῦ ἡ ὑψηλή.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΕΚΒΑΣΙΣ

Ἐπὶ Δ. Γιαννουλάτου.

(Ἴδε σελ. 1200 τεύχος ΔΗ.)

« Ἐπειδὴ ἡ γνώσις τῶν γραμμάτων, ἔγραφεν
ὁ Ρισελιέ, εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὸ κράτος, διὰ
τοῦτο δὲν πρέπει νὰ διδάσκωνται τοῖς πᾶσιν·
ὡς σῶμα πανταχόθεν ὑπ' ὀφθαλμῶν περιβαλλό-
μενον θὰ ἦτο τερατώδες, ὁμοίως κράτος τι θὰ ἐ-
γένετο ἐκτρομακτικὸν συνιστάμενον ἐν γένει ἐκ
σοφῶν πολιτῶν. Τὰ γράμματα θὰ ἐξεδίωκον τό-
τε ἐμπόριον, ὅπερ πληροῖ πλοῦτου τὰ ἔθνη, θὰ
κατέστρεφε τὴν γεωργίαν, ἀληθῆ τροφὸν τῶν
λαῶν. Ὅθεν οἱ πολιτικοὶ θέλουσι κράτος κανο-
νιζόμενον μᾶλλον ὑπὸ διδασκάλων τῶν μηχανι-
κῶν τεχνῶν ἢ τῶν ἐλευθερίων. »

Πεντήκοντα ἔτη μετὰ τὸν Ρισελιέ, ὁ Κλαύδιος
Φλερύ, ἐν τῇ περὶ Σπουδῶν Πραγματεῖᾳ αὐτοῦ,
ἀπεφαίνετο δικαιοτάτα· αἱ πρακτικοί, οἱ οἰκονο-
μολόγοι, οἱ ἔμποροι καὶ οἱ τούτοις συνταυτιζό-
μενοι δύνανται νὰ παραλείπωσι τὴν Λατινικήν·

ἢ πεῖρα τὸ ἀποδεικνύει »

Ἡ ἰδέα μεταρρυθμίσεως ἄρα τῶν διδακτικῶν μεθόδων καὶ τῆς ἀνατροφῆς ἀνωμολογήθη ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἐκατονταετηρίδος ὑπὸ τῶν πλέον πεπαιδευμένων. Οὐχ ἤττον ἐδέχθη νὰ παρέλθῃσιν διακόσια ἔτη ὅπως ἀπὸ τῶν θεωριῶν μεταβῶμεν εἰς τὰ πράγματα· μάτην ὁ Σαιμιπέρο, ὁ Διδερό, ὁ Τυργὸ προλείπουν τὴν ὁδὸν τῆς τοιαύτης τροπῆς· ὁ μαρκήσιος Μιραβὼ αἰτεῖ αὐτὴν μετὰ παραδόξου τόλμης, καὶ ὁ πρόεδρος Ρολάν ἐκύρηττεν ὅτι ὁ μείζων ἀριθμὸς τῶν νέων ἀπέσπα πολῦτιμον χρόνον ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις, ἄλλων μὲν μανθανόντων ὅτι τοῖς ἦτο ἀνωφελές νὰ γινώσκωσιν, ἄλλων δὲ μὴ διδασκομένων ὅτι τοῖς ἦτο οὐσιῶδες ν' ἀποκτήσωσιν. Ἡ Συντακτικὴ προσεπάθησε νὰ ἱκανοποιήσῃ χρεῖαν καθαρῶς ἀποδεδειγμένην. Κεντρικὰ σχολεῖα ἰδρύθησαν, ἀλλὰ συνηφανίσθησαν μετὰ τοῦ σώματος τούτου.

Οἱ ἀρχιγοὶ τοῦ φιλελευθέρου κινήματος κατὰ τὴν Παλινορθωσιν, Βρολί, Ζομάρ, Ρυμυζά, Γκυζό, Ρενουάρ, ἐξήταζον τὸ 1824, ἐὰν ἦτο δυνατόν ν' ἀνεγείρωσι παρὰ τὰς κλασικὰς σχολὰς ἐκπαιδευτήρια εἰδικοῦ προορισμοῦ. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1830 ἦτις ἔφερον αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῖς παρέσχεν ἀλλοτρίας ἐνασχολήσεις καίτοι δ' ἐδημοσιεύθησαν δύο ὑπομνήματα τοῦ Β. Κουζέν, ἐπὶ τῆς ἐν Γερμανίᾳ καὶ Πρωσίᾳ ἐκπαιδεύσεως, καὶ δύο τοῦ Σαιν-Μαρκ-Ζιραρδὲν ἐπὶ τῆς μέσης, κατέληγον δ' εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, διακηρύττοντα τὴν τότε ἀγωγὴν, τὴν τοῦ 1847, λίαν περιοριστικὴν, κατὰλληλον μὲν πρὸς μόρφωσιν σοφῶν, φιλολόγων, καθηγητῶν, ἀλλ' ὄχι καὶ ἐμπόρων, γεωργῶν, βιομηχάνων, ἐν τούτοις ἡ κυβερνήσις τοῦ Ίουλίου οὐδὲν ἢ σχεδὸν οὐδὲν ἐποίησεν ὑπὲρ τῆς μισαζούσης ἐκπαιδεύσεως ὡς τὴν ἀποκαλεῖ ὁ Ζιραρδὲν.

Ταῦτα παρεθέμην ἵνα κατάδηλον γείνη τὴν τροπὴν σκέπτονται οἱ ἀρμόδιοι. Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ἐξακολουθεῖ λέγον ὅτι τὰ ὅπωςδῆποτε παραδεχθέντα τοιαῦτα σχολεῖα καίπερ μὴ ἐκπληροῦντα ἀκόμη πάντας τοὺς ὅρους τῆς βιοποριστικῆς εἰπεῖν παιδεύσεως, εἴλκυσαν πλείους ἢ τὰ κλασικὰ φοιτητὰς· μία δ' ἔτι σὺν ταῖς ἄλλαις ἀναφύεται δυσχέρεια ὅτι οἱ ἐν τοῖς τελευταίοις συνείθησαν νὰ ὑπολαβάνωσι τοὺς πρώτους ὡσεὶ

κατωτέρους καὶ μαθητιῶντας καὶ ἀπολυομένους, εἰς ὃ κυρίως συμβάλλει ἡ συμπεριφορὰ τῆς κυβερνήσεως ἣτις φαίνεται διὰ τινῶν προνομίων διδομένων τοῖς κλασικοῖς ὑποβιβάζουσα τὴν ἀξίαν τῶν μὴ τοιούτων. Ἀλλ' ἐπειδὴ σήμερον πάντες οἱ κλάδοι τῶν πρακτικῶν τεχνῶν κατέστησαν ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν ὧν οἱ ἄνευ πάσης πεπολιτισμένης κοινωνίας, ἡ δὲ τελειοποίησις αὐτῶν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν εἶναι τὸ βεβαίωτον τῆς πρόβου, πιστεύομεν ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἐκλείψει ὅπως τοιαύτη διάκρισις τέχνης καὶ ἐπιστήμης. Ἡ μὲν εἶναι ἐκφανσις τῆς δέ. Ἡ τιμὴ ἀπονεμέσθω τῷ πλεῖον ὑπηρετοῦντι τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην, ὅστις οὕτω καὶ τὴν κοινωνίαν εὐεργετεῖ καὶ ἑαυτὸν τιμᾷ.

ΠΑΙΓΝΙΑ.

Εὐρίσκουσι κακὸν τὸ νὰ σπᾶ παίδιον τι τὴν τιμωμένη τῆς διασκεδάσεώς του· ἐν ᾧ συνήθως τοῦτο εἶναι ὁ μόνος τρόπος δὲ οὐ δύναται νὰ εὐχαριστηθῇ μετ' ὅ,τι τῷ ἔδωκαν. Δὲν προέρχεται ἐξ ἐπιθυμίας κακοποιήσεως ἢ καταστροφῆς τῶν παιγνίων, ἀλλ' ὅπως ἐπασχολήθῃ τὴν ἐνεργητικότητά αὐτοῦ. Θέλει νὰ ἴδῃ πῶς εἶναι συνηρησμένα, τίνι τρόπῳ κατεσκευάσθησαν, καὶ ἐὰν, μετὰ τὸν χωρισμὸν τῶν τεμαχίων, δύναται νὰ τὰ συνδέσῃ πάλιν. Τοῦτο εἶναι ἀθώοτατον. Εἶν' ἐπιζήμιον ἢ πρὸς τὰ μανθάνειν κλίσις καὶ ἡ δραστηριότης αὐτοῦ νὰ ἔχῃσιν ἐναντίον τὴν ἀδεξιότητα τῶν περὶ αὐτό. Ὅσῳ πλεῖστον οἱ παῖδες εἰσι ζωηροὶ καὶ ὀξύνοες τόσῳ ὀλιγώτερον ἀκούονται εἰς συνήθη παιγνίδια. Τείνουσι πρὸς πράγματα ἀκούοντα τὰ αἰσθητέα τῶν, τὴν φαντασίαν, τὰς μιμητικὰς ἢ ἐφευρετικὰς δυνάμεις τῶν. Τὰ ἐπιδεικτικὰ χρώματα, τὰ ἐπίχρυστα ἀντικείμενα σύρουσιν ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν προσοχὴν αὐτῶν καὶ τὰ εὐαρεστοῦσιν ἐπὶ τινὰ λεπτά· ἐὰν ὅμως οὐδεμίαν τοῖς ἐπιτρέπεται νὰ κάμωσιν αὐτῶν χρῆσιν, τὰ φέρουσιν κατὰ μέρος. Μικρὸς παῖς καλῶς ὑπηρετούμενος ὑπὸ τῶν μελῶν του καὶ οὐ τὸ πνεῦμα δὲν κατέχεται ὑπὸ προλήψεων, θὰ προσέτιμα βεβαίως ἀμάξιον δι' οὐ θὰ μετέφερε γῆν καὶ πέτρας, τῆς ὥραιότερας χρυσομένης ἀμάξης ἣτις μόνον ἐπὶ τοῦ πατώματος τρέχει.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙΟΔΙΑΙ ΕΝ ΠΕΡΣΙΑ

Ἴδε -εὐχος ΑΗ' σελ. 4208). παρουσιάζει ὅπως τέγγην Βυζαντινὴν οὐδεμίαν μὲν φέρων ἐπιγραφὴν ἐκτὸς δι' κεφάλου (εἶπε) ἐπὶ τῆς πρώτης πύλης, καὶ τοῦ ἔτους στύλ., ἦτοι 903 Μ.Χ., ἐπὶ τῆς πύλης τῆς Ἀκροπόλεως.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀφίξεώς μου 24, εἰς Καρχησοῦ μετέβην παρὰ τῷ Γιωσοῦρ πασσᾶ, ὅστις ὑποδεξόμενός με φιλοφρόνως μὲ προέτρεπε νὰ ἀκολουθήσω τὴν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης εἰς Σινώπην ἄγουσαν, ἀλλ' ἐγὼ διανοούμενος τὰς κακουχίας τῆς ὁδοπορίας μου τὸν παρεκάλεσα νὰ ἀκολουθήσω τὴν εἰς Τραπεζοῦντα, ὅπερ καὶ ἀπεδέξαστο παραχωρῶν μοι συνάμα καὶ ἐξ ὁκτῶ ἵππεων τούρκων συνοδίαν ἄχρι τῆς εἰς τὴν ῥηθεῖσαν πόλιν ἀφίξεώς μου.

Ἀποχαιρετήσας λοιπὸν τὸν Γιωσοῦρ πασσᾶν μετὰ τῆς συνοδίας μου ἐκ δέκα ἀπαρτιζομένης ἀνδρῶν, ἀνεχώρησα ἐκ Καρχησοῦ, τὴν δὲ ἐσπέραν διενυκτερεύσαμεν ἐν Ἰλίδζα, μικρῷ χωρίῳ ὀνομαζομένῳ οὕτως ἐκ τοῦ ἐκεῖ θεοῦχου ὕδατος, εἰς δ' ἐποιήσόμεθα καὶ λουτρά τινα διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης ὀνόματος οἱ Τούρκοι συνειθίζουσι νὰ καλῶσιν ἀπάσας ἐν γένει τὰς πηγὰς τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων. Ἡ δεξαμενὴ τῶν ἄνωθι λουτρῶν εἶναι ὀκτάγωνος ἔχουσα περιφέρειαν 80—100 ποδῶν, περιοριζομένην ὑπὸ τοίχων μετρίου ὕψους, καὶ βάθος 12—15. Ὁ λουόμενος κάθηται ἐπὶ τῶν πέριξ τῆς δεξαμενῆς τεταγμένων μαρμαρίνων θρανίων.

Τὴν 23, ἀντὶ νὰ τραπῶμεν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ μικρὸν χωρίον Κοτζᾶ-βουνὰρ καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Τσορόκη πόλιν Βαϊθούρτ διευθύνθημεν πρὸς τὴν μικρὰν πόλιν Δζεννέ, ἣτις κατέχει τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Γυμνάδος (Ξεν. Κύρ. ἀνάβ. Ζ' 7, 19) καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὸ Ἄχ-καλέ, ἐνθα ὑπάρχει καὶ ταχυδρομικὸς σταθμὸς. Ἐκεῖ συνήντησα τὸν κ. Jouannin, ὅστις ἐπεστάλη πρὸς ἐμὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ruffin. Δὲν δύναμαι νὰ ἐκφράσω τὴν χαρὰν ἣν συνηθάνην περιπτυσάμενος τὸν νέον τοῦτον Γάλλον, ὅστις μοι ἐκόμισεν εἰδήσεις περὶ τῆς οἰκογενείας μου καὶ περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ πολιτικῶν πραγμάτων. Μοὶ προσήνεγκεν ὡσαύτως χρήματα, ὧν εἶχον μεγάλην ἀνάγκην· διότι τὰ μεγάλα δῶρα ὅσα προσήνεγκον οὐ μόνον εἰς τοὺς ἵππεῖς τοὺς ἀποτελούντας τὴν φρουράν μου καὶ εἰς τὸν διοικητὴν τῆς Βρζερούμ, ἀλλὰ καὶ εἰς

πολλοὺς ἄλλους, εἴτε ἐν Περσίᾳ, εἴτε ἐν Τουρκίᾳ, εἶχον σχεδὸν ἐξαντλήσει τὸ βαλάντιόν μου.

Μετὰ συνδιάλεξιν διαρκέσασαν μέχρι μεσονυκτίου, ἀπεφασίσασμεν ν' ἀποσταλῇ ὁ κ. Jouannin εἰς Περσίαν μετ' ἐπιστολῆς πρὸς αὐτὸν τὸν Σάχην, κατὰ τὸ ἐν Περσίᾳ ἐπικρατοῦν ἔθος, ὅστις πολλάκις ἀνταπιστέλλει ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τῶν ὑπουργῶν. Ἐδωκα ἀκολούθως εἰς τὸν κ. Jouannin πᾶσαν συμβουλὴν ὠφέλιμον περὶ τῆς ὁδοῦ, ἣν ἐμελλε νὰ διατρέξῃ διὰ τῆς βορείου Κουρδιστάν καὶ περὶ τῆς στάσεως ἣν ὠφελε νὰ τηρῇ ἀέναντι τῶν Περσῶν, ἦκιστα φειδωλῶν εἰς φιλικὰς διαμαρτυρήσεις. Τὴν ἐπιούσαν λίαν πρῶτ' ἀπεχωρίσθημεν, ἐκεῖνος μὲν διευθυνόμενος πρὸς τὴν Περσίαν ἐγὼ δὲ πρὸς τὸ χωρίον Τσιφ-τλίχι.

Τὸ χωρίον τοῦτο ἐνθα ἐμελλον νὰ διενυκτερεύσω, εἶναι ἐκτισμένον ἐντὸς τερπνῆς πεδιάδος ἐπὶ τῆς ὄχθης ποταμίσκου καλουμένου Σουρμέν-σοῦ ἢ ἀκριβέστερον Σαμᾶν-σοῦ, καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Εὐξείνιον. Παρατήρησα μετὰ μεγάλης χαρᾶς τὸν ποταμίσκον, ὑποδεικνύοντα ὅτι προσήγγιζον εἰς τὸ τέμα τῆς διὰ τῶν ἀποκέντρων τούτων μερῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὁδοπορίας μου.

Τὴν ἐπαύριον, 25, μετέβην εἰς Κιουμουδχανέ (Ἀργυρεῖον), πλουσίαν κώμην κατοικοῦμένην ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ἀρμενίων καταγενομένων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς τερπνῆς καὶ εὐφόρου κοιλάδος, ἐνθα ἡ πόλις αὐτῶν κεῖται.

Μετέρχονται ὡσαύτως τὸ ἐμπόριον εἰς δ' συντείνει ἡ θέσις τῆς χώρας καὶ ἐπιδίδονται ἐξ ἀμνημονευτῶν χρόνων εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν πολλῶν μεταλλείων ἐκεῖ πλησίον κειμένων. Ἐπισκεφθεὶς τὰς ἐργασίας αὐτῶν μεθ' ὅλας τὰς ὀλίγας γνώσεις μου περὶ τοῦ εἶδους τούτου, εὐκόλως ἐνόησα ὅτι διεξήγοντο οὐχὶ τόσον καλῶς. Φαίνεται δὲ ὅτι κατὰ πολὺ ἠλαττώθη τὸ ποσὸν τοῦ ἐκμεταλλευομένου μετάλλου καθ' ὅσον τὸ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τελούμενον τὸ πάλαι τῆς ἐκμεταλλεύσεως τέλος ἀνήρχετο εἰς τριάκοντα χιλιάδας γροσίων, ἐνῶ σήμερον μόλις συμποσοῦται εἰς τὸ τέταρτον. Ἡ πόλις αὕτη κακῶς ἐκλήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ἀργυρούπολις (1) διότι ὠραιότατον

(1) Τὰ ἀξιόθεατα τῆς πόλεως ταύτης μέρη δὲν

καί φυσικώτατον ἤθελεν εἶναι ἐάν ἐκαλεῖτο Ζάγχα ἀπὸ τῆς παρακειμένης ἀρχαίας Ζάγχης. Περί τῆς πέλης τοῦ Μεσαιῶνος ἐκλήθη ἡ πόλις αὕτη Κ ἂ ν ἐκ τοῦ παρακειμένου ποταμοῦ Κάνεως, διατελοῦσα καλουμένη ἔτι καὶ νῦν. Τὰ περίξ δὲ τῆς πόλεως ταύτης παρεῖχον ἄρθρον ὕλην εἰς ὀρυκτολογικὰς ἐρεῦνας.

Ἐξ Ἀργυρουπόλεως ἐπορεύθημεν τὴν 26 εἰς Σταυρίν, πρῶτον γνήσιον ἑλληνικὸν χωρίον με-

εἶναι λείψανα οὔτε ἀρχαιοτήτων οὔτε νεωτέρων φρουρίων παρὰ μεγάλα σπήλαια μεταλλείων, ἃ κατέστησαν τὰ ὄρη ἐκεῖνα ὡς μεγάλους θαλάμους ἐν οἷς δύναται τις νὰ περιηγηθῆ διὰ φωτὸς ἐπὶ εἰκοσι λεπτά· ἐκ τῶν σπηλαίων τούτων διακρίνονται ἰδίως τὸ τῆς Κρεμαστῆς καὶ τοῦ Χαζνὲ μαγαρά. Μεταξὺ δὲ τούτων ἤθελε συγκαταριθμεῖσθαι ἐπίσης καὶ τὸ τοῦ Κίρκ-Παῦλε, ἃ ἀπευκταῖόν τι συμβεβηκὸς ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα δὲν ἐξήλειπε τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ ὡς ἐξῆ· ἐνῶ εἰργάζοντο ὑπ' αὐτῶν οἱ ἐργάται κατακαθῆσαν τοῦτο κατεπλάκωσε πάντας αὐτοὺς, ὧν τὰ ὀνόματα καταγραφέντα ὑπὸ τῶν συγγενῶν αὐτῶν εὐρέθησαν περιέχοντα μεταξὺ ἄλλων τεσσαράκοντα ὀνόματα Παύλων, ὅθεν καὶ ἐκλήθη Κῆρκ-Παῦλε. Τὰ μὲν προϊόντα τῆς χώρας ταύτης εἶναι αἱ ὄραιαι ὀπώραι ὧν φημίζονται τὰ μῆλα καὶ τὰ ἄπια, ἅτινα ἐξάγονται εἰς μεγάλας ποσότητας διὰ Τραπεζοῦντος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀρξαμένη μεταξοκωλιτροφία. Ἡ πόλις αὕτη θρησκευτικῶς μὲν ποιμενεται ὑπὸ Μητροπολίτου, πολιτικῶς δὲ ὑπὸ Ἐπαρχοῦ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀργυρουπόλεως συμποσούμενος εἰς 5,000 οἰκογενειῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐξεμεταλλεύοντο τὰ ἐν αὐτῇ μεταλλεῖα ἀργύρου, ἤρχισεν ὁσημέραι ἐλαττούμενος ἀπὸ 40 ἤδη περίπου ἐτῶν, ἀφ' οὗτου δηλ. ἐπαύτατο ἡ τῶν μεταλλείων ἐκμετάλλευσις ἀριθμῶν 700 μόνον οἰκογενείας. Μετὰ μεγάλης ὁμως εὐχαριστήσεως μανθάνομεν ὅτι πρὸ τινος (τῷ 1872) ἀναιπρόσωποι τινες τῆς ἐταιρίας Δανιὴλ Παππᾶ καὶ Σας συνοδευόμενοι καὶ ὑπὸ τινων Ἀγγλων ὀρυκτολόγων ἐπεσκέψαντο τὸ μεταλλεῖον τοῦτο προϋπιθέμενοι νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἐκμετάλλευσιν τούτου. Ἀποταθίντες ὅθεν ἐπὶ τούτῳ τῇ Κυβερνήτει καὶ αἰτήσαντες δι' ἀναφορᾶς τὴν ἐκδοσιν φερμανίου ἐπιτρέποντος τὴν ἄδειαν τῆς ἐκμετάλλευσσεως ἔλαβον προσωρινὴν τινα ἄδειαν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ἤρξαντο τῶν ἐργασιῶν. Μὴ ἐκδοθέντος ὁμως τοῦ κυρίως φερμανίου ἠνυχάσθη ἡ ῥηθεῖτα ἐταιρία νὰ παύσῃται τῶν ἐργασιῶν τῆς

ταξὺ Θεοδοσιουπόλεως καὶ Τραπεζοῦντος, τῶν λοιπῶν τὸ πλεῖστον κατοικουμένων ὑπὸ Ἀρμενίων καὶ Τούρκων. Τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται εἰς τερπνὴν θέσιν, ἐπὶ τῆς κλιτύος ὄρους καὶ παρὰ τὴν ὄχθην ὁμωνύμου χειμάρρου ἀρδεύοντος εὐφορον κοιλάδα. Πιστεύεται ὅτι τὸ Σταυρίν (1) ἦτο τὸ πάλαι ἀποικία Τραπεζοῦντος.

Τὴν 27 ἀνήλθομεν τὴν ὄρεινὴν σειρὰν τὴν σχηματίζουσαν τὴν ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους ζώνην τῆς Μαύρης θαλάσσης. Ἀνελθόντες εἰς τὴν κορυφὴν ἐνὸς τῶν ὄρεων, εἶδομεν ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν ἄπειρα λευκὰ νέφη συγχρουόμενα. Ἡτό θύελλα ἐπικρατοῦσα ἐν Τραπεζοῦντι καὶ τοῖς περίξ. Ὁ ἥλιος ἔλαμπεν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, οἵτινες ἀνεπνέομεν ζωηρὸν καὶ καθρὸν ἀέρα. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος, τοῦ φθινοπώρου καὶ τοῦ χειμῶνος, ὅτε οἱ ἄνεμοι ὠλοῦσι τὰ νέφη πρὸς τὰ ὄρη περὶ ὧν μνεῖαν ἐποιησάμεν. Τὰ νέφη εἶναι τοσοῦτον πυκνὰ ὥστε ἀδύνατον νὰ διακρίνη τις τὴν θάλασσαν καίτοι εὐρίσκειται λίαν πλησίον αὐτῆς.

Ἡ χώρα ἥτις ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ὄρεων τούτων ἐκτείνεται πρὸς βορρᾶν εἶναι λίαν δασώδης. Ἡ βλάστησις εἶναι ζωηροτάτη καὶ τὰ δένδρα ὑπερμεγέθη καὶ ὑψηλά. Ταῦτα εἶναι δρεῖς, φηγοῖ, μελίαι, σημύδαι σφένδαμνοι καὶ τινες ἐλάται. Οὐ μόνον δὲ ἡ τοποθεσία αὕτη παρουσιάζει θέαμα λίαν τερπνὸν τῷ ξένῳ καθ' ὅσον προχωρεῖ πρὸς τὴν Τραπεζοῦντα, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατοικοὺς εὐρίσκει οὔτοι· εὐπορωτέρους. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν κοιλάδων ὑπάρχουσιν ἀπομεμινωμένα οἰκίαί χάριν ἀσφαλείας.

Ἡ ὕγρασία τῆς γῆς προστιθεμένη εἰς τὴν τῶν

μετὰ τριετῆ τακτικωτάτην ἐργασίαν, ἥς αἱ ὠρέλαι ἤρξαντο ἤδη ἀναραινόμεναι αὐθις ἀναμνύουσα τὴν ἐκδοσιν τοῦ φερμανίου, περὶ ἧς καὶ ἡ Ἄ. Ὑψηλότης ὁ νῦν πρωθυπουργὸς Σαῖδ πασσαῶς μεγάλας καταβάλλει προσηθείας ὅπως ἐκδοθῆ ὅσον τάχιστα, τοῦτο μὲν ὅπως προλάβῃ τὴν εἰς ἀλλοδαπὴν μετάβασιν τῶν ἐργαζομένων, τοῦτο δὲ ὅπως ἀρχομένης τῆς ἐργασίας μεταφέρῃ καὶ τοὺς χάριν τοιαύτης εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν μεταβάντας.

(1) Τὸ χωρίον τοῦτο διηροῦμενον εἰς τρεῖς συνοικίας ἔχει τριακοσίας οἰκίας, τρεῖς ναοὺς καὶ ἀλληλοδιδασκτικὸν σχολεῖον.

φύλλων εἶχον καταστήσει τόσον ὀλισθηρὰν τὴν τραχεῖαν κλιτὴν τῶν ὄρεων. ὣστε ἠναγκάσθημεν νὰ καταβῶμεν πεζοί. Τὴν ἐσπέραν διενευκτερεῖσασμεν ἐν Τζεβιζλίκ. Ἥτοι χωρίον καρῶν, (παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς Δικαιοτήμον), ἐνθα τὸ πρῶτον εὐόμεν ξενῶνα ἀρκούντως ἀναπαυτικὸν καὶ καφενεῖον εὐκομτον. Ἐντεῖθεν ἐγραψα εἰς τὸν κ. Dupré γάλλον πρόξενον ἐν Τραπεζοῦντι, ὅστις τὴν ἐπιούσαν, 28, ἀτμένως ἤλθεν εἰς προϋπάντησιν ἡμῶν μέγχοι τοῦ μέρους, ἐξ οὗ τὸ πρῶτον βλέπει τις θάλασσαν ἐν ἄχανεῖ ἐκτάσει. Ὁ τόπος οὗτος φαίνεται γεινιάζων πρὸς ἐκεῖνον ὃν ἡ κάθοδος τῶν μυρίων τοσοῦτον περιόδοσον κατέστησεν, ὥστε καὶ ναὸν οὔτοι καθέρωσαν τὸ πάλαι εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Ἐρμῆν. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τινος τῶν λόφων τούτων ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἐστήσεν ἀνδριάντα, ὃ ὁ Ἀρβιανὸς περιγράφει μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν χάριτος (Περίπλ. 4, 1).

Ὁ ὑπὸ τῶν μυρίων ἐλλήνων ἐγερθεὶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν λόφων τούτων ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, πιθανῶς νὰ ἦτο Ἀπόλλωνος τοῦ Μιθρᾶ, καλουμένου οὕτω παρὰ τοῖς Ἰρανίοις λαοῖς ὡς θεοῦ τοῦ Ἥλιου, ἀρ' οὐ καὶ ὁ ἔβδομος τῶν Καππαδοκῶν μῆν ἐκλήθη Μιθρῆ, ὁ δὲ λόφος Μιθρεῖον, καὶ τὸ παρακειμένον χωρίον Μελεθρεῖον. Ἐπὶ τῆς ὀκταγώνου βάσεως τοῦ ναοῦ τούτου οἱ βυζαντινοὶ ἔκτισαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἥτις τὴν σήμερον εὐρίσκειται ἐν ἐρείπειοις μὴ παρουσιάζουσα οὐδὲν ἔχον ἀρχαιότητος. Ὁ λόφος οὗτος παρὰ τοῖς Τούρκοις καλεῖται Πόζ-τεπέ, (ὑπερυψηλότερος κορυφῆ) ὁ νομα πιθανῶς ἀποδοθὲν αὐτῷ ἐκ τοῦ ὑπερυψηλοτέρου αὐτοῦ χώματος.

Ἡ Τραπεζοῦς, ἥτις κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον (ἐν λέξει) καὶ Οἰζηνίς πρότερον ἐλέγετο, ἦν ἀποικία Σινωπέων κτισθεῖσα πιθανῶς μετὰ τὰ Κοτύωρα καὶ τὴν Κερασοῦντα καὶ ταύτας Σινωπέων ἀποικίας, κατὰ Ξενοφῶντα ἐν Κύρου ἀναβάσει (Δ'. 8, 22) καὶ Ἀρριανὸν ἐν Περίπλῳ Πόντου (4, 1) ἡ μητρόπολις δὲ αὐτῆς Σινώπη Μιλησίον ἦν ἀποικία. Διότι γνωρίζομεν ὅτι οἱ Ἕλληνες μετὰ τὰ Τρωικὰ ἐμπορικώτεροι γενομένοι καὶ τοὺς Φοίνικας μιμούμενοι, κατοικήσαντας πολλὰς τῶν νήτων καὶ παραλλίων τῆς Μεσογείου, ἤρξαντο

νὰ στέλλωσιν ἀποικίας εἰς διάφορα μέρη, ὧν σημαντικώτεραι ἦσαν αἱ τῆς Ἰωνίας τῶν Ἀθηναίων. Τούτων δὲ πάλιν ἡ Μίλητος εἰς μέγα προαχθεῖτα ἐμπόριον, καὶ δι' αὐτοῦ μεγάλην ἀποκτήσασα δύναμιν, πρώτη τῶν ἄλλων ἠδυνήθη νὰ πέμψῃ ἀποικίας εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντου, ἐνθα πρώτη ἐγένετο ἡ Σινώπη κατὰ τὴν 9ην π. Χ. ἑκατονταετηρίδα.

Ἡ μεγάλη δὲ αὐξήσις καὶ πλάτυνσις τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἐκπολίτευσις τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου δι' αὐτῶν τούτων τῶν ἀποικιῶν, ἢ μᾶλλον τὸ ταχύ καὶ ἀνθρωποφελὲς ἀποτέλεσμα τῆς διαδόσεως τοῦ πολιτισμοῦ, κατανοεῖται καὶ ἂν μόνον, παραλείποντες τὰς ἀλλαχού ἀποικίας, ἀποβλέψωμεν εἰς τὰς τοῦ Εὐξείνου ἀποτέλεσμα, ὅπερ οὐδὲ εἰς τὰς σημερινὰς ἀναφαίνεται εὐρωπαϊκὰς ἀποικίας μεθ' ἀπαύτων τῶν παρουσῶν εὐκολιῶν. Καθότι, ἐκτὸς ὅτι ἡ Μίλητος ἀπέκτισε τὴν Σινώπην μετὰ τὴν ἀποίκισιν τῆς ὁποίας ἡ πρὶν ἄξενος καὶ βάρβαρος παραλία τοῦ Εὐξείνου πληροῦται Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, ἐν αἷς διαχέεται τὸ Ἑλληνικὸν ἐμπόριον καὶ ὁ πολιτισμὸς, κατόπιν καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἀποικίζουσι τὴν Ἡράκλειαν τοῦ Πόντου καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Ἀμισόν, ἕως οὗ ἅπας ὁ Πόντος Ἑλληνικῆ κατέστη θάλασσα καὶ ἐλευθερία εἰς πάντα Ἑλληνα.

Καὶ ἡ Σινώπη δὲ οἰκισθεῖσα εἰς τὸ κέντρον τοῦ Πόντου καὶ ἔχουσα εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέςτερον λιμένα μετὰ γῆς καρποφορωτάτης, ἐν βραχεῖ χρόνῳ, ἠδυνήθη καὶ αὕτη νὰ ἀποστείλῃ ἀποικίας καὶ τσαυτάς ὥστε γενομένη πολυτεκνωτάτη κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ τὸν Πόντον ἰδίαν τῆς λίμνης. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀποικιῶν τούτων, ὧν πολλοὶ σώζοσι τὰ τε ὀνόματά των καὶ τοὺς ἀπογόνους των Ἕλληνας καὶ μετὰ τσαυτάς καταστράφας, ὅσας ὁ χρόνος ἐπέφερε καὶ ἡ ἱστορία διηγεῖται γινόμεναι μεγάλα καὶ ὀνομασταί, πρωτεύει κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ σηματοντικότητα αὐτῆς ἡ Τραπεζοῦς, γενομένη εἰς διάστημα τριῶν περίπου χιλιετηρίδων περιφανὴς καὶ ὀνομαστή καὶ υπερβάσα τὴν μητρόπολιν τῆς πρὸς τὸν πληθυσμὸν, τὴν πολιτικὴν ἄξιν καὶ τὸ ἐμπόριον κατὰ πολλὰς ἐποχὰς, ὅθεν καὶ ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων διατηρήσασα τὴν ἀκμὴν τῆς ἀναφαίνεται ἡ πρώτη τῶν Εὐξείνου πόλεων.

Ἡ πόλις αὕτη, ἡ Τραπεζοῦς, καὶ ἐνίοτε ἀρσενικῶς ὁ Τραπεζοῦς γραφομένη, κατὰ τὰς ἀκριβοτέρας πληροφορίας τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν, ἐκτίσθη τὸ 718 π. Χ. ὀλίγον δηλαδὴ ὕστερον τῆς Ῥώμης καὶ τοῦ Βυζαντίου, ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Ἰουδαίων Μανασσῆ.

Εἶναι δὲ πόλις Ἑλληνικὴ ἔχουσα σημεῖον ἀγκυραν, καὶ πρῶραν νηὸς, καὶ κεφαλὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ ἐν τοῖς νομίμασι γράμματα τραπεζουντίων καὶ τὸν Ἀπόλλωνα ἀκτίνας ἐν τῇ κεφαλῇ φέροντα, ὅπερ ἐστὶ σημεῖον ὅτι ἡ πόλις ἦν Ἑλληνίς καὶ φιλομαθής· διετήρησε δὲ καὶ ἀνέπτυξε τὴν φιλομαθειάν της μέχρι τῆς πτώσεως αὐτῆς. Καὶ οἱ ἐν αὐτῇ κατοικοῦντες Ἕλληνες τὸ γένος, κατὰγονται ἐκ τοῦ Ἰάφεθ, υἱοῦ τοῦ Νῶε, καὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν φωνὴν συγχρόνως διατηρήσαντες ἑλληνικὴν μέχρι σήμερον, διεφθαρμένην δέ. Οἰκιστὴς τῆς πόλεως ταύτης λέγεται ὁ Ἄσκρας πιθανῶς Μιλήσιος κατὰ τὸ ἀποικιακὸν τῶν Ἑλλήνων δίκαιον. Οὗτος δὲ ἔπρεπε νὰ ᾖν διακεκριμένος τὸ γένος καὶ τὴν στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα, ὡς καταδεικνύται ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῆς θέσεως τῆς πόλεως, οὔσης τῆς μόνης τῶν ἐν Εὐξείνῳ εὐθέτου δι' ἐμπόριον καὶ δι' ἧς εὐρίσκει τις συγκοινωνίαν λίαν ἀσφαλῆ μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀσίας κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, διὰ ταπεινῆς καὶ ὀμαλῆς ὁδοῦ ὑποκάτωθεν τῶν ὄροπέδιων, ἄνευ τινὸς προσκόματος ἀπὸ πλινθίου ποταμῶν, ἐνῶ αἱ ἄλλαι κωλύονται ἀπὸ ἀνυπερβλήτων ἐπὶ πολλοὺς τὸν χειμῶνα μῆνας ὄρεων καὶ ἄλλαι πλὴν τούτων καὶ ἀπὸ μεγάλων ποταμῶν. Ὄφειλε δ' ὁ οἰκιστὴς νὰ ἐπισκεφθῆ πρότερον τὴν χώραν, ἐν ᾗ ἔμελλε νὰ ἐποικίση καὶ ἀφοῦ εὕρισκεν αὐτὴν ἀπολαύουσαν καταλληλότητος καὶ εὐθυτότητος στρατιωτικῆς, ἐμπορικῆς γεωργικῆς, καλῆς εὐκρασίας καὶ καταστάσεως ἀέρος ὡς καὶ ὕδατων, νὰ προκηρύξῃ αὐτὴν ἀποικίαν ἐν ὀνόματι καὶ δαπάναις τῆς μητροπόλεως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ὁποίας οὐσα ἐτέλει ἀποικιακὸν τινα φόρον αὐτῇ ὡς καὶ ἡ Τραπεζοῦς.

Ἐκλήθη δὲ Τραπεζοῦς ἀπὸ τῶν τραπεζοειδῶν ἐν γένει λόφων ὑψῶν περιστοιχίζεσθαι, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλαι πόλεις οὕτως ἐπωνομάστησαν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπικρατοῦντος σχήματος ἢ φυτοῦ τῆς πό-

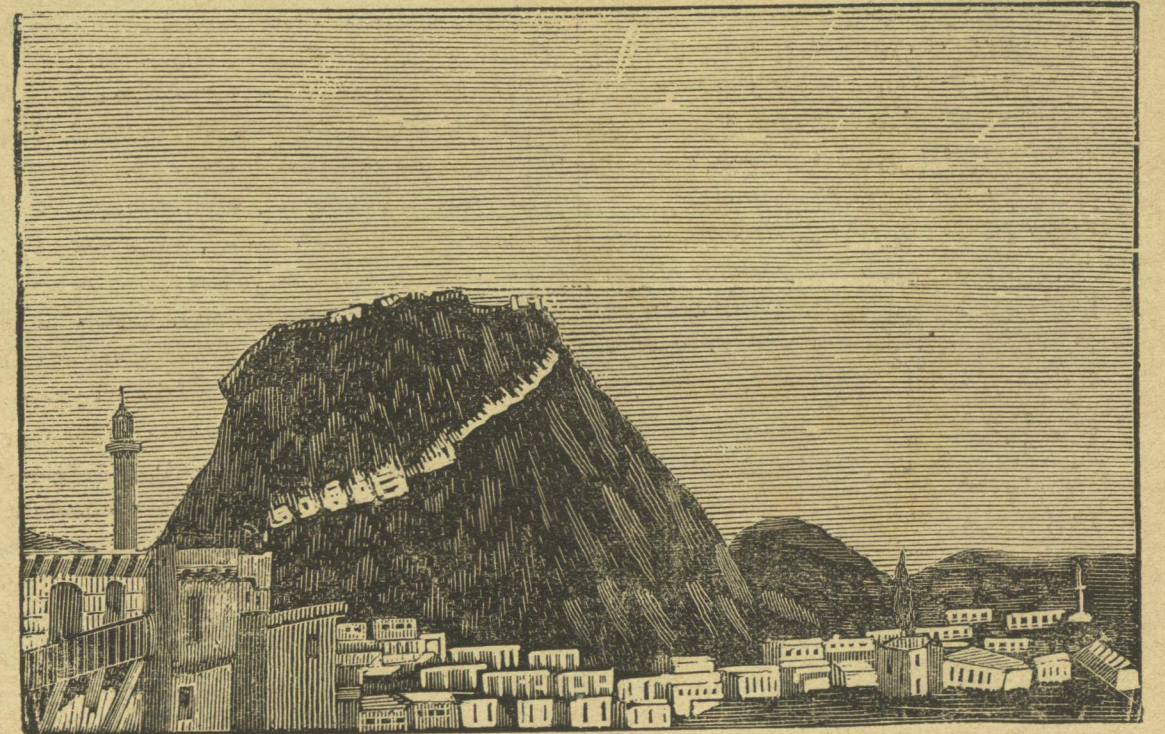
λεως, ἐν ᾗ ὁ Ἀπολλόδωρος (3 8 1 5) ἱστορεῖ ὅτι ἐκλήθη οὕτως ἕνεκα τοῦ ὅτι ὁ Ζεὺς ἐν τῇ τόπῳ τούτῳ ἀνέτρεψε τὴν τράπεζαν ἣν παρέθηκαν αὐτῷ οἱ τοῦ Πελαγοῦ υἱοὶ ἐπὶ ξενία σφάζαντες ἕνα τῶν ἐπιχωρίων παῖδα. Ἡ περὶ ταύτην χώρα καλεῖται Τραπεζουντία ἢ Τραπεζουσία, οἱ δὲ κάτοικοι Τραπεζούντιοι. Μόνος δὲ ὁ Παυσανίας (Ἀρκαδικὰ 8 27 6) ἱστορεῖ τὴν Τραπεζοῦντα ἀποικον τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ Τραπεζοῦντος, ἀλλ' ὅμως ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται ἀπίθανος, ἐπειδὴ πάντες οἱ αὐτοῦ ἀρχαιότεροι καὶ ἰδίως ὁ Ξενοφῶν ὁμολογοῦσιν αὐτὴν ἀποικον Σινώπης· ἐπομένως δὲ μεσόγειος πόλις τῆς Ἀρκαδίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποικίσθῃ ἐντὸς τοῦ μυθοῦ τοῦ Εὐξείνου, ἐνθα ἔδει νὰ ἐξασφαλίσθῃ αὐτὴν περιστοιχισμένην ὑπὸ ἄλλων ἀποικίων, πρὸ πάντων Ἰωνικῶν, καὶ ὑπὸ τόσων ὄρειων καὶ φιλοπολέμων ἐθνῶν.

Οὕτω λοιπὸν κατοικισθεῖσα ἡ Τραπεζοῦς καὶ οὐσα ὑπὸ τῆς προστασίας τῆς μητροπόλεως της τοσοῦτον προήχθη, ὥστε καὶ ἀποικίας ἀπέπεμψε πρὸς τὰ ἀνατολικά αὐτῆς παράλια, οἷαι αἱ κατὰ τὸν Πόντον Ἀθήναι καὶ ἡ ὑπὲρ αὐτὴν νέα Τραπεζοῦς καὶ λοιπαὶ πρὸς αὐτήν. Περὶ δὲ τοὺς κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς αὐτῆς καταστάσεως οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον δυνάμεθα νὰ διατριψόμεν, καθόσον οὐδεὶς περὶ αὐτῶν ἐκ τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν μνείαν ποιεῖται. Τούτο ὅμως δυνατὸν εἰκᾶσαι ὅτι ἐπὶ πολλὴν ἡ Τραπεζοῦς καιρὸν διετέλει δημοκρατουμένη ὡς Ἰωνικὴ ἀποικία φόρον μόνον τελούσα τῇ αὐτῆς μητροπόλει, ὡς καὶ ὁ Ξενοφῶν μαρτυρεῖ, διὰ γὰρ ἀποικιακόν. Ἐκ δὲ τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Ἡρόδοτου λεγομένων ἐξάγεται ὅτι αὕτη τούλάχιστον ἡ τοῦ Πόντου μερίς, ἢ παράλια, δὲν ὑπέκυψε τῶ τῶν Περσῶν ζυγῷ· διότι καθὰ οὗτοι λέγουσιν, οὐδ' οἱ Κόλχοι, οὐδ' οἱ Χαλδαῖοι ἀνεγνώριζον τὴν Περσικὴν κυριαρχίαν διατελοῦντες αὐτόνομοι· ὥστε ἀφοῦ αἱ ὑπερκείμεναι χώραι ἦσαν ἀνεξάρτητοι, πολὺ περισσότερο αἱ κατὰ τὴν Κολχίδα παράλια. Ἐπομένως ἡ τῶν Περσῶν μοναρχία, ἢ χειρωσαμένη πάσας τὰς κατὰ τὴν Μ. Ἀσίαν παραλίους Ἑλληνίδας πόλεις κατὰ τὰς τῶν ἀνωτέρω μαρτυρίας, οὐδ' ὅλως θὰ ἀπέβαλεν εἰς τὰς περὶ τὴν Τραπεζοῦντα πόλεις τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς· διότι καὶ ὁ Ξενοφῶν περὶ τῆς χώρας λέ-

γοις ποιούμενος οὐδὲν ἄλλο λέγει ἢ ὅτι φόρον μόνον ἐτέλει τῇ Σινώπῃ. Αἴτιον δὲ τούτου ἦν ἡ ἐνὸς ἐκάστου τῶν εἰς κατακτήσεις ἐπιδοθέντων τῆς Περσικῆς βασιλείων ἀπασχόλησις εἰς ξένας χώρας· καὶ ὁ μὲν πρῶτος Ἑλληνίδων πόλεων ἀστακτητῆς Κύρος εὐθὺς προσέσχεν εἰς τὰς ἐν αἷς καὶ καταστράφη Σκυθικὰς χώρας· ὁ δὲ Καμβύσης πρὸς τὴν Αἴγυπτον καὶ Ἀραβίαν· ὁ δὲ Δαρεῖος εἰς τοὺς κατὰ τὸν Ἰστρον καὶ τὴν Ἑλλάδα πολέμους· ὁ δὲ Ξέρξης πρὸς τὴν Αἴγυπτον καὶ οὗτος καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅτε μετὰ ταῦτα ἐ-

πισυμβάντων ἐν Ἑλλάδι τῶν Μηδικῶν καὶ ἐφεξῆς τῶν ἐπὶ Κίμωνος, καταστράφη μὲν ἡ θάλαττις αὐτῶν δύναμις, ἐσβέσθη δὲ πάντως ἡ πρὸς κατακτήσεις αὐτῶν ῥοπή· οὕτω λοιπὸν ἡ Τραπεζοῦς μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν παραλίων πόλεων διετέλου ἀνεξάρτητοι καὶ αὐτόνομοι καὶ μέχρι τῶν αὐτῶν χρόνων ὡς καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν, ὑφ' τῶν Ἀλεξανδρῶν ἐθεωροῦντο καὶ ἐλεύθεραι πόλεις διατηροῦσαι τὴν αὐτονομίαν των καὶ ἐκδίδουσαι ἴδια νομίματα.

Φαίνεται δὲ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ

ΤΑ ΦΡΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

πόλις ἔσχε καὶ βασιλεῖς ὧν ἀναφαίρονται τινες οἷοι ὁ Ἀγχιλλος μετ' αὐτὸν ὁ Λιήτης, εἶτα ὁ Μαλάστας καὶ τέλος ὁ Μιθριδάτης, ὃν ὁ υἱὸς του Φαρνάκης τῇ πρὸς Πομπηίου χάριτι καρτερήσας ἀνέβλε περὶ τὸ 5445.

Ἐνῶ δὲ ἐν τοιοῦτῃ εὐρίσκετο ἡ πόλις εὐήμερον καταστάσει ἐπὶ τῶν Μιθριδατικῶν ἐπὶ μικρὸν καὶ ἐπὶ Σεβήρου τὸ 205 Μ. Χ. ἔπαθεν ὀριστικῶς δὲ ἐπὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐφ' οὗ τὰ πάντα πολιτικῶς τε καὶ διοικητικῶς ἱσοπεδόθησαν.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ κατὰστασις αὐτῆς πολιτι-

κῆς καὶ διοικητικῆς μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου τῶν δὲ πολεμικῶν αὐτῆς ἔργων ὡς καὶ τῶν ἄλλων πόλεων κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ σοφοῦ Ξενοφῶντος χρόνους ὁποῖα; Τοῦτο μόνον πιθανῶς εἰκάζομεν, καίτοι ὄλως δὲν θὰ ἔμενον ἀργοὶ περικυκλούμενοι ὑπὸ τοιοῦτων ἀνθρώπων, ὅτι ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ αὕτη θὰ συνεμάχῃ τοῖς Ἀθηναίοις, μιμουμένη τὴν μητροπόλιν της. Καὶ περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς ὡς οὕτως καὶ φιλολογικῆς αὐτῶν τέχνης γνῶσις δὲν ὑπάρχει ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως καλλιτεχνικῶν ἐργαστηρίων καὶ ὄνο-

μάτων μέχρις ἡμῶν σωζομένων συγγραφέων καὶ πεπαιδευμένων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καίτοι ὡς Ἰωνική φυλὴ ἐπὶ μικρὸν τοῦλάχιστον θὰ εἶχον κλίσειν εἰς τε τὰ γράμματα καὶ τὴν καλλιτεχνίαν, καὶ ἰδίᾳ οἱ Τραπεζοῦντιοι κατὰ τὸν Βησσαρίωνα ἐφθιζόντο ὡς φίλοι τῶν γραμμάτων. Λίαν ὅμως εὐκόλος ἢ δικαιολόγησις περὶ τῆς ἐλλείψεως προϊόντων γλυπτικῆς, ὀλιγίστων μόνον σωζομένων καὶ τούτων θραυσμάτων, καίπερ ἀναγκαίων εἰς τε τὴν φύσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν λατρείαν, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως μαρμάρου μεταχειριζόμενοι δὲ τὴν ἐγγύριον λίθον, ὄντα λίαν εὐθρυπτον καὶ εὐεπιπλάστον ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ τοῦ χρόνου, οὐδὲν κατὰ συνέπειαν ἠδύνατο νὸ μᾶς ἐγκαταλίπῃσι μνημεῖον ἀξιόλογον, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ τε Ἀρβιανὸς καὶ αἱ κατὰ τὰ μέρη ταῦτα εὐρισκόμενα δυσανάγνωστοι ἐπιγραφαὶ τῶν Αὐτοκρατόρων αὐτῆς.

Πρῶτον λοιπὸν σπουδαῖον διὰ τὴν χώραν ταύτην γεγονός εἶναι ἢ ἐξ αὐτῆς διάβασις τῶν Μυρίων κατὰ τὴν κάθοδον αὐτῶν. Ἀφοῦ οἱ ὑπὸ τοῦ Κύρου συλλεγέντες 14 τὸν ἀριθμὸν χιλιάδες Ἑλληνες πρὸς ἀρπαγὴν τῆς βασιλείας τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Ἀρταξέρξου, ἀπώλεσαν τοὺς διὰ δόλου φονευθέντας αὐτῶν στρατηγούς, ἤρχισαν μεγάλως ἀθυμοῦντες καὶ ἀπελιζόμενοι, τότε ἀναστὰς ὁ Ξενοφῶν ἐνεθάρρουνεν αὐτοὺς καὶ ἐκλέγουσιν ἄλλους δέκα στρατηγούς, ἐν οἷς καὶ οὗτος, ὑπὸ τὴν ἰδηγίαν τῶν ῥοίων ἐμελλον νὰ καταβῶσι. Κινήσαντες ὅθεν μετὰ πολλῶν πόνων, δεινοπαθημάτων, στερησίων καὶ ἄλλων, πολεμούμενοι συνάμα ὑπὸ τε ἐχθρῶν καὶ φίλων καὶ τῶν ὀρεινῶν ἐθνῶν δι' ὧν διήρχοντο, διαβαίνουσι τὰ καρδουχικά ὄρη, τὰς πηγὰς τοῦ Τίγριδος, καὶ πορευόμενοι πάντοτε βορείως φθάνουσιν εἰς Ἀρμενίαν, ὅθεν διαβάντες τὰς τοῦ Εὐφράτου πηγὰς κατὰ τὴν Ἐρζιγγάνην (Ἐρίζαν) καὶ Ἐρξερῶν (Κάρανα) χώρας, στρέφουσιν ὀλίγον πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὴν χώραν τῶν Τόσχων, εἰς τὰ σημερινὰ ὄρια τῆς Ρωσσίας καὶ Τουρκίας πρὸς τὸ Κάρς, καὶ οὕτως ἀποφεύγουσι μὲν τὰς τοῦ Ἀρταξέρξου προσβολὰς, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰς κακοπαθείας καὶ στερησεις· ἐκεῖθεν δὲ στρέφονται πρὸς βορρᾶν, διὰ τῶν μεταξὺ Βατούμ καὶ Κάρς Σκυθικῶν χωρῶν, μετὰ πέντε ἡμέρας φθάνουσιν

εἰς τὸ ὄρος Θῆλιν, τὸ ὑπεράνω καὶ δυσμᾶς τοῦ Βατούμ, Κατερλί-τάγ, ἐνθεν ἰδόντες πρῶτην ἤδη φορὰν τὴν περιπόθητον θάλασσαν, ἤρχισαν πλήρεις χαρᾶς περιπυσσόμενοι ἀλλήλους, τρέχοντες νὰ ἀναρῶνται εὐθὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ἡμέρας δὲ τῶν Μακρῶν πρὸς δυσμᾶς, καταρθάνουσιν εἰς τὰ τῶν Κόλγων ὄρια, ἀπισθεν τῶν σημερινῶν Συρμένων καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ὄφωος, ὅπου μεγάλην αὐθις εὐρον ἀντίστασιν, μέλλοντες νὰ διαβῶσι δύσβατον καὶ ὑψηλὸν ὄρος, φυλαττόμενοι ὑπὸ τῶν Κόλγων· εὐτυχῶς ὅμως καὶ τούτους ἀποδιώξαντες ἦλθον καὶ κατέλυσαν εἰς τὰς κόμας τῶν, ὅπου εὐρόντες πολὺ δηλητήριον μέλι, πηλαλὸν σήμερον καλούμενον, καὶ φαγόντες ἀπλήστως, ἐγένοντο οἱ μὲν ὡς μεθύοντες, οἱ δὲ ὡς μαινόμενοι, πολλοὶ δὲ καὶ ὡς νεκροὶ συνερχόμενοι ἐντὸς 24 εἰς ἑαυτοὺς ὥρων, καὶ ἀναλαμβάνοντες ἐντὸς τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν, χωρὶς οὐδεὶς νὰ πάθῃ τι Κινίσαντες δ' ἐκεῖθεν μετὰ δωδεκάωρον πορείαν ἀφίκοντο εἰς Τραπεζοῦντα, πρῶτην Ἑλλ. πόλιν, ἣν ἄχρι τοῦδε καθ' ὅδον ἀπήνηταν. Ὅποια χροῖα ὅτε ἤκουσαν Ἑλληνικὴν φωνὴν καὶ ὅποια συνάμα ἔχυσαν δάκρυα ἰδόντων νῦν τὸ πρῶτον Ἑλλήνας, οὗς ἠσπάζοντο ἐλληνικῶ ἀσπασμῶ· Δὲν ἔμεινε δὲ ἀνανταπίδοτος ἢ φιλοξενία, ἣν αὐτοῖς ἐπὶ 30 παρεῖχον ἡμέρας, διδόντες ξένια καὶ βούς καὶ ἄλφιτα καὶ οἶνον καὶ παρέχοντες ἀγορὰν, καθότι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, τῆς τούτων προτροπῆς, ὀρμώμενοι ἐβλαπτον τὴν αἰεὶ πολεμικῶς αὐτοῖς διακειμένην ὑπεράνω χώραν, χωρὶς οὐδὲ νὰ πλησιάσωσι τῆς πλησίον φίλης.

Μετὰ τσαύτας λοιπὸν κακοπαθείαις, στερησεις καὶ γαλεπούς κινδύους οὐμόνον ἠτύχησαν νὰ ἴδωσιν ἀπλῶς Ἑλλήνας, ἀλλὰ καὶ νὰ συνερτάσωσιν αὐτοῖς ἀπὸ κοινοῦ, θύοντες τῷ Σωτήρι Ζητῇ, καὶ Ἡρακλεῖ, καὶ τοῖς λοιποῖς θεοῖς, καὶ νὰ ἐπισφραγίσωσι τὴν ἐορτὴν ταύτην δι' ἀγῶνων τελεσθέντων ἐν τῷ ἐν ᾧ ἐσκήνουν χώρῳ, ἐκεῖθεν τῆς γερύρας τοῦ Μουζίτου, μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Χότζης. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀγῶνων τούτων διασκεδαστικώτερος ἦν ὁ ἱππικὸς διὰ τὸ τοῦ χωρίου κατωφερές, ὅπου οἱ πρὸς τὰ κάτω τρέχοντες σπεύδοντες ἕνα περάσωσιν ἀλλήλους ἐκυλίοντο, ποιοῦντες πολλὰν πρὸς ἀλλήλους κραυγὴν

καὶ παρέχοντες τοῖς θεατοῖς πλείω γέλωτα. Καὶ πρὸς λείαν δὲ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, τῆ παραινέσει τῶν ἐγγυρίων, ἐξήλθον κατὰ τῶν Δρυλῶν μετὰ τὸ ἤμισυ τοῦ στρατοῦ, ὑπ' ὧν μετὰ μεγάλης θὰ ἐτρέποντο ζημίας, ἂν δὲν προελάμβανεν ὁ σοφὸς καὶ στρατηγὸς Ξενοφῶν νὰ ἐπισυνέξῃ τοὺς Ἑλλήνας καὶ νὰ κυριεύσῃ τὸ χωρίον, οὕτινος οἱ κάτοικοι ἀφέντες τὰ κτίματα αὐτῶν εἰς τὴν τῶν ἐλλήνων διάκρισιν ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ὑπερκεῖμενα δάση· οὗτοι δὲ λαβόντες βούς καὶ ἄλλα ζῶα καὶ παντοδαπὰ χρήματα ἐπέστρεψαν εἰς Τραπεζοῦντα, χωρὶς οὐδένα νὰ ἀπολέσωσιν. Τέλος μετὰ παρέλευσιν οὕτω 30 ἡμερῶν παντὶ σθένει προσεπάθον νὰ εὐκολύνωσι τὴν πρὸς τὰ ἴδια ἀναχώρησιν των· ὅθεν ὁ Χειρίσοφος, εἰς τῶν δέκα στρατηγῶν, ἐλθὼν εἰς Βυζάντιον ἐζήτησε παρὰ τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων ναυάρχου πλοῖα, ἄτινα ναυλώσας ἔπλεε πρὸς τὴν Τραπεζοῦντα. Ὁ Ξενοφῶν ὅμως ἰδὼν μὴ ἐρχόμενα τὰ πλοῖα, ἐπιβιβάσει ἐντὸς τῶν ὀλιγαριθμῶν Τραπεζοῦντιῶν γυναῖκας, παῖδας, γέροντας, ἀσθενεῖς καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν, καὶ λαβὼν τοὺς λοιποὺς διὰ ξηρᾶς φθάσει ἐντὸς τριῶν ὥρων εἰς Κερασσοῦντα δι' ὁδοποιημένης ὁδοῦ προθύμως ἐν βραχεῖ χρόνῳ ὑπὸ τῶν μεταξὺ Τραπεζοῦντος καὶ Κερασσοῦντος κατοίκων, διαταχθέντων ὑπὸ τῶν ξένων ὁμοφύλων. Οὕτω δὲ φθάσει εἰς Κερασσοῦντα ἔχων μετ' ἑαυτοῦ Τραπεζοῦντιῶν τινα, Τιμησίθεον λεγόμενον, καὶ ὡς ὀδηγὸν καὶ ὡς διερχόμενον ἐκεῖ δὲ ἐξεσσεύς γενομένης τοῦ στρατοῦ, εὐρέθησαν 8,600, τῶν ἄλλων ἀποθανόντων ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, τοῦ φύλους καὶ τῶν νόσων.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἢ Τραπεζοῦς ἄχρι τῆς κοσμοκρατίας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἀπῆλθε μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ Εὐξείνου Ἑλληνίδων πόλεων βιθείας εἰρήνης καὶ μεγάλης ἡσυχίας, πολλαπλασιαζομένων ἀπασῶν διὰ νεωτέρων ἀποικιῶν κατὰ τὴν παραλίαν, καὶ περιελθουσῶν εἰς μέγα, ὡς ἐκ τῶν ὠραίων καὶ πολυαριθμῶν αὐτῶν νομισμάτων συμπεραίνεται, βαθμὸν ἐμπορικῆς τε καὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἐπεὶ αἱ μεταξὺ τῶν διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου διαφοραὶ ἐξηκολούθησαν μᾶλλον πρὸς τὴν κυρίως Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Συρίαν καὶ Αἴγυπτον καὶ αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπει-

δὴ σκοπὸς αὐτοῦ τε καὶ τῶν διαδόχων του δὲν ἦν ἢ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ αὐτονομίας αὐτῶν στέρησις. Μόνον δὲ ὀλίγον διαταράχθη ἢ ἡτυγία αὐτῶν μίαν π. Χ. ἑκατοντετηριδα ἐπὶ πάππου τοῦ Μιθριδάτου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὅτε καὶ πόλεις τινὲς ἄλλαι ἐπαθον. Τοιαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἢ κατὰστασις αὐτῆ ἄχρι τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων. Μετὰ ταῦτα ὅμως βαθείας οὔσης εἰρήνης αὐτῆς ἢ χώρα εὐδαιμόνει καὶ ἰδίᾳ ἢ Τραπεζοῦς προαχθεῖσα εἰς μέγα ἐμπόριον διὰ τὸ ἐκθετον αὐτῆς, καὶ οὕτω ἢ κυριωτέρα ἀποθήκη ἐμπορευμάτων ἐξαγομένων καὶ εἰταγομένων ἀπὸ τῆς Εὐρώπης· πρὸς τὴν Περσίαν καὶ τὴν λοιπὴν μεγάλην Ἀσίαν καὶ τὰνάπαλιν. ἤκμασε δὲ αὐτῆ πρὸς τούτοις τὸν τε πληθυσμὸν καὶ τὸν πλοῦτον, ὡς μαρτυροῦσι σύγχρονοι ἱστορικοὶ· καὶ ὁ μὲν Ἀρμιανὸς Μαρκελῖνος ἀποκαλεῖ αὐτὴν πόλιν ἐνδοξὴν καὶ λαμπρὰν, ὁ δὲ Πλίνιος ἐλευθέραν καὶ αὐτόνομον, ὁ δὲ Ζώσιμος μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον καὶ ὁ Πίτυος πόλιν ἐπιφανῆ· οἱ δὲ μετὰ τὸν Αὐγουστον Αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης ἐπροστάτευον αὐτὴν λίαν καὶ τὸ ἐνεῦθεν ἐμπόριον, ἰδίως δὲ ὁ Τραϊανὸς καὶ ὁ διάδοχός του Ἀδριανὸς, ὅστις καὶ ἐπεσκέφθη αὐτὴν καλλωπίσας ἰδίως ἀναλώμασιν ὡς καὶ πολλὰς ἄλλας ἐλληνίδας πόλεις ἱεροῖς καὶ θεάτροις. Ἐν αὐτῇ φηροῦσιν ὁ ἐπὶ ἐλληνισμῶ καυχόμενος οὗτος Αὐτοκράτωρ, νεοὺς καὶ ἄλλα πολλὰ δημόσια κτίρια, ἐπεσκεύατε τοὺς λιμένας αὐτῆς καὶ τὴν καθωράϊτε μετὰ πολλὰ ἀναθήματα· προσέτι δὲ καὶ νεὸν καὶ ἀγάλματα κατεσκευάσατο εἰς τιμὴν τοῦ πολιοῦχοῦ αὐτῆς θεοῦ Φιλιπίου, ἀπογόνου τοῦ Ἑρμοῦ.

Ἐνῶ δὲ ἢ πόλις αὐτῆ ἐβaine προαγομένη κατὰ τε τὸν πληθυσμὸν, τὸν πλοῦτον, τὴν εὐνομίαν καὶ πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν, προστατευομένη ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Ρώμης, καὶ καταστᾶσα διαχειριστὴς ἀστυκῆς καὶ ἐμπορικῆς τῶν λοιπῶν πόλεων, δύο ἀπενκατὰ περιστατικὰ ἐβλαψαν πρὸς καιρὸν τὴν εὐμερίαν καὶ ἐν μέρει τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς ὡς καὶ ἄλλων ἐλληνίδων πόλεων. Καὶ πρῶτον μὲν ἢ τὸ 205 Μ. Χ. ἕνεκα τοῦ ῥωμαϊκοῦ θρόνου μεταξὺ τοῦ Νίγρου καὶ Σεβήρου ἀναφανείσα διαφορὰ περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Διδίου, ὅτε ὁ Σεβήρος ἐγκαταστηθεῖς εἰς τὸν

θρόνον καὶ νικήσας τὸν Νίγηρα εἰς διαφόρους μάχαις, τὸν ὁποῖον τέλος καὶ ἐφόνευσεν, ἐπέπεσε κατὰ τῶν συμμάχων αὐτοῦ Ἑλληνίδων πόλεων, ἐν αἷς καὶ ἡ Τραπεζοῦς, ἣν ἀπεσιέρησε μέρος τῆς αὐτονομίας καὶ τῶν προνομίων τῆς. Δεύτερον δὲ καὶ σπουδαιότερον ἢ ὑπὸ Σκυθικῶν ἐθνῶν, Γότθων καὶ ἄλλων ἀπὸ Διοσκουριάδος ὀρμηθέντων ἐπὶ Οὐαλεριανῷ Αὐτοκράτορος, τὸ 260 Μ. Χ., διὰ μακρῶν πλοίων καταστροφή αὐτῆς εἰς ἣν εἰσῆλθον νύκτωρ διὰ δένδρων, τῶν φρουρούντων μεθυόντων καὶ τὴν φυλακὴν παραμελησάντων ὡς ἐκ τῆς ὀχυρότητος τῆς πόλεως καὶ τοῦ πλήθους τοῦ στρατοῦ, εἰς ἃν προσέλαβον καὶ δέκα χιλιάδας ἐκ τῶν περιχώρων. Καίτοι ὅμως, ὡς ἱστορεῖ ὁ Ζώσιμος, οἱ ἐχθροὶ δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸ ἄστυ τῆς πόλεως, ἢ πόλις δὲν ἀνέλαθεν ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῆς παθήσεως εἰρῆνὴ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Κωνσταντίου καὶ τῶν συναυτοκρατόρων των, ἐφ' ὧν ἀνεκοσμήθη πάλιν, καὶ πρὸς τιμὴν τῶν ὁπίων εὐχαριστήριος ἐγένετο ἐπιγραφή σωζομένη μέχρις ἡμῶν ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ναφ τῆς χώρας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην φαίνεται καὶ Ἀνθύπατος ἀπεστάλη ὑπ' αὐτῶν Λύθιος, ἀφ' οὗ παύει ἡ αὐτοδιοίκησις τῆς πόλεως ὡς καὶ πασῶν τῶν ἄλλων Ἑλληνίδων, καὶ μάλιστα ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ὅστις συγχωνεύσας ἀπάσας τὰς πολιτείας ἀπῆρτισε μίαν μόνην τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κυβέρνησιν, ὅτε καὶ διαδέχεται τὸν ἀρχαῖον πολιτικὸν κόσμον ὁ μεταϊωνικός.

Κατὰ τὸν μέσον τοῦτον αἰῶνα οὐδὲν ἐγένετο πολιτικὸν συμβάν ἄξιον λόγου διὰ τὴν χώραν περὶ τῆς ὁ λόγος ὡς καὶ διὰ τὰς λοιπὰς μάλιστα ἑλληνίδας, ἢ ὅτι αὕτη ἐπὶ τοῦ κατὰ τῆς Λαζίας τῶν Περσῶν πολέμου ἦν κέντρον αὐτοῦ τοῦ πολέμου, καθ' ὃν ἕκ τῶν κατὰ τῶν Περσῶν ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀποσταλέντων στρατηγῶν Βελησσαρίου, Κυρῦκου καὶ Εἰρηναίου, ὁ πρῶτος ἐνεκα τῆς ἐπὶ πολὺν καιρὸν διαρκείας τοῦ πολέμου πολλὰ δημόσια κτήρια ἐκτίσσε καὶ πολλὰ ἀνεκαίνισσε· τοιαῦτα εἶναι οἱ ἐκ βάρων ἀνεγερθέντες ναοὶ τῶν ἁγίων Εὐγενίου καὶ Βασιλείου, ὅστις σωζόμενος ἐτι ἔφερε πρό τινος καὶ τὴν τοῦ Βελησσαρίου εἰκόνα, ἐν ἣ παριστάνετο οὗτος ἐφιππος. Ὁ αὐτὸς ἀνεκαίνισσε καὶ τὸ μοναστήριον τοῦ Βαζελῶνος, ὡς ἡ παράδοσις λέγει, καὶ τὸ

τοῦ Σουμελᾶ σωζόμενα ἄχρις ἡμῶν ὡς καὶ λείψανα τῶν ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντων ὑδραγωγείων. Τῶν δημοσίων τούτων κτιρίων πολλὰ ὡς καὶ τὰ τεῖχη παθόντα ὑπὸ τῶν τότε μεγάλων σεισμῶν, ὅτινες πολλὰς ἐν Ἀσίᾳ τε καὶ Εὐρώπῃ κατέρριψαν πόλεις, ἰδίως ἀνεκαίνισεν ἀναλώματιν ὁ Ἰουστινιανός, ἐπὶ Εἰρηναίου Ἀρχιεπισκόπου Τραπεζοῦντος, ὡς δηλοῖ τοῦτο καὶ τις ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πύλης σωζομένη ἐπιγραφή.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς τούτης μέχρι τῆς τοῦ Λεόντος τοῦ Ἰσαύρου διατελοῦσα ἐν τῇ αὐτῇ ἐθνικῇ τε καὶ πολιτικῇ καταστάσει, ἀνέλαθεν ἐπ' αὐτῶν ὑπάρξασα μεγάλη καὶ σημαντικὴ Νομαρχία καὶ χρησιμεύουσα ὡς ἀφετηρία τῶν κατὰ Περσῶν πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν ἐργασιῶν τῶν Τουρκομάνων καὶ Ἀράβων· κατέστη δὲ αὕτη τότε καὶ μητρόπολις πασῶν τῶν περιόικων πόλεων καὶ κέντρον τῶν πολεμικῶν, πολιτικῶν, καὶ ἐμπορικῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ σχέσεων μετὰ τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων τῆς Ἀρμενίας καὶ Ἰθρίας. Ἐνεκα δὲ πρὸς τούτοις τῆς ἐπιβροῆς τῆς ἀπελάμβανεν ὁ ἑπαρχος αὐτῆς ὡς ὢν ὁ μόνος διεκπαιρωτῆς καὶ διευθυντῆς ἐφ' ὅλων τῶν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Σαρακηνῶν ὑποθέσεων καὶ προνομίων αὕτη μεγάλων ἡξιοῦτον καὶ αἰδοσιῶν, καὶ οἱ ἑπαρχοὶ αὐτῆς διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐνεργείας οἰοῦντο ἀντιβασίλεις ἐθεωροῦντο καὶ ὡς ἡμιανεξάρτητοι ἐπολιτεύοντο, καὶ τινὲς τούτων ὄλως ἐκχυρῶντο ἀνεξάρτητοι, ὅσακις ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει κεντρικὴ ἐξουσία ἐτύγχανεν ἔχουσα καὶ ἀλλαγῶν περισπασμούς.

Οὕτω λοιπὸν τὰ πράγματα τῆς χώρας εἶχον μέχρι τῆς 10ης ἑκατονταετηρίδος Μ. Χ. ὅτε ἐγεννήθη καὶ ὁ Διγενῆς ἢ Ἀκρίτης ἐπωνυμούμενος Βασίλειος, υἱὸς ὀθωμανοῦ τινος Μουσοῦλ ἀσπασθέντος τὸν Χριστιανισμὸν πρὸς σύζευξιν τῆς θυγατρὸς τοῦ δουκὸς Ἀνδρονίκου, περιφύμου τότε διὰ τὸ κάλλος τῆς, καὶ μετονομασθέντος Ἰωάννου.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἡ Τραπεζοῦς ὡς καὶ ἡ Χαλδία τὸ 21 ἀπετέλουν θέμα τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, κυβερνώμεναι ὑπὸ ἐπαρχοῦ οὗτος ἔδρα ἦν ἡ Τραπεζοῦς. Τινὲς δὲ τῶν ἐπαρχῶν τούτων κατάρθρωσαν νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἐπωνυμίαν ἀνεξαρτήτου ἡγεμόνος, ἀλλ' οὐχὶ ὀριστικῶς, ὅτε

(ἀκολουθεῖ)

EABIER DE-MONTEPEN

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ

Μυθιστορία Μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Σ. Ζ.

1244 Τεύχος ΔΗ΄.)

(Συνέχ. ἴδε σελ.

Ὁ Λακίουζὸν τὴν διέλυσε ἐρωτήσας τὴν ὦραν.

— Ἐξ ὧραι ἐκτύπησαν, ἀπήνησεν ὁ ἐφημέριος.

— Τότε, εἶπεν ὁ λοχαγὸς, ὀλίγος ἀκόμη μᾶς μένει καιρὸς διὰ νὰ κανονίσωμεν συμφέροντά τινα τὰ ὅποια ἂν καὶ ἦττον σπουδαῖα ἴσως, εἰσὶν ὅμως ἐπίσης ἱερά! . . . Ἐχω νὰ σᾶς ἰμιλήσω περὶ τῆς Ροδῆς . . .

Ραοὺλ ὁ τοῦ Σαντιβέρ ἐνόησας ὅτι θὰ γίνη λόγος περὶ αὐτοῦ συνεκινήθη, αἱ δὲ παρειαί του ἐγένοντο ἐπὶ ἐν δευτερόλεπτον ὀλοπόρφυροι.

Μόνος ὁ Λακίουζὸν τὸ παρετήρησε.

— Νομίζετε, ἐξηκολούθησε πρὸς τὸν Βαρὸζ καὶ τὸν Μαρκῆν ἀποτεινόμενος, νομίζετε ὅτι θὰ ἦναι καλὸν νὰ ἀποκαλύψωμεν τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὴν Ροδῆν τὸ θλιβερὸν τῆς γεννήσεώς της μυστικόν, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχει πρὸς τὸ παρὸν οἰκογενεῖαν νομίζετε ὅτι θὰ ἦναι γενναῖον νὰ τῇ εἴπωμεν ὅτι δὲν ἀπαρτίζει πλέον μέρος τῆς οἰκογενείας μου, καὶ ὅτι οἱ δύο ἄνθρωποι ὧν τὸν μὲν ἀποκαλεῖ πατέρα τὸν δὲ ἐξάδελφον εἰσὶν ὄλως ξένοι πρὸς αὐτήν;

— Ὅχι, μυρισκίς ὄχι! ἀνέκραξεν ὁ Μαρκῆς μῆτε γενναῖον μῆτε ὠφέλιμον εἶναι . . . πρέπει ἢ δυστυχῆς νὰ ὄγνοῖ τὸ μυστικόν, τὸ ὅποιον ἐμάθομεν, ὅσον τὸ δυνατὸν ἐπὶ μακρὸν . . . τοῦτο φρονῶ.

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης, εἶπεν ὁ Βαρὸζ.

— Θαυμάσια, ἐξηκολούθησεν ὁ Λακίουζὸν· τὸ τὸ ζήτημα λοιπὸν ἐλύθη· ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλο οὐχ ἦττον σπουδαῖον . . .

— Τὸ ποῖον;

— Τὸ ἐξῆς; μετὰ τινος στιγμᾶς διακυβεύομεν τὴν ζωὴν ἡμῶν ὅλων ὡς καὶ τὴν τοῦ θεοῦ μου . . . πρέπει βεβαίως νὰ κερδίσωμεν τὴν νίκην καὶ ἐλπίζω ἢ μᾶλλον πέποιθα ὅτι θὰ κερδί-

σωμεν. Ἄλλ' ἐπειδὴ πρέπει ἐπίσης τὰ πάντα νὰ προΐδωμεν, καὶ ἐπειδὴ ἐὰν καὶ κατὰ ἐν ἀκόμῃ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ὑπάρξῃ πιθανότης ἥττης πρέπει καὶ ταύτην νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν . . . Ἐπεταί ὅτι μετὰ δύο ὧρας ἢ θὰ ἐξέλθωμεν νικηταί ἢ θὰ εἴμεθα νεκροὶ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης . . .

— Πολλάκις περιεφρονήσαμεν τὸν θάνατον νομίζω, διέκοψεν εἰπὼν ὁ Βαρὸζ.

— Συγγνώμην, συνταγματάρχα, ἀλλὰ σπανίως νομίζω ἐκτιθέμεθα καὶ οἱ τρεῖς συγχρόνως . . . ποτὲ δὲ μέχρι τοῦδε ὁ ἐπαπειλὼν ἡμᾶς τὴν στιγμὴν ταύτην κίνδυνος δὲν ἐπεξετάθη συγχρόνως καὶ ἐπὶ τοῦ Πέτρου Γιλβέρτου . . . Ἄλλ' ἰδοὺ τὸ συμπέρασμά μου· ἂν ὑποκύψωμεν ἐν τῇ πάλῃ, ἂν τὴν ἐσπέραν ταύτην οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν εὐρεθῆζῶν, ἐσκέφθητε τί θὰ γίνη ἢ Ροδῆ, μόνη ἐν τῷ κόσμῳ μείνασα; . . .

— Ἐχεις δίκαιον, ἐψιθύρησεν ὁ Βαρὸζ, δὲν τὸ ἐσκέφην.

Τότε ὁ Λακίουζὸν ἀπεκάλυψε τὸν τοῦ Ραοὺλ πρὸς τὴν Ροδῆν ἔρωτα, τὸ ὅποιον, μέχρι δακρύων συνεκίνησε τὸν τε ἐφημέριον καὶ τὸν συνταγματάρχην ἰδόντας ὅτι ὁ ἀπόγονος τῆς περιφανοῦς τῶν Σαντιβέρ οἰκογενείας προσφέρει γενναίως εἰς τὴν ὄργανὴν τὸ τε ὄνομα καὶ τοὺς τίτλους του.

— Τέλος πάντων, εἶπεν ὁ Μαρκῆς πρὸς τὸν Λακίουζὸν, εἶπε τῇ Ροδῆ νὰ ἐλθῇ.

Ὁ Λακίουζὸν διευθύνθη πρὸς τὴν θύραν τοῦ πλησίον δωματίου.

Ὁ Ραοὺλ ὅστις οὐδ' ὑποπτεύετο κἄν ὅτι ἡ νεᾶνις ἦν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, καὶ ὅτι λεπτὸν μόνον διάφραγμα τὸν ἐχώριζεν ἀπ' αὐτῆς τοιοῦτον ἤθλησεν ἐν τῇ καρδίᾳ κλονισμὸν ὥστε δις τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τῆς ἐσχάτης πελιδνότητος κατέστη ὀλοπόρφυρον καὶ σχεδὸν ὑπόμελαν. Καὶ ὁ μὲν συνταγματάρχης ὑπεμεδίασε θεωρῶν αὐ-

τὸν ὁ δὲ Μαρκῆς, ἐθαύμασεν ἐπὶ τῇ ἀφελῇ τῶν ἐντυπώσεων τοῦ ζωηρότητι ἧτις ἀντενακλᾶτο ἐπὶ τῇ θελκτικῇ οὐτοῦ μορφῇ ὡς ἐν λείῳ κατόπτρῳ.

— Ροδῆ! ἔκραξεν ὁ λοχαγὸς κρούσας τὴν θύραν τῆς νεάνιδος.

— Ἐξάδελφε! ἀπήντησε γλυκεῖα καὶ θελξικάρδιος φωνή, μὲ θέλεις;

— Μήπως ἐκοιμᾶσο;

— Ὅχι.

— Τότε ἐλθέ, διότι ἔχομεν νὰ σοὶ ὠμιλήσωμεν.

Ἡ θύρα ἠνεώχθη καὶ ἡ Ροδῆ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν.

Ἦτον εὐκίνητος καὶ θελκτικὴ νεᾶνις, εὐγενοῦς ἄμα καὶ ἀφελοῦς καλλονῆς, ἐπιχαρίτως τὴν πενιχρὰν καὶ ἀπλῆν τῶν ὄρεινῶν παρθένων ἐνδυμασίαν φέρουσα.

Ὁ χιτῶν αὐτῆς ἐκ χονδρῆς καὶ ἐρυθρομέλανος φλανέλλας κατεσκευασμένος κατῆρχετο μόνον μέχρι τῶν ἀστραγάλων ὥστε ἀμέσως ἡ κομψότης τῶν μικρῶν καὶ λεπτῶν αὐτῆς ποδῶν, καίτοι περικλειομένων ἐντὸς χονδρῶν μαλλίνων περικνημίδων προσεῖλκυε τὴν προσοχὴν τοῦ παρατηρητοῦ.

Τὸ λεπτόν ἄμα καὶ εὐτραφὲς στέρνον περιέκλειε στενὸς ἐκ φαιοῦ ὑφάσματος στηθόδεσμος ὑφ' ὃν ἐξεδηλοῦτο ἡ θαυμασία κανονικότης τῶν γραμμῶν τῆς ὄλης αὐτῆς προτομῆς. Μικρὸν βελούδιον τῆς κεφαλῆς κάλυμμα μόλις ἠδύνατο νὰ συκρατήσῃ τὴν πλουσίαν καὶ μέλαιναν κόμην τῆς ἧτις εἰς δύο βαρεῖς διηρημένη πλοκάμους ἔπιπτε μέχρι σχεδὸν τῶν πτερνῶν τῆς.

Μεγάλοι ἐκφραστικοὶ ὀφθαλμοί, διαυγοῦς καὶ βαθεὸς κυανοῦ χρώματος, ἐφώτιζον γλυκὺ καὶ μελαγχολικὸν πρόσωπον, τοῦ ὁποῦ ἡ ὠχρότης, τὰ ἴχνη τῶν ἄρτι ρευσάντων δακρῶν, καὶ ὁ ὑπόμελας περὶ τὰ βλέφαρά τῆς κύκλος ἐμαρτύρουν τὴν θλιβεράν τοῦ νοός τῆς ἐπασχόλησιν, καὶ τὴν καθ' ὅλην τὴν μακρὰν νύκτα ἀύπνιαν αὐτῆς.

Εἰσελθοῦσα ἡ Ροδῆ εἰς τὴν αἴθουσαν ἔτεινε τὸ πρῶτον τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἐφημέριον χωρὶς οὐδὲως νὰ ἴδῃ τὸν Ραοῦλ, ὅστις ἴστατο εἰς μίαν γωνίαν, ἰσχυροῦς τῆς καρδίας αἰσθανόμενος τοὺς παλμούς.

— Τέκνον μου τῇ εἶπεν ὁ Μαρκῆς ἔχομεν νὰ σοὶ δώσωμεν μίαν καλὴν εἰδησιν.

— Τότε λοιπὸν, ἀνέκραξεν αὐτῇ, πρόκειται περὶ τοῦ πατρός μου;

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ Μαρκῆς, ὁ Κλαύδιος πρὸ ὀλίγου εἰσέδυσεν εἰς τὴν εἰρκτὴν του μετεμφιεσθεῖς τὸν μοναχόν. . . .

— Γενναῖέ μου ἐξάδελφε! ἐψιθύρισεν ἡ νεᾶνις.

— Ἐδῶσεν ἐλπίδα εἰς τὸν δεσμώτην, ἐξηκολούθησεν ὁ ἐφημέριος, εἰπὼν αὐτῷ ὅτι μετὰ τινὰς ὥρας θὰ εἶναι ἐλεύθερος, ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, ἐν ταῖς ἀγκάλας ἡμῶν. . . .

— Ἐλεύθερος! . . . εἰς τὰς ἀγκάλας μας! . . . ἐπανέλαβε σχεδὸν θλιβερῶς ἡ Ροδῆ. ὦ! δὲν δύναμαι . . . δὲν τολμῶ, Θεέ μου, νὰ τὸ πιστεύσω. Μοὶ φαίνεται τότεν ὥραϊον ὥστε τὸ θεωρῶ ἀδύνατον: . . .

— Οὐδὲν τὸ ἀδύνατον εἰς ἐκείνους οἵτινες ὡς ἡμεῖς ἔχουσι θέλησιν στερεὰν, ἀπόφασιν ἀδιασείστον καὶ ἀπόλυτον καὶ τυφλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεὸν ὅστις πάντοτε προστατεύει τὸν δίκαιον ἀγῶνα! . . . ἐκ βάθους ψυχῆς τέκνον μου, σοὶ λέγω νὰ ἐλπίζῃς ὡς ὁ Κλαύδιος τὸ εἶπεν εἰς τὸν πατέρα σου.

— Σᾶς πιστεύω . . . σᾶς πιστεύω . . . ἐψιθύρισεν ἡ νεᾶνις, θέλω νὰ σᾶς πιστεύω . . . διότι οὐδὲν τῆς ἐλπίδος ὠραιώτερον . . . ἔκλαυσα πολὺ καὶ ὑπέφερα πολὺ! . . .

— Τώρα, τέκνον μου, θὰ σοὶ δώσω μίαν ἄλλην εἰδησιν, ἧτις πιστεύω εἶναι ἐπίσης καλὴ! . . .

Ἡ Ροδῆ ἔστη βλέπουσα τὸν ἱερέα μετ' αἰδήμονος ἐκπλήξεως.

— Τί εἰδησιν; ἠρώτησε, δὲν σᾶς ἐννοῶ . . .

— Δὲν ἀφῆκες ἄρά γε ἐκεῖ κάτω, ἐξηκολούθησεν ὁ Μαρκῆς μετὰ πατρικῆς ὄλης μελιχλιότητος, ἐντὸς τοῦ ὄσους τοῦ Σῶ συμπαθῆ τινα ἀνάμνησιν;

Ἡ Ροδῆ κατέστη πορφυρᾶ ὡς ἄνθος ροιᾶς, ἐκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἔστη ἄφωνος.

— Φιλτάτη ἐξαδέλφη μου, εἶπε τότε ὁ Λακιουζὸν μὴ μᾶς κρύπτῃς τὰ θέλγοντα τὴν καρδίαν σου μυστικά! . . . εἰσὶν γλυκεῖα ὡς τὸ πρόσωπόν σου! εἰσὶν ἀγνὰ ὡς ἡ ψυχὴ σου! . . . ἐρᾶσαι καὶ τὸ γνωρίζομεν . . . Ἄλλ' ὁ ἀγαθὸς ἄγγελος ὅστις ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ σοῦ οὐδὲως ἠρυσθίασεν αἰσχυρθεῖς οὔτε ἀπὸ τὰς πράξεις σου οὔτε ἀπὸ

τοὺς λογισμούς σου! Ἐρᾶσαι, ἀλλ' ὁ ἐκλέξας σε ἀνὴρ εἶναι ψυχὴ εὐγενής! . . . εἶναι ἀντάξιός σου! . . .

— ὦ! ἐξάδελφέ μου, ἀνέκραξεν ζωηρῶς ἡ Ροδῆ, ἀκουσίως παρασυρθεῖσα ἀπὸ τὸ ἀνυπέβλητον αἶσθημα τῆς γυναικείας περιεργείας, τίς σοὶ εἶπε; Καὶ ἔστη χωρὶς νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν τῆς.

— Ἴδὲ, ἀπήντησεν ὁ λοχαγός.

Καὶ ὤθησε τὸν Ραοῦλ πρὸς τὰ ἐμπρός.

— o—o—

II A'.

Η ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΙΑ'. ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ.

Θελξικάρδιος κραυγὴ διέφυγε τῶν χειλέων τῆς Ροδῆς, ἧτις τὸ ὄνομα τοῦ Ραοῦλ ψιθυρίσασα ἔκρυψε τὸ ὀλοπόρφυρον πρόσωπόν τῆς ἐν τὰς τῶν οὐο μικρῶν καὶ λευκοτάτων χειρῶν τῆς.

Ὁ λοχαγὸς ἐθεώρει καὶ τοὺς δύο μειδιῶν, ὁ Μαρκῆς ἐπεκαλεῖτο ἐνδομύχως τὴν θεῖαν ἐπ' αὐτῶν εὐλογία, ὁ δὲ Βαρύξ ἔδακνε τὸν λευκὸν του μύστακα μὲ ὄλα τὰ συμπτώματα ἀφάτου ἀγαλλιᾶσεως ἀναπολῶν τὰ παρελθόντα τῆς νεότητός του ἔτη, καὶ τὴν πρὸ πολλοῦ διαλυθεῖσαν τῶν παρελθόντων ἐρώτων του εὐωδίαν.

— Προσφιλῆς μοι Ροδῆ, ἐψιθύρισεν ὁ Ραοῦλ κλίνων τὸ γόνυ πρὸ τῆς νεάνιδος, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ μας μίαν μόνην ἰδέαν, ἓνα μόνον πόθον εἶχον, τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ πλησιάσω πρὸς σὲ καὶ τὸν πόθον τοῦ νὰ σὲ ἐπανεῦρω. Ἴδου δὲ ὁ ἐξαδέλφος σου, ὁ ἀδελφός σου, ὁ λοχαγὸς Λακιουζὸν ὅστις θὰ σοὶ εἶπῃ ὅτι ἤθελον νὰ ἀποθάνω διότι σὲ ἐνόμιζον θανοῦσαν . . .

Ἡ Ροδῆ ὕψωσε δειλιῶσα τοὺς ὀφθαλμούς οὐχὶ πρὸς τὸν σχεδὸν γονυπετῆ Ραοῦλ, ἀλλὰ τὸν ἐφημέριον Μαρκῆν βλέπουσα.

— Πῶς! . . . ἐψιθύρισε διὰ φωνῆς μόλις διακρινομένης, ἔχω τὴν ἄδειαν νὰ . . . ὁ Ραοῦλ. . . Γάλλος . . .

Ἄμέσως ὁ Λακιουζὸν ἀπήντησε:

— Δὲν εἶναι Γάλλος, εἶναι Κομητινός, εἶναι εὐπατρίδης, εἶναι ἐκ τῶν ἡμετέρων! . . . Ἀγάπα τον λοιπὸν . . . ἀγάπα του καλὰ . . . διότι σοὶ ἐρκίζομαι ὅτι τὸ ἀξίζει! . . .

Ἡ Ροδῆ ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν λοχαγόν

ὡς διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ δι' ὅσα εἶπεν.

Ὁ ἐφημέριος ἀναστὰς ἔθεσε τὴν μίαν χεῖρα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ραοῦλ τὴν δὲ ἄλλην ἐπὶ τῆς Ροδῆς καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς,

— Ἔστε δίκαιοι, ἔστε ἀγαθοί, ἔστε ἰσχυροί καὶ εὐτυχεῖς τοῖς εἶπε, ἰδοὺ τί ζητῶ ὑπὲρ ὑμῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ἀκτὶς ἀμυδροῦ καὶ ὑποτρέμοντος φωτὸς διὰ τῶν ὑέλων τῶν παραθύρων εἰσερχομένη ἤρχισε νὰ ἐξασθενῇ τὴν σθεννομένην τῆς λυχνίας λάμψιν.

— Ἡ ὥρα πλησιάζει, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης τὴν βαρεῖαν του σπάθην περὶ τὴν ὄσφυν περιζωσθεῖς.

— Εἴμεθα ἔτοιμοι, εἶπεν ὁ Λακιουζόν.

Καὶ ἡμῆνοιξε τὴν θύραν τῆς οὐοῦ ρίψας ταχὺ πρὸς τὰ ἔξω βλέμμα.

Πλήθος λαοῦ καὶ ὄρεινῶν διέβαινε πρὸ τῆς θύρας διευθυνομένων τῶν πάντων πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον διότι οἱ πάντες εἰς τὴν πλατείαν τοῦ ΙΑ'. Λουδοβίκου μετέβαινον.

Ὁ λοχαγὸς ἐξέβαλλε τὸν γνωστὸν ἤδη ἡμῖν ἀσθενῆ καὶ γλυκὸν συριγμόν, ἀμέσως δ' εἰς ἀνὴρ ἀποσπασθεῖς τοῦ πλήθους εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἦτον Γερβᾶς ὁ σαλπικτῆς τῶν εὐζῶνων ὄρεινῶν καὶ ὁ δεξιὸς τοῦ λοχαγοῦ βραχίων ὡς γνωρίζομεν ὅτι ἀπεκάλει αὐτὸν ὁ Λεσπινασοῦ.

— Γνωρίζεις τὸν οἶκον τοῦ Σιδηροπόδῃ; ἠρώτησεν ὁ Λακιουζόν.

— Μάλιστα λοχαγέ· εἰς τὴν ἄκραν τῆς κατωφερείας τοῦ Πουαγιὰ ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς κρήνης.

— Καὶ πόσῃν ὥραν θέλεις διὰ νὰ ὑπάγῃς ἔως ἐκεῖ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃς;

— Ἡμίσειαν περίπου ὥραν.

— Ὁδήγησον τὸν εὐπατρίδην τοῦτον καὶ τὴν ἀνεψιὰν τοῦ ἐφημερίου Μαρκῆ, καὶ ἐλθέ ἔπειτα νὰ με ἰδῇς.

Ὁ Ραοῦλ ἔσυρε τὸν Λακιουζόν εἰς μίαν γωνίαν τῆς αἰθούσης καὶ τῷ εἶπε ἐν εἰδει ζωηρᾶς ἐπιπλήξεως.

— Πῶς, λοχαγέ, θέλετε νὰ με ἀπομακρύνετε ἀφ' ὑμῶν, τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς τῆς μάχης! Εἰ-
μαι λοιπὸν γυνή, ἢ παιδίον; ἀπαιτῶ νὰ συμμε-

τάσχω του κινδύνου· τὸ ἀπορίψαι δὲ τὴν αἴτησίν μου ταύτην ἔσται δι' ἐμέ ἡ μεγίστη τῶν ὕβρεων ἢν δὲν θέλω συγχωρήσει οὔτε εἰς τὸν ἀδελφόν μου! . . .

— Εἶσαθε παιδίον, ἀπήντησεν ὁ Λακιουζόν, καὶ λησμονῶν ὅτι σὰς ἴδον μαχόμενον, ὑποθέτετε ὅτι ἀμφιβάλλω περὶ τῆς γενναιότητός σας;

— "Ὅχι, διότι ἐάν μὲ ἐνομίζετε ἀνανδρον δὲν θὰ μοὶ ἐτείνατε τὴν χεῖρα! . . . ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ συμμερισθῶ τοὺς κινδύνους σας διότι ἄλλως θὰ σὰς ζηλεύω . . .

— Τότε λοιπὸν ἐπιθυμεῖτε νὰ συμπολεμήσετε μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ ΙΑ'. Λουδοβίκου;

— Τὸ ἐπιθυμῶ καὶ δὲν δύνασθε νὰ μοὶ τὸ ἀρνηθῆτε.

— "Ἔστω! . . . Ἄς γίνῃ ἡ θέλησίς σας καὶ οὐχὶ ἡ ἐδική μου εἶπεν ὁ Λακιουζόν μετὰ πικρίας, ἔλθετε καὶ ἂν ἀποθάνωμεν καὶ συναποθάνητε μεθ' ἡμῶν, τότε ἡ Ροδῆ, ἣτις μόνις σὰς ἐπανεῦρε θὰ σὰς ἀπολέσει, μόνη δ' ἐν τῷ κόσμῳ μείνατα θὰ ἐκτεθῆ ἄνευ ὑπερασπίσεως εἰς τὰς ἀτιμώσεις μεθύσου καὶ ἀγρίου σπεῖρας στρατιωτῶν τὴν κατακτηθεῖσαν πόλιν λυμαιομένων! Ἄλλὰ τί σὰς ἐνδιαφέρει ἡ δυστυχὴς ὀρφανή; ἀρκεῖ νὰ κολακεύσῃτε τὴν κεντουμένην ἡμῶν ὑπερηφάνειαν! Ἄρκεῖ νὰ σβύσητε τὴν τῆς μάχης δίψαν σας! . . . "Ἐλθετε Βαρῶνε τοῦ Σαντιθέρ, καὶ ὁ Θεὸς ἄς ἐπαγρυπνῆ ἐπὶ τῆς δυστυχούς καὶ θλιβερώς ἐγκαταλειπομένης κόρης! . . .

Ὁ Ραούλ ἔκυψε τὴν κεφαλὴν· ἐπὶ δευτερολεπτον τὸ μέτωπόν του ἐριτυδώθη τὰ δὲ χεῖλη του συνεσπῶντο· ὑφίστατο ἀναμφιβόλως ὀρμητικὴν ἐνδόμυχον πάλην.

— Λοχαγέ, εἶπε τέλος, ἔχετε δίκαιον τὸ ἀναγνωρίζω· ἀπέλθετε, σώσατε τὸν πατέρα, ἐγὼ δὲ θὰ φυλάξω τὴν θυγατέρα! . . .

— Εὐγε, Ραούλ, εὐγε, ἀνέκραξεν ὁ Λακιουζόν· τῶρα ἀναδεικνύεσαι καὶ πάλιν· διότι πιστευσον ὅτι μεγάλη γενναιότης χρειάζεται διὰ νὰ ἀφίση τις τὴν σπάθην ἐν τῇ θήκῃ.

Ἡ Ροδῆ προσέφερε τὸ μέτωπόν της εἰς τοὺς τρεῖς ὑπερασπιστὰς τοῦ πατρός της καὶ περιετυλίχθη ἐντός εὐρείας καὶ μακρᾶς μηλωτῆς, ὃ δὲ Ραούλ κρύψας ὑπὸ τὸν μανδύαν τὰ ὄπλα του ἠκολούθησε τὸν Γερβᾶν συναπαγάγων καὶ τὴν νεάνίδα.

§.

Ἡ πλατεῖα Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ'. δὲν ἦτο παρὰ ἡ ἐσωτερικὴ καὶ εὐρυτάτη αὐλὴ περὶ ἣν ἀνυψοῦντο αἱ παμμεγέθεις καὶ λαμπραὶ τῆς μονῆς Σκινκλὼ οἰκοδομαί, ἀξίαι λόγου ὑπὸ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἔποψιν καὶ διὰ τὴν κανονικότητα τῆς λαμπρᾶς αὐτῶν προσόψεως.

Ἡ κυρία τῆς μητροπόλεως εἰσοδος ἤγαγε πρὸς τὴν αὐλὴν ταύτην· ὥστε οἱ μοναχοὶ ἠδύναντο νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπὸ στέγην, ἀκολουθοῦντες τὰ περίξ τῆς μονῆς θολωτὰ κελλία δι' ὧν εὐκόλως συνεκινῶντο τὰ διάφορα τοῦ οἰκοδομήματος τμήματα.

Τὴν πρὸς τὴν μεγάλην τῆς πόλεως ὁδὸν ἄγουταν εἰσοδὸν ὑπερήσπιζε στερεὰ καὶ παχεῖα θύρα ἐμπειπιστευμένη εἰς τὴν ἄγρυπνον ἐπιτήρησιν μοναχοῦ θυρωροῦ.

Εἰς τὴν ἀντικρὺ πλευρὰν ὑπῆρχεν ἑτέρα εἰσοδος ἣς ἡ θύρα ἦν συνήθως κλειστή.

Ἀφ' ἧς ἡμέρας οἱ Σουηδοὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ κόμητος Γεβριάν κατέλαβον τὴν πόλιν καὶ ἐξεδίωξαν τῆς μονῆς τοὺς μοναχοὺς, οὐδεὶς πλέον ἐγένετο λόγος ἐσωτερικῆς πειθαρχίας καὶ θυρωροῦ.

Αἱ θύραι ἀποσπασθεῖσαι τῶν στρογγύγων τῶν καὶ διὰ πελέκων κατακερατισθεῖσαι ἀπεδείκνυον ὅτι ἡ ὑπηρεσία τοῦ θυρωροῦ ἐπὶ παλὺ θὰ μὲνῃ κατηγορημένη.

Τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ σουηδικῆ στρατοῦ ἐγκατεστάθη ἐν τῇ μονῇ, ὃ δὲ κόμης Γεβριάν κατώκησεν εἰς τὰ δώματα αὐτοῦ τοῦ ἡγουμένου. Οὕτω, διὰ νὰ δύναται ὁ εὐπατρίδης οὗτος νὰ παρασταθῇ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταδίκης τοῦ Πέτρου Γιλβέρτου χωρὶς νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ μεταβαίνη ἀλλαχόσε· ἡ πλατεῖα αὕτη ἐγένετο κατ' ἐκλογὴν τὸ θέατρον τῆς ἐκτελέσεως.

Τὸ συσσωρευθὲν ἐν τῇ πλατείᾳ ταύτῃ πλῆθος μίαν πρὸ τῆς ὀριθεΐσης ὥραν συνέκειτο ἐκ δύο ὄλως ἀντιθέτων στοιχείων.

Ἐνταῦθα μὲν στρατιώται Σουηδοὶ, Γρίζοι, Γάλλοι, Ξένοι τέλος καὶ ἐχθροὶ, ὀρμητικοὶ, θορυβώδεις, ταραξίαι ἐπικροτοῦντες ἐκ τῶν προτέρων ἐπὶ τῇ καταδίκῃ καὶ, ὡς εἰδήμονες, ἐν ἐκστάσει θεώμενοι τὴν μετὰ τάχους ἀνεγερθεῖσαν πυράν.

Ἐκεῖσε δὲ τούναντίον οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως

καὶ οἱ πανταχόθεν ἀφικθέντες ὄρεινοί, (διότι ὁ Γεβριάν, ἐπὶ τὴν ἰσχύν σου πεποιθώς, ἐλευθέραν τοῖς πᾶσι διέταξε τὴν εἰσοδὸν, ἀπὸ τῆς δεκάτης τῆς πρώτης ὥρας) πολῖται καὶ χωρικοὶ οἱ πάντες σιωπηλοὶ, κατηφεῖς, πενθοῦντες ὡς παριστάμενοι κατὰ τὸν θάνατον ἀνδρὸς αὐτοῖς ἀνίκητος καὶ ἀδίκως καταδικασθέντος. Κλαίοντες δι' αὐτὸν, καὶ τρέμοντες δι' ἑαυτοὺς, διότι κατὰ τὴν

ἐποχὴν ἐκείνην τῆς παρανομίας, καθ' ἣν τὸ αὐθαίρετον ἦν ὁ μόνος νόμος καὶ ἡ μόνη δικαιοσύνη, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἦναι βέβαιος ὅτι τὴν ἐπαύριον δὲν θέλει ἔχει τὴν αὐτὴν, οἷαν ὁ Πέτρος Γιλβέρτος, τύχην.

Ἡ ὀγδόη ἐσήμανεν ἐν τῇ μητροπόλει.

Κατὰ τὸ πρῶτον κρούσμα τὸ πλῆθος ἐκυματίσθη ὡς οἱ στάχεις σίτου ἐν ἀγρῷ ὑπὸ αἰφρῆ

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΑΛΗ ΠΑΣΣΑΣ.

ἦρας αὔρας καταραβδισθέντες.

Κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον, γδοῦπος τυμπάνων εἶτα δὲ ἤχος παρατεταμένους σαλπίγγων ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ συνοδεία ἤρχετο.

Εἰς τὸ κεντρικὸν σημεῖον μιᾶς τῶν προσόψεων τῶν τετραγώνων οἰκοδομῶν τῶν περὶ τὴν πλατεῖαν ἀνυψομένων ὑπῆρχεν ἀρχαία θύρα εἰς ἣν ἀνήρχοντο δι' εὐρείας κλίμακος ἐκ τεσσάρων βαθμίδων συγκειμένης.

Ἐπὲρ τὴν θύραν ταύτην, ἣς τὴν προμετωπίδα ἐστόλιζον τὰ σήματα τῆς μονῆς, ὑπῆρχε λίθινος ἐξώστης, ἐπὶ στηριγμάτων φαντασιώδη παριστανόντων ζῶα στηριζόμενος, καὶ ὑπὸ μικρῶν στηλῶν καὶ δίκην τριχάπτου ἐγλυμμένου μαρμάρου ἐστολισμένος.

Ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τούτου, δι' ἐνὸς μόνου βλέμματος περιελάμβανεν ὁ θεατὴς τὴν ὅλην πλατεῖαν.

Διὰ τῆς θύρας ταύτης τῆς ὑπὸ τὸν ἐν λόγῳ ἐξώστην εὐρισκομένης διήρχετο ἡ συνοδεία ἡ τὸν Ἰατρὸν τῶν Πτωχῶν εἰς καταδίκην φέρουσα.

Τὴν στιγμήν καθ' ἣν οἱ σαλπικταὶ καὶ τυμπανισταὶ ἀνεφάνησαν ἐπὶ τῆς πρώτης βαθμίδος τῆς κλίμακος προηγούμενοι τῆς φρουρᾶς τοῦ καταδίκου, ἀπόσπασμα σουηδῶν τὸ ὄπλον ἐπ' ὤμων φερόντων, ἔλαθε θέσιν περὶ τὴν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας πυρὰν, ἀπώθησε βναύσως τοὺς θεατὰς, καὶ ἐτέθη εἰς δύο γραμμὰς ἀπὸ τῆς πυρᾶς μέχρι τῆς θύρας ἀφ' ἐνὸς καὶ κενὸν διάστημα πρὸς ἐλευθέραν διάβασιν τῶν φρουρῶν καὶ τῶν δημίων.

Ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς τὸ πλήθος ἀποτόμως ἀπωθεῖτο διὰ τῶν ἀκτηρίδων πρὸς τὰ ὀπίσω ἐκδιωκόμενον, ἄλλη ἀφ' ἐτέρου καὶ κατ' ἀντίθετον λόγον ἐγένετο κίνησις προσχεδιασθεῖσα καὶ μετὰ τσαύτης ἐπιτηδειότητος ἐκτελεσθεῖσα ὥστε διέφυγε τὴν προσοχὴν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν στρατιωτῶν.

Νεοὶ καὶ ρωμαλέοι ἄνδρες ὡς ὄρεινοὶ χωρικοὶ ἐνδεδυμένοι, οἵτινες καίτοι ἀπὸ τῆς πρώτης ἐν τῇ πλατείᾳ εὐρισκόμενοι, οὐδόλως ὁμῶς πρὸς τὴν πυρὰν ἐπλησίασαν, ἀφῆκαν τοὺς ἐκδιωκόμενους πολίτας νὰ ὀπισθοχωρῶσι, ἐνῶ αὐτοὶ ἡσύχως καὶ μετὰ περισκεμμένης βραδύτητος ὠλισθαίνουν ἀνὰ εἰς πρὸς τὰ ἐμπρὸς, τὴν θέσιν τῶν φευγόντων καταλαμβάνοντες, εἰς τρόπον ὥστε ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς ἐξ αὐτῶν εὐρέθησαν ἀμέσως ὀπισθεν ἐκάστου Σουηδοῦ ὅτε ὁ κύκλος καὶ αἱ γραμμαὶ ἐκλείσθησαν ὁ δὲ ἀξιοματικὸς ἔδωκε διάταγμα νὰ φέρωσι τὰ ὄπλα.

Ὅλων τούτων τῶν ὁρεινῶν ἢ φυσιογνωμία ἐδείκνυε προαύτητα χωρὶς ἢ εἰρηνικὴ στάσις τῶν νὰ προδίδῃ πρόθεσιν ἐχθρὰν, μηδὲ τὸ βλέμμα τῶν νὰ ὑποδεικνύῃ ἄλλο τι ἢ ἀπλήν περιέργειαν.

Πολῖται μόνον τινὲς πέντε ἢ ἕξ τὸν ἀριθμὸν ἀνεγνώρισαν τὸν Γερβὰν καὶ τὸν Σιδηροπόδην καὶ προϊδόντες ὅτι σκηνὴ τρομερὰ ἐμελλε νὰ συμβῆ ἄνεχώρησαν φρονίμως ποιῶντες εἰς τὰς οἰκίας τῶν.

Ἐν τούτοις ἡ συνοδεία προέβαινε μετὰ μεμετροημένης βραδύτητος, διότι ἐπεθύμουν νὰ δώσουν εἰς πάντας τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ ἴδωσιν ἀνέτως καὶ ὅλας τὰς λεπτομερείας.

Ὁ Πέτρος Γιλβέρτης ἀσκεπῆς καὶ ὀπισθοδέ-

σμιος ἐβάδιζε μὲ βῆμα σταθερὸν ἐν τῷ μέσῳ δύο γραμμῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τὸν γίγαντα Λεσπινασοῦ εὐρισκομένων.

Δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τοῦ καταδίκου ἦσαν οἱ ἐκτελεσταὶ ἐρυθροενδεδυμένοι καὶ ἀνημμένας ὀφθαλμοὺς ἐν ταῖς χερσὶ κρατοῦντες.

Ὁ Ἰατρὸς τῶν Πτωχῶν ἐβάδιζεν ὑπερφάνως, τὴν κεφαλὴν ὑψωμένην ἔχων, θεωρῶν τὸ πλήθος μετ' ἡσύχου βλέμματος, καὶ τὸ ἦθος μᾶλλον νικητοῦ ἐν θριάμβῳ βάνοντος ἢ καταδίκου πρὸς τὸν θάνατον χωροῦντος ἔχων.

Πέποιθε βεβαίως ἐπὶ τὴν γενναιότητα τοῦ Λακουζῶν καὶ τὴν δοθ εἶσαν αὐτῷ ὑπόσχεσιν.

Τὸ πλήθος ἐθεᾶτο ἐν σιωπῇ καὶ καταβεβλημμένον, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ Σουηδοὶ ἐσίγων χωρὶς νὰ τολμῶσι νὰ ὑβρίσωσι τὴν ἡρωϊκὴν τοῦ καταδίκου σταθερότητα.

Βήματα μόνον τινὰ ἔμειναν εἰς τὸν Πέτρον Γιλβέρτην διὰ νὰ φθάσῃ τὴν πρώτην τῆς πυρᾶς βαθμίδα.

Αἴφνης θόρυβος μέγας ἀνηγέρθη πανταχόθεν, καὶ ἡ μέχρι τοῦδε πρὸς τὸν καταδίκον ἐστραμμένη προσοχὴ ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτοῦ μετ' ἀστραπιαίας ταχύτητος.

Τούτο δὲ διότι νέκ ἀνεφάνησαν πρόσωπα ἐπὶ τοῦ μέχρι τοῦδε κενοῦ ἐξώστου, καὶ διότι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἦν ὁ παράδοξος ἐκεῖνος ἀνὴρ, τὸ ζῶν καὶ τρομερὸν αἶνιγμα, περὶ ὃ ἀπὸ τοσοῦτου χρόνου συνεκεντροῦτο ἡ ζωηρὰ καὶ ἀκαταμάχητος περιέργεια ὅλων ἐν γένει τῶν λαῶν τῆς Κομητείας.

Ὁ μυστηριώδης ἄρχων, ὁ προσωπιδοφόρος εὐπατρίδης Ἰστατο ὄρθιος καὶ ἐν ταῖς πτυχαῖς τοῦ εὐρέος μανδύου του περιτυλιγμένος παρὰ τὸν κόμητα τοῦ Γερβιάν.

— Τὸ Μέλαν Προσωπεῖον! τὸ Μέλαν Προσωπεῖον! ἐφώνησαν μύρια συγχρόνως στόμοτα, τὸ δὲ πλήθος διὰ τοῦ βλέμματός καὶ τῆς χειρονομίας ἐδείκνυε τὸν ἀπαίσιον ἄγνωστον, ἀπὸ δὲ τῶν ἐπ' αὐτοῦ προσηλουμένων βλεμμάτων ἀπήστραπτον σπινθῆρες μίσους καὶ ἐκδικήσεως.

Ἀπαθῆς ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν βλεμμάτων τούτων ὁ προσωπιδοφόρος, καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους δεδεμένος ἔχων Ἰστατο ὑπεροπτικὸν καὶ αὐθαδὲς τὸ ἦθος ἔχων.

Ἦς οἱ πάντες, ὕψωσε καὶ ὁ Πέτρος Γιλβέρτης τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ἐξώστην καὶ εἶδεν ἐπίσης τὸ Μέλαν Προσωπεῖον.

Μειδίαμα περιφρόνησιν ἐμφαῖνον συνέσπασε τὰ χεῖλη του, ἔστη ἐπὶ ἐν δευτερόλεπτον καὶ πρὸς τὸν τρομερὸν καὶ σχεδὸν φαντασιώδη αὐτοῦ ἐχθρὸν στραφεῖς:

— Πρόσεξε! ἀνέκραξε, μὴ ὁ θρίαμβός σου εἶναι πρόωρος! τὸ μυστικὸν τῆς νυκτὸς τῆς 17 Ἰανουαρίου 1620 δὲν θάπτεται μετ' ἐμοῦ! . . .

Ἄλλ' αἱ λέξεις του αὐταὶ ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τὸν θόρυβον τοῦ πλήθους τὸ δὲ Μέλαν Προσωπεῖον οὐδὲν ἤκουσεν.

Ὁ Πέτρος Γιλβέρτης προὐχώρησεν.

Ἐπὶ τῷ νεύματι τοῦ κόμητος Γερβιάν τὰ τυμπανα καὶ αἱ σάλπιγγες ἤρχισαν ἐκ νέου.

Ὁ Πέτρος Γιλβέρτης ἀνήρχετο τὰς βαθμίδας τῆς πυρᾶς διὰ βήματος στεροῦ καὶ οὐδόλως ὑπὸ τῶν δημίων του στηριζόμενος.

(ἀκολουθεῖ)

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἡ Μαρκεσία . . . κατευθύνετο τακτικῶς εἰς τὴν πόλιν Κ. . . χάριν τῶν θαλασσίων λουτρῶν. Ἡμέραν τινα ἐπιστρέφουσα εἰς τὰ ἴδια συνέλαβε τὴν ἰδέαν, ὅπως ἐπισκεφθῆ τὴν φίλην τῆς . . . ἥτις τῇ εἶχε πρὸ πολλοῦ ὑποσχεθῆ, ὅτι θέλει τὴν περιελάτῃ καθ' ὅλην τὴν πόλιν καὶ τῇ δεῖξῃ ἀπάσας τὰς καλλονὰς αὐτῆς καθὼς καὶ τὸ νοσοκομεῖον.

Περιδιαβάζουσα λιπὸν ὁμοῦ αἱ δύο φίλαι εἰσῆλθον καὶ εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἐνθα ὁ ἰατρὸς ὠδήγησεν αὐτὰς εἰς ὅλα τὰ δωμάτια καὶ τὰς αἰθούσας ὑποδεικνύων συνάμα εἰς τὴν Μαρκεσίαν τὰς ἀσθενείας ἐξ ὧν οἱ ἐν ταῖς κλίναις ἀσθενεῖς ἐπασχον.

— Αὐτὸς εἶναι φθισικὸς . . . ἐκεῖνος παραλυτικὸς . . .

— Ἐκεῖνος δέ; ἐρωτᾷ τότε ἡ Μαρκεσία δεικνύουσα ἀσθενῆ τινα.

— Ἐκεῖνος εἶναι ὁ δυστυχέστερος πάντων! διότι ἐστερήθη πάντων τῶν ἡδονῶν τοῦ κόσμου τούτου! . . .

— ὦ! ὁ δυστυχῆς . . . θὰ ᾄῃαι λοιπὸν εὐνοῦχος;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ Ἰατρὸς ἀπαντᾷ μετὰ παιδικῆς ἀφελείας:

— Ὅχι, Κυρία, εἶναι τυφλός!

* *

Ὁ Ράπτης Γ . . . εἰσέρχεται αἴφνης εἰς τὴν οἰκίαν χρωώστου τινός, ὃν καταλαμβάνει ἐνῶ ἠτοιμάζετο νὰ κόψῃ ὀρνίθιον

— Πῶς, κύριε, τρώγεις ὀρνίθια καὶ δὲν με πληρώνεις; Ἡ σύζυγός μου νομίζει, ὅτι τὰ ὀρνίθια εἶναι πολὺ ἀκριθὰ καὶ με ἀναγκάζει νὰ μὴ τρώγω ποτέ! ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἶναι μόνον διὰ τοὺς πλουσίους.

— Ἀδελφέ μου, Γρηγόριε, δὲν πρέπει νὰ ὀργίζησαι τόσον κατ' ἐμοῦ, διότι τρώγω ὀρνίθια. Τὸ πράττω ἐξ ἀνάγκης . . . ὁ κροσώλης δὲν ἐννοεῖ πλέον νὰ μοὶ κάμῃ πίστωσιν. . .

* *

Καλὸς τις Χωρικός ἐλυπεῖτο πάρα πολὺ διότι ἡ ρίς του εἶχεν ἐξογκωθῆ ὑπερβολικῶς καὶ οἱ ῥιθινὸς του εἶχον λάθει τὸ πορφυροῦν χρῶμα τῆς Ἀλεκτορίδος.

Ἡμέραν τινα ἐνόμισεν, ὅτι ἐπῆλθε πλέον ἡ στιγμή τῆς θεραπείας του. Εἶχε λάθει τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν:

« Συνταγὴ ἀλάνθαστος πρὸς ἀλλαγὴν τοῦ χρωματός τῶν ἐρυθρῶν ρινῶν, ἥτις ἀποκτᾶται δι' ἀποστολῆς 5 φράγκων εἰς γραμματόσημα, ἢ » εἰς ταχυδρομικὸν ἔνταγμα. »

Ὁ δυστυχῆς ἄμα λαθὼν τὴν ἐπιστολήν ταύτην ἀπῆντησεν ἀμέσως εἰς τὴν ὑποσεσημειωμένην ἐν αὐτῇ διεύθυνσιν μετὰ μερίστης δὲ ἀνηπομνησίας ἀνέμενε τὴν ἀπάντησιν.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἔλαθεν ἀπάντησιν ἐν τῇ ὁποίᾳ ἦσαν γεγραμμένα αἱ ἐξῆς λέξεις:

« Πίνε, πίνε, μέχρις ὅτου ἡ μύτη σου γίνῃ » ὅλη κόκκινη. »

* *

Συνδιάλεξις μεταξὺ δύο συζύγων:

Ὁ σύζυγος.— . . . θὰ ἀφήσωμεν τὴν περιουσίαν μας εἰς τὸν ἐπιζήστοντα; δὲν ἔχει οὕτως;

Ἡ σύζυγος.— Δυστυχῆ! με κάμνεις νὰ κλαίω! . . .

Ὁ σύζυγος.— Νομίζω, ὅτι εἶναι πολὺ δίκαιον καὶ σύμφωνον πρὸς τὸν νόμον. Ἐγὼ, ἔταν ὁ εἶς

ἐκ τῶν δύο μαρτύρων ἀποθάνῃ, σκέπτομαι νὰ ὑπάγω νὰ ἀποκατασταθῶ εἰς τὴν ἐξοχικὴν μας οἰκίαν.

* *
*

Τελευταίως ἀπεστάλη διακοίνωσις πρὸς τινὰ πρεσβειαν μεγάλης δυνάμεως ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεώς της, ἐν ἣ ἐλέγετο, ὅτι γυνὴ τις, ὑπήκοος αὐτῆς καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος κατοικοῦσα ἐν Λονδίῳ, ἀποθανόντος συγγενοῦς της τινός, ἀναδεικνύεται κληρονόμος, ἐνὸς ἑκατομμυρίου λιρῶν!..

Ὁ πρέσβυς ἄμα λαθὼν τὴν ἐν λόγῳ διακοίνωσιν, δημοσιεύει ἀγγελίαν ἐπὶ ἀγγελιῶν, ὅπως παρουσιασθῆ ἡ ἐνδιαφερομένη. Ἄλλ' ὅμως αὕτη δὲν παρουσιάζεται. Τέλος ἀπευθύνεται εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

Ὁ ἀρχιστυνόμος προσφέρων μεγάλην ἀμοιβὴν δίδει ἐντολὴν εἰς ἓνα τῶν ἐπιτηδειοτέρων κατασκόπων του, ὅπως ἀνεύρῃ τὴν κληρονόμον...

Ὁ ὑπάλληλος ἄρχεται τῶν ἐρευνῶν του. Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς μηνός παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ Κυρίου του:

— Λοιπὸν! ἡ γυνή;
— Τὴν εὔρον.
— Καλῶς. Ποῦ εἶναι;
— Εἰς τὴν οἰκίαν μου· τὴν ἐνυμφεύθην χθὲς τὸ ἑσπέρας!

* *
*

Ὁ πατὴρ λέγει εἰς τὸν υἱὸν του.
— Τέκνον μου, γνωρίζεις τὴν ἱερὰν Ἱστορίαν;
— Μάλιστα, παπάκη μου.
— Λοιπὸν, τίς ἦτο ὁ Ἀδάμ;
— ὦ! παπάκη μου, δὲν ἐφθάσαμεν ἀκόμη κεῖ.

* *
*

Ἄνεκδοτον ὅπερ συνιστῶμεν εἰς τὰ πολυάρθμα θύματα τοῦ καύσωνος:

Ὁ διάσημος συγγραφεὺς Φιλάρετος Κάσλιος εἶχεν ἀνεύρει, λέγεται, μέσον ἀντιδραστικῶν τῆς θερμότητος, ὅπερ καταδεικνύει τὴν μεγάλην τοῦ ἀνδρός εὐφυΐαν. Ὅτι ἡ θερμότης τοῦ θέρους ἤξανε ἐπερβαλόντως καὶ καθίστατο ἀνυπόφορος ὁ καλὸς μας συγγραφεὺς ἀνεγίγνωσκε τὰς ὁδοιπορίας διαφόρων περιηγητῶν ἐπὶ τῶν παγωμέ-

νων πόλων καὶ ὁμέσως κατελαμβάνετο ὑπὸ ὑπερβολικοῦ ψύχους.

* *

Ἐν τῇ οἰκίᾳ Ἰατροῦ.
Πλουσία τις Κυρία προσέρχεται, ὅπως ἐπισκεφθῆ τὸν ἱατρίν.

Ἡ ἀσθενής.— Ἰατρὲ, πάσχω ὑπερβολικά.
Ὁ ἱατρός.— Τί σίθάνεσθε, κυρία;
Ἡ ἀσθενής.— Τὰ ἔντερα μου εἶναι τόσον εὐπρόσβλητα, ὥστε χθὲς βλέπουσα νὰ τρώγωσα πέπωνα ἔπαθον ἀπὸ κωλικόπονον.

« ΕΣΠΕΡΟΣ »

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἐκδιδόμενον ἐν Λειψία

Ἔτος Α'. 15]27 Σεπτεμβρ. Ἀρ. 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Ὠραῖαι τοποθεσίαι ἐν Ἑλλάδι. Ἡ Νέδα, ποταμὸς ἐν Ἀρκαδίᾳ. — Ἄνταπόκρισις ἐξ Ἀθηνῶν. — Αἱ νέαι ἐν Αἰγύπτῳ ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις. — Ὁ πρόεδρος τῶν ἠνωμένων τῆς Ἀμερικῆς πολιτειῶν Ἰάκωβος Α. Γάρφιλδ. — Τὸ Αὐτόχρον (ὄρα προηγούμενον τεῦχος). — Γνωμικά. — Περὶ Μακροβιωτικῆς (συνέχεια καὶ τέλος). — Ποίησις. — Ἐδουάρδος Ἰωάννης Τρελάωνης. — Βουλγαρία. — Ἡ Σοῦμλα. Τὸ στενὸν τῆς Βράκας. Ἡ συλλογὴ τῶν ρόδων. — Μῦθος. — Βυζαντιναὶ εἰκόνες. Ἀνδρόνικος Κομνηνός (συνέχεια). — Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις. — Νεκρολογία. — Διάφορα.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Ἡ Νέδα, ποταμὸς ἐν Ἀρκαδίᾳ. — Ἐδουάρδος Ἰωάννης Τρελάωνης. — Ἰάκωβος Α. Γάρφιλδ. — Ἡ ὄχυρὰ πόλις Σοῦμλα. — Τὸ στενὸν τῆς Βράκας. — Σαρκοφάγος Ραμσῆ Β'. — Τὸ ἄγαλμα Ραμσῆ Β', ἐν τῷ Μεσογείῳ τοῦ Βουλάκ. — Λάρναξ καὶ μῦμια τοῦ βασιλέως Ἀμόσιδος. — Τὸ μέρος, ἐνθα ἐγένοντο ἐν Αἰγύπτῳ αἱ τελευταῖαι ἀνακαλύψεις. — Συλλογὴ ρόδων ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Καζανλίκ.

ΔΗΛΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ὁ ὑποφαινόμενος φέρω εἰς γνῶσιν τοῦ δημοσίου καὶ τῶν πολυαριθμῶν πελατῶν μου ὅτι ἐν τῷ κατὰ τὰ Μνηματάκια, παρὰ τὸν κῆπον τῆς δημαρχίας, ξενοδοχείῳ μου ἡ ΕΛΛΑΣ ὑπ' ἀριθ. 43, συνέστησα ἐπ' ἐτχάτων κατὰ τὴν πρώτην ὁροφὴν τοῦ καταστήματος τούτου ἡδρεπισμένας αἰθούσας διὰ δεῖπνα, δωμάτια πρὸς ὕπνον με ἐπιπλα, ὡς καὶ δι' ἐνοίκιον μετὰ καὶ ἄνευ ἐπιπλων. — Πάντα ταῦτα εἰς τιμὰς συγκαταβατικὰς.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΑΚΟΛΑΣ.